

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

Κυκλοφορώ με ασφάλεια

Βιβλίο για το δάσκαλο
Τάξεις Α' - Στ'

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Κυκλοφορώ

Κυκλοφορώ

με ασφάλεια

με ασφάλεια

Βιβλίο για το δάσκαλο

Κυκλοφορώ
Κυκλοφορώ
με ασφάλεια
με ασφάλεια

Βιβλίο για το δάσκαλο

συγγραφή: Μαρία Ιωάννου

**ηλεκτρονική σχεδίαση
μορφοποίηση:** Άντρη Χατζηθεοδοσίου

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ 2005

Συνεργάστηκαν

Η Διατμηματική Επιτροπή

Οδικής Ασφάλειας: Α. Κωνσταντινίδης (Γενικός Επιθεωρητής Δημοτικής Εκπαίδευσης),
Ν. Πενταράς (Επιθεωρητής Δημοτικής Εκπαίδευσης),
Κ. Κουρέας (Βοηθός Διευθυντής Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης),
Μ. Ιωάννου (Δασκάλα),
Γ. Μορφάκης (Αρμόδιος Λειτουργός του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων για θέματα οδικής ασφάλειας),
Θ. Γεωργίου-Στυλιανού (Γ/Λοχίας 69, Τμήμα Τροχαίας Αρχηγείου Αστυνομίας)

Ετοιμασία προκαταρκτικού

υλικού: Ε. Χατζηλουκά-Μαυρή

Ηλεκτρονική επεξεργασία

εξωφύλλου: Α. Χατζηθεοδοσίου

Επιμέλεια ύλης: Γ. Μορφάκης
Θ. Γεωργίου-Στυλιανού

Γλωσσική επιμέλεια: Γ. Μύαρης
Μ. Παλάτου

Επιμέλεια έκδοσης: Μ. Ιωάννου
Α. Χατζηθεοδοσίου

Γενικός συντονισμός: Ι. Γιαννάκης, Συντονιστής ΥΑΠ

Εποπτεία: Ν. Πενταράς

Γενική εποπτεία: Σ. Νικολαΐδης
Διευθυντής Δημοτικής Εκπαίδευσης

Πρόλογος

Η οδική ασφάλεια είναι ένα θέμα που αφορά όλους μας και ως τέτοιο ενδιαφέρει γονείς, παιδιά, εκπαιδευτικούς και αρμόδιους φορείς. Καθημερινά βλέπουμε παιδιά να κυκλοφορούν ή να ποδηλατούν μόνα τους στο δρόμο και ακούμε για δυστυχήματα με θύματα μικρά παιδιά. Υπάρχει μια ευρέως διαδεδομένη αντίληψη πως οι γνώσεις και οι δεξιότητες που πρέπει να κατέχει κάποιος, για να κυκλοφορεί στο δρόμο, είναι απλές και εύκολες. Η αλήθεια, όμως, είναι πως η διακίνηση και η επιβίωση στους δρόμους απαιτεί πληθώρα γνώσεων και δεξιοτήτων, οι οποίες δυστυχώς συχνά εκλαμβάνονται ως δεδομένες.

Στις μέρες μας η οδική ασφάλεια είναι στην κυριολεξία ένα ζήτημα ζωής ή θανάτου. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την οδική ασφάλεια είναι η μείωση των θυμάτων σε τροχαία δυστυχήματα κατά 50% μέχρι το έτος 2010. Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει ήδη αρχίσει την υλοποίηση ενός Στρατηγικού Σχεδίου για την Οδική Ασφάλεια με στόχους που συνάδουν μ' αυτούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αναφέρονται, ανάμεσα σε άλλα, στη βελτίωση του οδικού δικτύου, την αναθεώρηση της νομοθεσίας, την καλύτερευση της αστυνόμευσης, την αναβάθμιση της εκπαίδευσης και ενημέρωσης των πολιτών, την εισαγωγή του θέματος της Κυκλοφοριακής Αγωγής στα σχολεία κτλ.

Μέσα στα πλαίσια της προσπάθειας αυτής εντάσσεται και η έκδοση σχολικών βοηθημάτων, τόσο για το δάσκαλο όσο και για το μαθητή. Οι εκπαιδευτικοί, σε συνεργασία βέβαια με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, είναι αυτοί που καλούνται να υλοποιήσουν τους στόχους του προγράμματος της Κυκλοφοριακής Αγωγής. Οι εκπαιδευτικοί ξέρουν από την πείρα τους τι πρέπει να διδαχθεί, ανάλογα με την ηλικία και το επίπεδο των μαθητών τους, και ποιες είναι οι πιο αποτελεσματικές μέθοδοι, για να διδάξουν όσα οι μαθητές πρέπει να γνωρίζουν.

Ευελπιστούμε πως με την εισαγωγή του θέματος αυτού στη Δημοτική Εκπαίδευση θα ευαισθητοποιήσουμε εκπαιδευτικούς, γονείς και παιδιά και θα συμβάλουμε, μακροπρόθεσμα, στη μείωση των τροχαίων δυστυχημάτων, της μεγαλύτερης ίσως απειλής για την ανθρώπινη ζωή σε όλες τις σύγχρονες κοινωνίες.

Ευχαριστούμε όλους όσους συνέβαλαν στη διαμόρφωση και υλοποίηση του προγράμματος, όπως και στη συγγραφή του διδακτικού υλικού και στην έκδοση των σχολικών βοηθημάτων. Ιδιαίτερος ευχαριστούμε την εταιρεία Ελληνικά Πετρέλαια Κύπρου Λτδ, διότι με την ευγενή χορηγία της καλύφθηκε μέρος των δαπανών για έκδοση των σχολικών βοηθημάτων.

Σάββας Νικολαΐδης
Διευθυντής Δημοτικής Εκπαίδευσης

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	8
Εισαγωγικό σημείωμα	10
ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟ ΓΡΗΓΟΡΗ, ΤΟ ΣΤΑΜΑΤΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	
1. Πώς πηγαίνουμε στο σχολείο	12
ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΛΕΞΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗ ΑΓΩΓΗ	
2. Στο δρόμο για το σχολείο	14
3. Δρόμοι και πεζοδρόμια	16
4. Οχήματα	19
5. Σήματα τροχαίας και σήμανση οδοστρώματος	23
6. Φωτεινοί σηματοδότες (φώτα τροχαίας) και διαβάσεις πεζών	26
ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΚΥΚΛΟΦΟΡΩ ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΠΕΖΟΣ	
7. Κοιτάζω και ακούω	30
8. Υπολογίζω τον κίνδυνο	34
9. Περιπατώ με ασφάλεια	38
10. Διασταυρώνω το δρόμο με ασφάλεια	41
11. Κυκλοφορώ στο δρόμο με ασφάλεια και το βράδυ	45
12. Διαλέγω ασφαλείς χώρους για παιχνίδι. Διαλέγω την πιο ασφαλή διαδρομή	48
ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΚΥΚΛΟΦΟΡΩ ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΩΣ ΕΠΙΒΑΤΗΣ	
13. Κυκλοφορώ με ασφάλεια ως επιβάτης	51
ΕΝΟΤΗΤΑ 5: ΟΔΗΓΩ ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΠΟΔΗΛΑΤΟ	
14. Γνωρίζω το ποδήλατό μου	55
15. Οδηγώ ποδήλατο με ασφάλεια	58
ΕΝΟΤΗΤΑ 6: ΤΡΟΧΑΙΑ ΔΥΣΤΥΧΗΜΑΤΑ	
16. Δυστυχήματα: Αιτίες και συνέπειες	61
17. Άνθρωποι που με βοηθούν στο δρόμο	66
18. Μαθαίνω να ζητώ βοήθεια	69
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	72
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α	75
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β	81

Εισαγωγή

Η ορθή και υπεύθυνη οδική συμπεριφορά είναι αναμφίβολα θέμα γνώσης και μάθησης. Συνεπώς διδάσκεται. Μέχρι σήμερα το έργο της ενημέρωσης των παιδιών για θέματα που αφορούσαν την ασφάλειά τους στο δρόμο αφηνόταν αποκλειστικά στην Αστυνομία, στους γονείς ή σε κάποιες ιδιωτικές πρωτοβουλίες. Χωρίς καθόλου να υποτιμάται η συμβολή και η σημασία αυτών των φορέων, κρίθηκε σκόπιμο να γίνει μια προσπάθεια πιο προγραμματισμένης και πιο συστηματικής διαφώτισης και διδασκαλίας, όπως γίνεται εδώ και χρόνια στην Ευρωπαϊκή Ένωση και σε άλλες χώρες του εξωτερικού. Εύλογα θα μπορούσε κάποιος, λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη το ήδη βαρυφορτωμένο αναλυτικό πρόγραμμα των σχολείων, να θέσει το ερώτημα: Γιατί να διδάσκεται το θέμα της Κυκλοφοριακής Αγωγής;

Γιατί το λένε οι αριθμοί:

- ✦ Σύμφωνα με στοιχεία του Γραφείου Στατιστικής και Ερευνών του Τμήματος Τροχαίας Αρχηγείου Αστυνομίας, κατά την περίοδο 2000 - 2004, 96 πεζοί έχασαν τη ζωή τους και άλλοι 1 507 τραυματίστηκαν. 54 νεκροί ήταν πάνω από 60 χρονών, 40 ήταν από 15 ως 59 χρονών, ενώ 2 ήταν παιδιά κάτω των 14.
- ✦ Κατά την ίδια περίοδο (2000-2004) τραυματίστηκαν σε τροχαία δυστυχήματα 17.227 άνθρωποι, ενώ άλλοι 517 έχασαν τη ζωή τους. Φανταστείτε κάθε πέντε χρόνια ένα χωριό να εξαφανίζεται από το χάρτη της Κύπρου. Όπως φαίνεται και από την παρακάτω γραφική παράσταση, η πλειονότητα τόσο των τραυματιών όσο και των νεκρών, είναι νεαρά άτομα μεταξύ 15 και 24 χρονών.

Νεκροί και τραυματίες κατά ηλικία 2000 - 2004

Γιατί τα παιδιά έχουν δικαίωμα στη ζωή και εμείς έχουμε ευθύνη να διασφαλίσουμε το δικαίωμα αυτό:

Είναι γεγονός αδιαμφισβήτητο πως δε μπορούμε να εξασφαλίσουμε στα παιδιά μας ένα απόλυτα ασφαλισμένο περιβάλλον. Έχουμε, όμως, υποχρέωση να βεβαιωνόμαστε ότι τα μικρότερα παιδιά δεν κυκλοφορούν ή βρίσκονται κοντά σε δρόμο, παρά μόνο αν συνοδεύονται από έναν υπεύθυνο ενήλικα, γιατί δεν έχουν ούτε τις γνώσεις ούτε τις δεξιότητες, για να το κάνουν αυτό με ασφάλεια. Οφείλουμε, παράλληλα, να βοηθήσουμε τα παιδιά μας να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες και γνώσεις που θα τους επιτρέψουν μεγαλώνοντας να κυκλοφορούν στο δρόμο με ασφάλεια και να επιλέγουν όσο το δυνατό πιο ασφαλισμένους χώρους παιχνιδιού. Τα παιδιά είναι αναγκαίο ακόμα να συνειδητοποιήσουν ότι όταν κυκλοφορούν είτε ως πεζοί, είτε ως επιβάτες, φέρουν και τα ίδια ευθύνη για την ασφάλειά τους και ότι με τη συμπεριφορά τους μπορούν να αυξήσουν ή να μειώσουν ανάλογα τις πιθανότητες πρόκλησης σοβαρών δυστυχημάτων.

Γιατί ο σημερινός πεζός θα είναι ο αυριανός οδηγός:

Η διαμόρφωση οδικής συνείδησης δεν αρχίζει, όταν το παιδί είναι σε ηλικία που μπορεί να εξασφαλίσει άδεια οδήγησης είτε μοτοσικλέτας είτε αυτοκινήτου. Η διαμόρφωση οδικής συνείδησης αρχίζει από την πρώτη στιγμή που θα βάλουμε ένα βρέφος στο αυτοκίνητο, θα συνοδεύσουμε ένα παιδί στο νηπιαγωγείο, θα επιλέξουμε έναν υπαίθριο χώρο παιχνιδιού. Δυστυχώς σύμφωνα με το πρόγραμμα SARTRE (Social Attitude to Road Traffic Risk in Europe, 2002-04), ένα ερευνητικό πρόγραμμα στο οποίο συμμετέχουν 23 ευρωπαϊκές χώρες και το οποίο μελετά τη νοοτροπία, τις απόψεις και την καταγεγραμμένη συμπεριφορά των οδηγών, η Κύπρος κατατάσσεται τρίτη χειρότερη χώρα σε ό,τι αφορά την επικινδυνότητα της νοοτροπίας και συμπεριφοράς των οδηγών της. Οφείλουμε, λοιπόν, να εξασφαλίσουμε όλες εκείνες τις προϋποθέσεις που θα επιτρέψουν στα παιδιά μας να κυκλοφορούν με ασφάλεια ως επιβάτες (π.χ. ζώνες ασφαλείας, παιδικά καθίσματα κτλ.). Παράλληλα, οφείλουμε να τα διδάξουμε, πρώτα και καλύτερα με το παράδειγμά μας, να υπακούν στους κανονισμούς και να σέβονται τον εαυτό τους και τους συνανθρώπους τους, όταν κυκλοφορούν στο δρόμο.

Εισαγωγικό σημείωμα

Το θέμα της Κυκλοφοριακής Αγωγής μπορεί να διδαχτεί:

- ✦ ως ειδική αυτόνομη διαθεματική ενότητα,
- ✦ ως ένα θέμα ενσωματωμένο σε μια ευρύτερη θεματική περιοχή ή ενότητα, όπως είναι, για παράδειγμα, η Αγωγή Υγείας ή η Αγωγή του Πολίτη,
- ✦ ως μέρος του Ωρολογίου Προγράμματος Μαθημάτων (π.χ. της Γλώσσας, της Επιστήμης, των Μαθηματικών κτλ.).

Στο βιβλίο αυτό, το θέμα της Κυκλοφοριακής Αγωγής παρουσιάζεται ως μια διαθεματική ενότητα. Γίνεται μια προσπάθεια ολιστικής θεώρησης της ύλης, χωρίς όμως να καταργούνται τα διάφορα μαθήματα. Στις μικρότερες τάξεις μπορεί να αξιοποιηθεί το μάθημα της Σπουδής Περιβάλλοντος, ενώ στις μεγαλύτερες τάξεις μπορεί να ενσωματωθεί σε άλλα μαθήματα του ωρολογίου προγράμματος, με τρόπο που να βοηθά και όχι να παρεμποδίζει την ολοκλήρωση της ύλης. Με τον τρόπο αυτό το πρόγραμμα επεκτείνεται και εμπλουτίζεται με γνώσεις και εμπειρίες των παιδιών και από άλλα μαθήματα του Αναλυτικού Προγράμματος, όπως Ελληνικά, Επιστήμη, Γεωγραφία, Τέχνη και Εκπαιδευτική Τεχνολογία, έτσι που η θεώρησή του να είναι πολυδιάστατη και, κατά συνέπεια, πιο ολοκληρωμένη. Πρωταρχικός σκοπός του προγράμματος είναι η προώθηση με τρόπο ισόρροπο των τριών τομέων της αγωγής: Γνώσεων, Στάσεων, και Δεξιοτήτων. Ενδεικτικά παραθέτουμε ένα παράδειγμα:

Βιβλίο μαθητή

Τα βιβλία του μαθητή (Επίπεδο Α΄, Β΄ και Γ΄) απευθύνονται σε παιδιά ηλικίας 6 μέχρι και 12 ετών. Και τα τρία βιβλία αποτελούνται από έξι θεματικές ενότητες, καθεμιά από τις οποίες απαρτίζεται από επιμέρους κεφάλαια. Υπάρχει, δηλαδή, σπειροειδής διάταξη της ύλης, με θέματα κοινά και για τα τρία επίπεδα αλλά με εργασίες διαφοροποιημένου βαθμού δυσκολίας. Τα περισσότερα κεφάλαια περιλαμβάνουν κείμενα σε εικονογραφημένη μορφή αλλά και χρηστικά κείμενα που αντλούνται από τον ευρύτερο κοινωνικό χώρο, όπως άρθρα εφημερίδων, μικρές αγγελίες, αφίσες κτλ., τα οποία παρέχουν στα παιδιά τις απαραίτητες γνώσεις, πληροφορίες και κίνητρα για περαιτέρω μελέτη και έρευνα. Κάθε κεφάλαιο συνοδεύεται από ποικίλες δραστηριότητες, μέσω των οποίων επιδιώκεται η υλοποίηση των στόχων του συγκεκριμένου μαθήματος. Τα βιβλία συνοδεύονται από ξεχωριστά έντυπα αξιολόγησης τα οποία καλούνται να απαντήσουν τα παιδιά, όταν ολοκληρώσουν το κάθε επίπεδο. Τα αποτελέσματα θα χρησιμοποιούνται από το δάσκαλο για σκοπούς επανατροφοδότησης και αξιολόγησης τόσο των παιδιών όσο και της εργασίας του.

Βιβλίο Δασκάλου

Το βιβλίο του δασκάλου ακολουθεί τα βιβλία του μαθητή και είναι κοινό για τα επίπεδα Α΄, Β΄ και Γ΄. Σε κάθε κεφάλαιο υπάρχει ένα εισαγωγικό σημείωμα, στο οποίο αναφέρεται ο βασικός σκοπός του μαθήματος και δίνονται χρήσιμες πληροφορίες στο δάσκαλο. Επίσης, πολλές από τις απαντήσεις στις εργασίες που περιέχονται στα βιβλία για το μαθητή δίνονται έμμεσα στο εισαγωγικό αυτό σημείωμα. Σε περίπτωση που ένας εκπαιδευτικός εξακολουθεί να έχει αμφιβολίες ή απορίες για κάποια ζητήματα μπορεί να συμβουλευτεί τον Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας ή και τα ενημερωτικά φυλλάδια που διανέμει η Αστυνομία και το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων. Στο βιβλίο του δασκάλου:

- ✦ Προτείνονται τρόποι αξιοποίησης του άμεσου αλλά και ευρύτερου περιβάλλοντος του μαθητή, μέσω συνεντεύξεων, υπαίθριων μελετών σε δρόμους, επισκέψεων σε Πάρκα Κυκλοφοριακής Αγωγής κτλ. Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να βεβαιώνονται ότι έχουν παρθεί όλα τα αναγκαία μέτρα για την ασφάλεια των παιδιών.
- ✦ Προτείνονται παιδοκεντρικές και δημιουργικές δραστηριότητες, οι οποίες έχουν στόχο, πέρα από την επίτευξη των επιμέρους στόχων του κάθε κεφαλαίου, την ενεργητική συμμετοχή όλων των παιδιών και τη δημιουργία ενός παρωθητικού και ευχάριστου μαθησιακού κλίματος. Δεν κρίθηκε σκόπιμο να καθορισθεί το επίπεδο δυσκολίας των προτεινόμενων δραστηριοτήτων, γιατί σε καμιά περίπτωση δεν είναι πρόθεσή μας να περιορίσουμε τη δημιουργικότητα των εκπαιδευτικών, οι οποίοι είναι καθ' όλα ελεύθεροι και ικανοί να διαφοροποιήσουν ή να επιλέξουν δραστηριότητες ανάλογα με το επίπεδο, τα ενδιαφέροντα των μαθητών τους αλλά και τις ιδιαιτερότητες της περιοχής στην οποία βρίσκεται το σχολείο τους (π.χ. αγροτική ή αστική περιοχή).
- ✦ Δεν κρίθηκε, επίσης, σκόπιμο να οριστεί ο διδακτικός χρόνος για κάθε μάθημα, λόγω του ότι το θέμα έχει ενταχθεί διαθεματικά και, συνεπώς, οι εκπαιδευτικοί θα καθορίσουν το χρόνο ανάλογα με τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες του σχολείου στο οποίο υπηρετούν.
- ✦ Αναγράφονται, τέλος, τα διδακτικά μέσα και υλικά (π.χ. πίνακες, εικόνες, διαφάνειες, ηλεκτρονικός υπολογιστής κτλ.), τα οποία διευκολύνουν τη διδασκαλία και τη μάθηση, συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων και στη μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων.

Το βιβλίο συμπληρώνεται με το Παράρτημα, που περιλαμβάνει βοηθητικό υλικό, όπως εικόνες, πίνακες και άλλα στατιστικά στοιχεία, συμπληρωματικές εργασίες, καταλόγους σχετικής βιβλιογραφίας, χρήσιμες ιστοσελίδες, τηλέφωνα κτλ. Στο Παράρτημα Β (σελ. 82) περιλαμβάνεται πίνακας που καθορίζει τη διδακτέα ύλη για όλες τις τάξεις (Α΄ - Στ΄).

Πώς πηγαίνουμε στο σχολείο

Πώς πηγαίνουμε στο σχολείο

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟ ΓΡΗΓΟΡΗ, ΤΟ ΣΤΑΜΑΤΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ

Εισαγωγικό σημείωμα: Χρήσιμες πληροφορίες για το δάσκαλο

Τα παιδιά - είτε ως πεζοί, είτε ως επιβάτες - είναι χρήστες των δρόμων πολύ πριν έρθουν στο δημοτικό σχολείο. Είναι, λοιπόν, πολύ σημαντικό, όταν οι μικροί μαθητές πρωτοέρχονται στο σχολείο να τους δοθεί η ευκαιρία να ανταλλάξουν πληροφορίες και να συζητήσουν γύρω από θέματα που γνωρίζουν και που τους αφορούν. Η πρώτη αυτή ενότητα, αφενός, εισάγει τα παιδιά στο θέμα και, αφετέρου, προκαλεί το ενδιαφέρον τους, αξιοποιώντας δικές τους εμπειρίες και γνώσεις. Μέσα στα πλαίσια της διαθεματικής προσέγγισης της ύλης, έχουν συμπεριληφθεί στόχοι, δραστηριότητες και εργασίες και από άλλα μαθήματα, όπως Μαθηματικά, Σπουδή Περιβάλλοντος, Τέχνη κτλ.

ΜΑΘΗΜΑ 1: ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Πώς πηγαίνουμε στο σχολείο;

Στόχοι:

Τα παιδιά να καταστούν ικανά:

- ✦ να αναφέρουν και να περιγράφουν το μέσο (ή τον τρόπο) με το οποίο μεταβαίνουν στο σχολείο,
- ✦ να ερμηνεύουν πίνακες και γραφικές παραστάσεις,
- ✦ να συλλέγουν στοιχεία και να κατασκευάζουν γραφική παράσταση,
- ✦ να εντοπίζουν προβλήματα που υπάρχουν όσον αφορά τους δρόμους και την κυκλοφορία σε αυτούς,
- ✦ να προτείνουν λύσεις και να προβαίνουν, όπου και όσο είναι δυνατό, σε ενέργειες υλοποίησής τους.

Δραστηριότητες

- ✦ Δίνουμε στα παιδιά μια γραφική παράσταση που να αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο έρχονται τα παιδιά μιας τάξης στο σχολείο (Βιβλίο μαθητή, Επίπεδο Α'). Τα παιδιά παρατηρούν και σχολιάζουν τη γραφική παράσταση.
- ✦ Συζητούμε με τα παιδιά για το μέσο ή τον τρόπο με τον οποίο έρχονται ή φεύγουν από το σχολείο. Γίνεται αναφορά και στα πρόσωπα που τα συνοδεύουν.
- ✦ Τα παιδιά συλλέγουν στοιχεία και κατασκευάζουν ένα ιστόγραμμα ή μια γραφική παράσταση που να αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο έρχονται στο σχολείο τα παιδιά της τάξης

τους ή ακόμα και ολόκληρου του σχολείου. Συγκρίνουν τις δύο γραφικές παραστάσεις και αναφέρουν ομοιότητες και διαφορές.

- ✦ Με αφορμή την εικονογραφημένη ιστορία που περιέχεται στο βιβλίο του μαθητή (Επίπεδο Β'), ζητούμε από τα παιδιά να αναφέρουν προβλήματα που σχετίζονται με τη διακίνησή τους προς και από το σχολείο (π.χ. έλλειψη ασφαλών χώρων αποβίβασης και επιβίβασης στο όχημα, κυκλοφοριακή συμφόρηση, στενοί χωρίς πεζοδρόμια δρόμοι, έλλειψη διαβάσεων, υπερβολική ταχύτητα σε κατοικημένες περιοχές κτλ.). Στη συνέχεια τα παιδιά εισηγούνται τρόπους επίλυσης των προβλημάτων αυτών.
- ✦ Τα μεγαλύτερα παιδιά μπορούν, μέσω του διαδικτύου, να επικοινωνήσουν και με μαθητές άλλων σχολείων, ζητώντας από αυτούς να διενεργήσουν μια παρόμοια έρευνα. Ανταλλάσσουν πληροφορίες και συγκρίνουν τα αποτελέσματα.
- ✦ Καθοδηγούμε τα παιδιά, ανάλογα με την ηλικία και το επίπεδό τους, να απευθυνθούν στους αρμόδιους φορείς (π.χ. δήμαρχο ή κοινοτάρχη, Αστυνομία) και να τους ενημερώσουν για τα προβλήματα αυτά¹.

Μέσα - Υλικά

- ✦ καρτέλες με τα ονόματα των παιδιών της τάξης
- ✦ εικόνες μεταφορικών μέσων (αυτοκίνητο, λεωφορείο, μοτοσικλέτα, ποδήλατο)
- ✦ τετραγωνισμένο χαρτί
- ✦ ηλεκτρονικός υπολογιστής
- ✦ Βιβλίο μαθητή «Κυκλοφορώ με ασφάλεια»

¹ Η δραστηριότητα αυτή θα μπορούσε να μετατεθεί, ιδιαίτερα στην περίπτωση των μικρότερων σε ηλικία παιδιών, στο τέλος της ενότητας ή ακόμα και της σχολικής χρονιάς, οπότε τα παιδιά θα έχουν αποκτήσει περισσότερες γνώσεις αλλά και εμπειρίες γύρω από το θέμα της Κυκλοφοριακής Αγωγής.

Στο δρόμο για το σχολείο

Στο δρόμο για το σχολείο

ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΛΕΞΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗ ΑΓΩΓΗ

Εισαγωγικό σημείωμα: Χρήσιμες πληροφορίες για το δάσκαλο

Το να κυκλοφορεί κανείς στο δρόμο και μάλιστα με ασφάλεια απαιτεί μια πληθώρα γνώσεων, δεξιοτήτων, αλλά και ορθών στάσεων. Η ικανότητα, για παράδειγμα, να αναγνωρίζει κανείς σύμβολα, να κατανοεί έννοιες, λέξεις και χειρονομίες διευκολύνει, αφενός, την αποτελεσματική επικοινωνία με το περιβάλλον. Αφετέρου, μειώνει τα ρίσκα που συνδέονται με τη χρήση των δρόμων. Είναι, λοιπόν, πολύ σημαντικό, ξεκινώντας από τις προϋπάρχουσες γνώσεις και εμπειρίες των παιδιών της κάθε τάξης, να εμπλουτίσουμε το λεξιλόγιό τους με λέξεις και έννοιες σχετικές με την Κυκλοφοριακή Αγωγή. Παράλληλα, θα πρέπει να στοχεύουμε στη μετατροπή του παθητικού λεξιλογίου των παιδιών σε ενεργητικό, αξιοποιώντας όλα τα μέσα που έχουμε στη διάθεση μας, όπως εποπτικό υλικό, γλωσσικά παιχνίδια κτλ. Απώτερος σκοπός μας είναι να καταστήσουμε τα παιδιά ικανά να κατανοούν τη σχετική ορολογία και να χειρίζονται τη γλώσσα με ευχέρεια, τόσο στον προφορικό όσο και στο γραπτό λόγο, ώστε να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τον κόσμο που τα περιβάλλει.

Μάθημα 2: Στο δρόμο για το σχολείο . . .

Στόχοι:

Τα παιδιά να καταστούν ικανά:

- ✦ να εμπλουτίζουν το λεξιλόγιό τους με λέξεις και έννοιες σχετικές με την οδική κυκλοφορία, συμπεριφορά και ασφάλεια,
- ✦ να χρησιμοποιούν σωστά το σχετικό λεξιλόγιο, τόσο στον προφορικό όσο και στο γραπτό λόγο,
- ✦ να βάζουν λέξεις σε αλφαβητική σειρά,
- ✦ να εντοπίζουν άγνωστες λέξεις στο λεξικό και να το χρησιμοποιούν, για να ορίσουν τη σημασία τους.

Δραστηριότητες

- ✦ Ζητούμε από τα παιδιά να αναφέρουν ή και να καταγράψουν ό,τι βλέπουν καθοδόν προς και από το σχολείο (ιδεοθύελλα).
- ✦ Τα παιδιά συγκρίνουν αυτά που ανέφεραν με τα πράγματα ή πρόσωπα που είδαν καθοδόν προς το σχολείο οι ήρωες του βιβλίου (Επίπεδο Α' και Β'). Αναφέρουν πράγματα τα οποία

αναμένεται ότι θα έβλεπαν τα παιδιά, ΜΟΝΟ αν έμεναν σε ένα χωριό (π.χ. τραχτέρ, πρόβατα, βοσκός κτλ.) ή ΜΟΝΟ αν έμεναν σε μια πόλη (π.χ. φώτα τροχαίας, διαβάσεις τύπου ΠΕΛΙΚΑΝ, πολυκατοικίες κτλ.).

- ✦ Καλούμε τα παιδιά να ομαδοποιήσουν τις λέξεις που έχουμε καταγράψει με δοσμένα ή και δικά τους κριτήρια (π.χ πράγματα, ζώα, πρόσωπα / λέξεις που σχετίζονται ή μη με την οδική ασφάλεια).
- ✦ Δίνουμε στα παιδιά καρτέλες με λέξεις και τα καλούμε να τις τοποθετήσουν κάτω από τις ανάλογες εικόνες στην πινακίδα της τάξης. Χρησιμοποιούμε και εικόνες προσώπων ή αντικειμένων που θα ζωγραφίσουν ή θα συλλέξουν τα ίδια τα παιδιά από περιοδικά και εφημερίδες.
- ✦ Κατασκευάζουμε ένα αλφάβητο οδικής κυκλοφορίας και ασφάλειας, γράφοντας τις σχετικές λέξεις σε καρτέλες και τοποθετώντας τις σε αλφαβητική σειρά.
- ✦ Τα παιδιά εντοπίζουν λέξεις στο λεξικό και διαβάζουν ή γράφουν τον ορισμό που δίνεται για την καθεμιά. Φτιάχνουν και τα ίδια ένα λεξικό με εικόνες ή ζωγραφιές και ερμηνείες των λέξεων που έχουν μάθει. Για το σκοπό αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ο ηλεκτρονικός υπολογιστής. Ο δάσκαλος ετοιμάζει το σχετικό πίνακα και ένα αρχείο με εικόνες. Τα παιδιά επιλέγουν μια εικόνα και δίπλα γράφουν την ανάλογη ερμηνεία.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Τα παιδιά, ξεκινώντας από το γράμμα Α, προσπαθούν να βρουν λέξεις που αρχίζουν από το γράμμα αυτό και σχετίζονται με την οδική κυκλοφορία και ασφάλεια. Κερδίζει το παιδί ή η ομάδα που θα φτάσει πρώτη στο γράμμα Ω ή θα σκεφτεί τις περισσότερες λέξεις που θα ξεκινούν από ένα συγκεκριμένο γράμμα (π.χ. πεζός, πεζοδρόμιο, πεζόδρομος, ποδήλατο, ποδηλατόδρομος, ποδηλάτης, ποδηλασία, ποδηλατοδρομία).

Μέσα - Υλικά

- ✦ εικόνες δρόμων, τροχοφόρων, πεζών, σπιτιών, πινακίδων κτλ.
- ✦ καρτέλες με σχετικές λέξεις ή και προτάσεις
- ✦ λεξικά ελληνικής γλώσσας
- ✦ ηλεκτρονικός υπολογιστής
- ✦ Βιβλίο μαθητή

Δρόμοι και πεζοδρόμια

Δρόμοι και πεζοδρόμια

Εισαγωγικό μήνυμα: αχ ήρισεμ εληρηφοροεί ριγ αοτδ σάακολ

ρΕόχεμαντ ααπδιάισ οτδ μητοκι όχσλοίε,ογ ωνίροζυή ηδ ,ίεετω ρεποζ ίίεετω ρεβιτάσε ,αππ ρεσιόσεταρε δί ηρδμώνω .ξΑοιοπώιτνςατ ριε πμειίρςεκ ιατ αιβμώτα αωτ ναμθητών, τους βοηθούμε να κατανοήσουν ότι διαφορετικού είδους δρόμοι χρησιμοποιούνται για διαφορετικούς σκοπούς. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι να κατανοήσουν τα παιδιά ότι η χρήση διαφορετικών δρόμων δυνατό να εμπεριέχει διαφορετικούς κινδύνους, και συνεπώς ανάλογα πρέπει να διαφοροποιούνται και τα μέτρα ασφάλειας. Τους δρόμους, ανάλογα με τη μορφή αλλά και τη χρήση τους, μπορούμε να τους διακρίνουμε στις ακόλουθες κατηγορίες:

A. ΔΡΟΜΟΙ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

- ✦ **Συνοικιακοί δρόμοι:** Είναι συνήθως στενοί, με λίγη σχετικά κίνηση. Το ασφαλές όριο ταχύτητας είναι από 30 μέχρι 50 χιλ/ώρα, ανάλογα με το πλάτος του δρόμου και το πόσο έγκαιρα μπορεί ο οδηγός να εντοπίσει έναν κίνδυνο (παιδί, ζώο κτλ.). Η έλλειψη πεζοδρομίων, τα εμπόδια στα πεζοδρόμια, η υπερβολική ταχύτητα, είναι κάποια προβλήματα που πιθανό να αντιμετωπίσουν οι πεζοί που διακινούνται στους δρόμους αυτούς.
- ✦ **Κύριοι δρόμοι:** Είναι σχετικά πλατιοί και πολυσύχναστοι. Οι πεζοί συχνά αντιμετωπίζουν προβλήματα κατά τη διασταύρωση, λόγω του πλάτους των δρόμων, των μεγάλων ταχυτήτων που κάποιοι οδηγοί αναπτύσσουν (πέραν των 50 χιλ/ώρα), των λιγοστών διαβάσεων, αλλά και των παραβιάσεων των κανόνων οδικής κυκλοφορίας (π.χ. παραβίαση του κόκκινου ή της γραμμής στάσης στα φώτα τροχαίας).

B. ΔΡΟΜΟΙ ΣΤΗΝ ΥΠΑΙΘΡΟ

- ✦ **Δρόμοι που ενώνουν δύο χωριά:** Σε αρκετές περιπτώσεις είναι στενοί και ελικοειδείς. Παρόλο που σπάνια κυκλοφορούν σ' αυτούς πεζοί, παρουσιάζουν αρκετά προβλήματα για τους οδηγούς και τους επιβάτες, όπως ζώα που πετάγονται στο δρόμο, γεωργικά μηχανήματα που κινούνται εξαιρετικά αργά, οχήματα που προσπερνούν, επικίνδυνες στροφές και χαμηλά παγκέτα. Στις ορεινές περιοχές υπάρχουν επιπρόσθετοι κίνδυνοι, όπως κατολισθήσεις βράχων, ολισθηρό οδόστρωμα λόγω χιονόπτωσης ή παγετού, επικίνδυνες κατωφέρειες ή απότομες ανωφέρειες. Συνεπώς, η τήρηση του ορίου ταχύτητας και η προσοχή στα σήματα τροχαίας κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική σ' αυτού του είδους τους δρόμους.
- ✦ **Δρόμοι μέσα σε χωριά:** Στο κέντρο αρκετών χωριών οι δρόμοι είναι πολύ στενοί και χωρίς πεζοδρόμια. Συχνά κυκλοφορούν παιδιά, ηλικιωμένοι πεζοί, ακόμα και ζώα. Το όριο ταχύτητας των 50 χιλ/ώρα πρέπει απαραίτητα να τηρείται, ενώ σε περιπτώσεις που ο δρόμος στενεύει πολύ ή κοντά σε χώρους που διακινούνται πολλοί πεζοί, όπως σχολεία, εκκλησίες, καφενεία κτλ., η ταχύτητα χρειάζεται να μειώνεται ακόμα περισσότερο.

Γ. ΥΠΕΡΑΣΤΙΚΟΙ ΔΡΟΜΟΙ είναι οι δρόμοι που ενώνουν πόλεις ή πολλές κοινότητες, όπως ο δρόμος Λευκωσίας-Τροόδου. Σ' αυτούς παρατηρούνται ψηλές ταχύτητες και συνήθως μεγάλη κίνηση. Σε τέτοιους δρόμους σπάνια διακινούνται πεζοί. Υπάρχουν όμως επικίνδυνες στροφές, οδικές συμβολές, αυτοκίνητα που προσπερνούν κτλ. Όλα αυτά θέτουν σε κίνδυνο οδηγούς και επιβάτες. Είναι γι' αυτό που θεωρούμε απαραίτητο να τονίζουμε ξανά και ξανά το πόσο σημαντική είναι η τήρηση του ορίου ταχύτητας (συνήθως 80 χιλ/ώρα), αλλά και η συμμόρφωση με τα σήματα τροχαίας.

Δ. ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΟΙ είναι δρόμοι με δύο ή και περισσότερες λωρίδες κυκλοφορίας ανά κατεύθυνση, όπως ο αυτοκινητόδρομος Λευκωσίας-Λεμεσού. Θεωρούνται οι πιο ασφαλείς υπεραστικοί δρόμοι λόγω της περιφραξής, του κεντρικού διαχωριστικού κιγκλιδώματος ή στηθαίου, των πλατιών ασφαλτοστρωμένων παγκέτων και των ανισόπεδων κόμβων που διαθέτουν. Η κυκλοφορία πεζών, ποδηλάτων και αργοκίνητων οχημάτων απαγορεύεται σε τέτοιου είδους δρόμους, γιατί σ' αυτούς διακινούνται πολλά αυτοκίνητα με ψηλές ταχύτητες.

Ε. Πεζόδρομοι: Κατασκευάζονται τα τελευταία χρόνια, κυρίως σε περιοχές όπου παρατηρείται αυξημένη κίνηση πεζών, όπως τουριστικές περιοχές, εμπορικά κέντρα πόλεων κτλ. Είναι πολύ ασφαλείς για τους πεζούς, γιατί απαγορεύεται η χρησιμοποίησή τους από οχήματα.

ΣΤ. Ποδηλατόδρομοι: Σε αρκετές ευρωπαϊκές πόλεις υπάρχουν ποδηλατόδρομοι ή ποδηλατολωρίδες κατά μήκος των κανονικών δρόμων, παρέχοντας έτσι μεγαλύτερη ασφάλεια στους ποδηλάτες. Έχει αρχίσει και στην Κύπρο μια αξιόπαινη προσπάθεια δημιουργίας μιας ανάλογης υποδομής. Σε όλα τα νέα πολεοδομικά έργα που κατασκευάζονται, όχι μόνο σε τουριστικές περιοχές αλλά και σε πόλεις ή χωριά, λαμβάνεται πρόνοια για την κατασκευή τέτοιων διευκολύνσεων, οι οποίες, αφενός παρέχουν μεγαλύτερη ασφάλεια στους ποδηλάτες και, αφετέρου, ενισχύουν την προσπάθεια προστασίας του περιβάλλοντος και αποσυμφόρησης της τροχαίας κίνησης, ιδιαίτερα σε ώρες αιχμής.

ΜΑΘΗΜΑ 3: Δρόμοι και πεζοδρόμια

Στόχοι:

Τα παιδιά να καταστούν ικανά:

- ✦ να διακρίνουν και να κατονομάζουν διάφορα είδη δρόμων,
- ✦ να αναφέρουν χαρακτηριστικά γνωρίσματα των δρόμων αυτών,
- ✦ να συγκρίνουν δρόμους και να αναφέρουν ομοιότητες και διαφορές,
- ✦ να κατονομάζουν τους κινδύνους που πιθανό να υπάρχουν σε διαφορετικά είδη δρόμων,
- ✦ να αναφέρουν μέτρα ασφάλειας που λαμβάνονται ή πρέπει να λαμβάνονται στους δρόμους, ανάλογα με τη χρήση τους.

Δραστηριότητες:

- ✦ Τα παιδιά περιγράφουν δρόμους γύρω από το σχολείο και τους συγκρίνουν με το δρόμο, στον οποίο κατοικούν, ή με άλλους δρόμους που συναντούν, όταν ταξιδεύουν στο βουνό, στη θάλασσα, στο χωριό.
- ✦ Παρουσιάζουμε εικόνες ή φωτογραφίες δύο διαφορετικών δρόμων, όπως, για παράδειγμα, τις εικόνες ενός συνοικιακού δρόμου και ενός υπεραστικού δρόμου (Βιβλίο μαθητή, Επίπεδο Β') και καλούμε τα παιδιά να τους συγκρίνουν και να αναφέρουν ή και να καταγράψουν ομοιότητες και διαφορές.
- ✦ Δίνουμε στα παιδιά γεωμετρικά σχήματα (βλέπε Παράρτημα Α, σελ. 78) και τα καλούμε να κατασκευάσουν αντικείμενα ή πρόσωπα (π.χ. πινακίδες με σήματα τροχαίας, φώτα τροχαίας, τροχονόμο, διάβαση πεζών κτλ.), τα οποία θα έκαναν το συγκεκριμένο δρόμο πιο ασφαλή για τους πεζούς. Τα υπόλοιπα παιδιά καλούνται να αξιολογήσουν την κατασκευή και να προσθέσουν ή να αφαιρέσουν στοιχεία που θα έκαναν το δρόμο αυτό ακόμα πιο ασφαλή.

- ✦ Προτρέπουμε τα παιδιά να σχεδιάσουν το δρόμο που περνά μπροστά από το σχολείο ή το σπίτι τους. Συζητούμε και συγκρίνουμε τις ζωγραφίες με τις εικόνες του βιβλίου ή φωτογραφίες πραγματικών δρόμων. Τα παιδιά εντοπίζουν και περιγράφουν μέτρα κυκλοφοριακής ύφεσης, όπως διαβάσεις πεζών, κάμερες, πινακίδες ορίου ταχύτητας, κυρτώματα, νησίδες, μικροί κυκλικόι κόμβοι. Εξηγούμε τη χρήση και αξιολογούμε τη σημασία τους σε σχέση με την πρόληψη και αποφυγή δυστυχημάτων.
- ✦ Τα παιδιά ακούν ή διαβάζουν σιωπηλά τη διασκευασμένη ιστορία «Ξέρω ένα δρόμο. . .» (Βιβλίο μαθητή, Επίπεδο Β΄) και καλούνται να εντοπίσουν τα δομικά στοιχεία του κειμένου: χώρος, χρόνος, πρόσωπα, πρόβλημα ή κάποια άλλη συγκεκριμένη πληροφορία. Άλλες δραστηριότητες διερεύνησης και νοηματικής επεξεργασίας του κειμένου μπορεί να περιλαμβάνουν:
 - ◆ Εντοπισμό των διαφορετικών ειδών δρόμων που αναφέρονται στο κείμενο.
 - ◆ Εντοπισμό των σύνθετων λέξεων και σχηματισμό και άλλων με δεύτερο συνθετικό τη λέξη «δρόμος» (π.χ. ιππόδρομος, πεζόδρομος, σιδηρόδρομος, ποδηλατόδρομος).
 - ◆ Διαγραφή από ομάδα επιθέτων όσων δεν ταιριάζουν με τη λέξη «δρόμος» (π.χ. ανηφορικός, στενός, πλατύς, μαλακός, ξύλινος, άνετος, αγροτικός, ιδιωτικός, κατηφορικός, χοντρός, ασφαλτοστρωμένος, υπεραστικός, ψηλός). Οι ίδιες λέξεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη συμπλήρωση μικρών κειμένων, όπως το παρακάτω:

Χθες πήγαμε εκδρομή με το σχολείο σε ένα γραφικό χωριό, τα Λεύκαρα. Αρχικά μπήκαμε στον αυτοκινητόδρομο. Σε λίγη ώρα όμως βγήκαμε από μια έξοδο και ακολουθήσαμε έναν δρόμο, γεμάτο στροφές. Μέσα στο χωριό το δρομάκι μόλις που χωρούσε το λεωφορείο. Όταν η δασκάλα παραπονέθηκε για το δρόμο, ο οδηγός του λεωφορείου είπε ότι είμαστε τυχεροί. Πριν από μερικά χρόνια ο δρόμος που βλέπαμε ήταν χωματόδρομος.

Τα μεγαλύτερα παιδιά μπορούν να κάνουν την εργασία αυτή χρησιμοποιώντας τον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Στη συνέχεια διαβάζουν το κείμενο με επίθετα και χωρίς επίθετα και αναφέρουν τις επιδράσεις που προκάλεσε η αλλαγή αυτή.

- ✦ Αναφέρουμε παραδείγματα κυριολεκτικής και μεταφορικής χρήση της λέξης «δρόμος», όπως τα παρακάτω, και εξηγούμε τη σημασία τους:

Ο δρόμος προς το Τρόπος είναι ανηφορικός και στενός.

Η υπόθεση μίηκε σε σωστό δρόμο.

Έμεινε στους πέντε δρόμους.

Στο δρόμο που μένω δεν έχει καθόλου κίνηση.

Πάρε δρόμο!

Μέσα - Υλικά

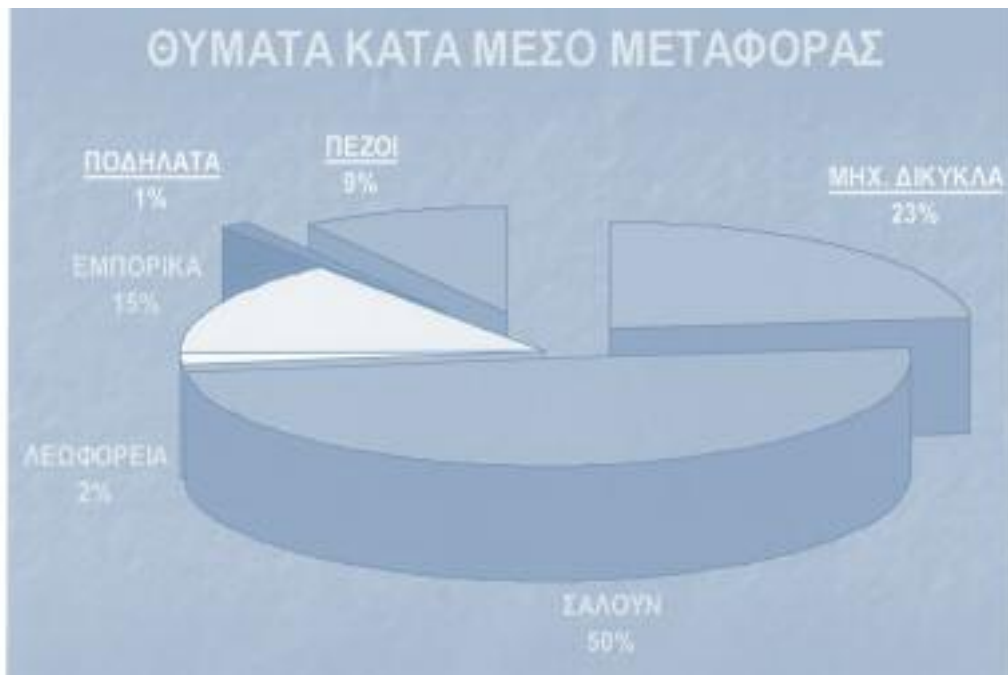
- ✦ εικόνες και φωτογραφίες δρόμων
- ✦ διασκευασμένη ιστορία «Ξέρω ένα δρόμο . . .», βασισμένη στην ιστορία της Φωτεινής Μυλωνά «Ξέρω ένα ποτάμι».
- ✦ χάρτινα ή και πλαστικά γεωμετρικά σχήματα
- ✦ ηλεκτρονικός υπολογιστής
- ✦ χρωματιστά μολύβια, παστέλς, νερομπογιές
- ✦ Βιβλίο μαθητή

Οχήματα

Οχήματα

Εισαγωγικό σημείωμα: Χρήσιμες πληροφορίες για το δάσκαλο

Όταν τα παιδιά πρωτοέρχονται στο σχολείο, έχουν ήδη επιβιβαστεί πάμπολλες φορές ή έχουν δει και, συνεπώς, γνωρίζουν διάφορα είδη οχημάτων που κυκλοφορούν στο δρόμο (π.χ. αυτοκίνητο, λεωφορείο, ποδήλατο κτλ.). Αυτό που ίσως δε γνωρίζουν ή για το οποίο πιθανό να μην είναι τόσο ενήμερα τα παιδιά, είναι τα χαρακτηριστικά ή και ο σκοπός που επιτελούν διαφορετικά είδη οχημάτων. Το κεφάλαιο αυτό δίνει στα παιδιά την ευκαιρία να μελετήσουν περισσότερο το θέμα «όχημα», οξύνει την παρατηρητικότητά τους και παρέχει γενικές πληροφορίες και γνώσεις, οι οποίες θα τα βοηθήσουν να συνειδητοποιήσουν αργότερα τις ευθύνες τους ως επιβάτες, αλλά και τους κινδύνους που συνδέονται με τη χρήση των τροχοφόρων.

Ομαδοποίηση οχημάτων

Τα οχήματα θα μπορούσαν να ομαδοποιηθούν ανάλογα με τον αριθμό των τροχών τους ή και ανάλογα με την πρωταρχική χρήση τους.

A. Ομαδοποίηση οχημάτων ανάλογα με τον αριθμό των τροχών τους σε:

- Οχήματα με δυο τροχούς (ποδήλατο, μοτοσικλέτα, μοτοποδήλατο).
- Οχήματα με τέσσερις τροχούς (ιδιωτικό αυτοκίνητο, ταξί, μικρό φορτηγό ή ημιφορτηγό, ασθενοφόρο, περιπολικό).
- Οχήματα με περισσότερους από τέσσερις τροχούς (λεωφορείο, μεγάλο φορτηγό, βυτιοφόρο, πυροσβεστική).

B. Ομαδοποίηση ανάλογα με τη χρήση τους σε:

- Οχήματα που μεταφέρουν επιβάτες (ιδιωτικό αυτοκίνητο, ταξί, λεωφορείο).
- Οχήματα που μεταφέρουν εμπορεύματα (φορτηγό, ημιφορτηγό, βυτιοφόρο).
- Οχήματα που μας παρέχουν βοήθεια (περιπολικό, ασθενοφόρο, πυροσβεστική).

ΜΑΘΗΜΑ 4: Οχήματα

Στόχοι:

Τα παιδιά να καταστούν ικανά:

- ✦ να κατονομάζουν διάφορα είδη οχημάτων που συναντούν στο δρόμο,
- ✦ να κατηγοριοποιούν τα οχήματα αυτά με βάση τη χρήση τους,
- ✦ να συλλέγουν στοιχεία, να κατασκευάζουν και να ερμηνεύουν γραφικές παραστάσεις,
- ✦ να αναγνωρίζουν και να αναφέρουν κινδύνους ή προβλήματα που συνδέονται με τη χρήση των οχημάτων.

Δραστηριότητες

- ✦ Τα παιδιά περιγράφουν τα οχήματα που διαθέτει η οικογένειά τους ή οχήματα στα οποία έτυχε να επιβιβαστούν. Βοηθούμε τα παιδιά, υποβάλλοντας σχετικές ερωτήσεις. Είναι προτιμότερο να υποβάλλονται ερωτήσεις ανοικτού τύπου, οι οποίες να σχετίζονται με τις εμπειρίες, τα βιώματα ή και τα ενδιαφέροντα των παιδιών. Ενδεικτικά αναφέρουμε τις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - ◆ Τι είναι όχημα;
 - ◆ Ποιες από τις εικόνες που βλέπετε παρουσιάζουν οχήματα; (Οι εικόνες που θα παρουσιάσουμε μπορεί να περιλαμβάνουν, εκτός από οχήματα, πρόσωπα και ζώα).
 - ◆ Τι οχήματα διαθέτει η οικογένειά σας; Πού και πότε τα χρησιμοποιείτε;
 - ◆ Με ποια οχήματα έχετε κυκλοφορήσει ή θα θέλατε να κυκλοφορήσετε;
 - ◆ Ποια πλεονεκτήματα ή μειονεκτήματα έχει η διακίνηση με ιδιωτικό αυτοκίνητο, ποδήλατο, λεωφορείο κτλ.;
- ✦ Ζητούμε από τα παιδιά να φέρουν στην τάξη εικόνες, φωτογραφίες, ή ακόμα και μικρά μοντέλα διαφόρων τροχοφόρων. Παρατηρούν, περιγράφουν και ονομάζουν τα τροχοφόρα αυτά. Η συλλογή αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί, επίσης, για σκοπούς σύγκρισης δύο ή και περισσότερων τροχοφόρων (π.χ. ποδήλατο και αυτοκίνητο) ή και για σκοπούς ομαδοποίησης τροχοφόρων με δοσμένα ή δικά τους κριτήρια.
- ✦ Τα παιδιά, με τη βοήθεια των δασκάλων τους, διενεργούν μια υπαίθρια μελέτη και καταγράφουν σε πίνακα τα τροχοφόρα που περνούν έξω από το σχολείο τους. Η έρευνα μπορεί να πάρει διάφορες μορφές:
 - ◆ Καταγραφή τροχοφόρων που περνούν από τον ίδιο δρόμο αλλά σε διαφορετικές ώρες της μέρας.
 - ◆ Καταγραφή τροχοφόρων που περνούν από δύο διαφορετικούς δρόμους. έναν κύριο δρόμο και έναν όχι τόσο πολυσύχναστο.
 - ◆ Σύγκριση των αποτελεσμάτων της δικής τους έρευνας με έρευνες που διενήργησαν παιδιά άλλων σχολείων¹.

¹ Με τη δραστηριότητα αυτή στοχεύουμε στο να βοηθήσουμε τα παιδιά να κατανοήσουν εμπειρικά το πώς διαφοροποιούνται οι συνθήκες διακίνησης των τροχοφόρων, και κατά συνέπεια και των πεζών, ανάλογα με την εποχή, την ώρα (π.χ. ώρα αιχμής ή μη, πρωί-βράδυ), ή και το είδος του δρόμου (κύριος ή μη) κτλ. Απώτερος, βέβαια, στόχος μας είναι να συνδέσουμε τη γνώση αυτή με πιθανούς κινδύνους στο δρόμο και με τρόπους αποφυγής τους. Μπορούμε να αναφέρουμε, για παράδειγμα, ότι σε ώρες αιχμής συμβαίνουν περισσότερα δυστυχήματα, ενώ, όταν είναι βράδυ, συμβαίνουν λιγότερα δυστυχήματα, τα οποία όμως είναι συνήθως πιο σοβαρά, ακόμα και θανατηφόρα, λόγω υπερβολικής ταχύτητας, περιορισμένης ορατότητας, μέθης κτλ.

- ✦ Δίνουμε στα παιδιά να διαβάσουν ή να ακούσουν προτάσεις - γρίφους, όπως τις παρακάτω, και τα καλούμε να κατονομάσουν το όχημα ή να επιλέξουν την εικόνα του οχήματος στο οποίο αναφέρεται η καθεμιά:

Είναι μεγάλο και έχει 6 ή και περισσότερους τροχούς. Μεταφέρει εμπορεύματα.

Είναι μεγάλο και έχει 4 τροχούς. Μεταφέρει ασθενείς.

Είναι μικρό και έχει λιγότερους από 4 τροχούς. Δεν έχει μηχανή.

Είναι μεγάλο και έχει 4 ή και περισσότερους τροχούς. Μεταφέρει επιβάτες.

- ✦ Διαβάζουμε μαζί με τα παιδιά το ποίημα « Η σακαράκα», της Ρένας Καρθαίου (Βιβλίο «Η Γλώσσα μου», τάξη Β΄, μέρος Α΄) ή το κείμενο «Στο συνεργείο» (Βιβλίο «Η Γλώσσα μου», τάξη Γ΄, μέρος Α΄)². Επισημαίνουμε την ανάγκη να διατηρούμε όλα τα οχήματα σε καλή μηχανική κατάσταση. Προτρέπει τα παιδιά να συλλέξουν και να φέρουν στην τάξη ποιήματα ή και τραγούδια που να έχουν σχέση με τα μέσα συγκοινωνίας.
- ✦ Τα παιδιά κατασκευάζουν δικά τους οχήματα με δοσμένα σχήματα. Καλό θα ήταν να προηγηθεί στο μάθημα των Μαθηματικών κάποια εργασία με τα σχήματα. Αναφέρουμε ενδεικτικά τις παρακάτω δραστηριότητες:
 - ◆ Φτιάξε ένα όχημα χρησιμοποιώντας 4 διαφορετικά σχήματα.
 - ◆ Φτιάξε ένα όχημα, χωρίς να το δείξεις στο παιδί που κάθεται δίπλα σου. Προσπάθησε μετά να του δώσεις οδηγίες, για να φτιάξει ένα πανομοιότυπο όχημα.
 - ◆ Ομαδική εργασία: Κάθε παιδί της ομάδας εκτελεί μια εντολή, ώστε στο τέλος να σχηματιστεί ένα συγκεκριμένο όχημα. Για παράδειγμα:

1. Πάρε (ή σχεδίασε) ένα μεγάλο ορθογώνιο.
2. Πάρε δύο μικρά τετράγωνα και τοποθέτησέ τα μέσα στο μεγάλο ορθογώνιο.
3. Πάρε δύο μικρούς κύκλους και τοποθέτησέ τους κάτω από το μεγάλο ορθογώνιο.
4. Πάρε ένα μεγάλο τετράγωνο και τοποθέτησέ το μπροστά από το μεγάλο ορθογώνιο.

² Στο Παράρτημα Β, σελ. 83 υπάρχει κατάλογος με κείμενα που περιέχονται στα βιβλία «Η Γλώσσα μου» (τάξεις Α΄ - Στ΄), τα οποία θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στα πλαίσια του προγράμματος της Κυκλοφοριακής Αγωγής.

- ✦ Τα παιδιά κατασκευάζουν στο μάθημα του Σχεδιασμού και Τεχνολογίας δικά τους οχήματα, χρησιμοποιώντας άχρηστα και ανακυκλώσιμα υλικά.
- ✦ Με αφορμή κείμενα όπως το «Με το μεγάλο φορτηγό», (τάξη Γ΄, μέρος Γ΄), τα οποία περιέχονται στα βιβλία «Η Γλώσσα μου», συζητούμε με τα παιδιά τους κινδύνους ή τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι οδηγοί, ιδιαίτερα οι επαγγελματίες οδηγοί ταξί, λεωφορείων, φορτηγών. Καλούμε στην τάξη ένα επαγγελματία οδηγό, για να μιλήσει στα παιδιά για τα προβλήματα και τους κινδύνους που αντιμετωπίζει στο δρόμο.

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

- ✦ *Διαβάζω τη σκέψη σου . . .*
Ένα παιδί περιγράφει ή σκέφτεται ένα τροχοφόρο, χωρίς να το κατονομάσει, ενώ οι υπόλοιποι προσπαθούν να μαντέψουν ποιο είναι, υποβάλλοντας συγκεκριμένο αριθμό ερωτήσεων.
- ✦ *Διαβάζω πινακίδες αυτοκινήτων . . .*
Δίνονται στα παιδιά γράμματα που αναγράφονται στις πινακίδες εγγραφής μηχανοκίνητων οχημάτων (π.χ. ΗΖΧ). Τα παιδιά καλούνται να βρουν λέξεις που αρχίζουν από τα γράμματα αυτά (π.χ. ήλιος, ζάρι, χελώνα). Οι λέξεις μπορεί να ανήκουν ή όχι στην ίδια κατηγορία (πρόσωπα, ζώα, πράγματα). Το παιχνίδι γίνεται δυσκολότερο, αν ζητήσουμε από τα παιδιά να σκεφτούν φράσεις αντί λέξεις (π.χ. Ήταν ζωγράφος χαρούμενος).

Μέσα - Υλικά

- ✦ καρτέλες με σχετικές λέξεις
- ✦ εικόνες και φωτογραφίες τροχοφόρων
- ✦ πλαστικά γεωμετρικά σχήματα (τρίγωνα, τετράγωνα, κύκλοι, ορθογώνια)
- ✦ γόμες, ψαλίδια, διάφορα άχρηστα ή ανακυκλώσιμα υλικά, όπως άδεια κουτιά, πλαστικές μπουκάλες, ρολά τουαλέτας, χρωματιστές κόλλες ή χαρτόνια, τενεκεδάκια, καρούλια, φελλοί, καλαμάκια κτλ.
- ✦ Βιβλία «Η Γλώσσα μου»
- ✦ Βιβλίο μαθητή

Σήματα τροχαίας και σήμανση οδοστρώματος

Σήματα τροχαίας και σήμανση οδοστρώματος

Εισαγωγικό σημείωμα: Χρήσιμες πληροφορίες για το δάσκαλο

Ο Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας αποτελεί μια συλλογή από χρήσιμες συμβουλές και κανονισμούς. Σκοπός του συγκεκριμένου κώδικα είναι να ρυθμίζει την κίνηση και τη συμπεριφορά των οδηγών, των πεζών και των ποδηλατών, αποβλέποντας στην ασφαλέστερη διακίνησή τους στους δρόμους. Τα παιδιά του δημοτικού σχολείου είναι αρχικά χρήστες των δρόμων ως πεζοί και, αργότερα, ως ποδηλάτες. Χρειάζεται, λοιπόν, να κατανοήσουν το σημαντικό ρόλο που επιτελεί ο Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας, να γνωρίσουν κάποια βασικά σήματα και να αντιληφθούν πως η συμμόρφωση στις υποδείξεις των σημάτων είναι υποχρεωτική και απαραίτητη, αν θέλουμε να είμαστε ασφαλείς, όταν κυκλοφορούμε στο δρόμο.

ΣΗΜΑΤΑ ΤΡΟΧΑΙΑΣ¹: Στον Κώδικα περιλαμβάνονται και τα σήματα τροχαίας (πινακίδες) που συναντούμε καθημερινά στους δρόμους. Τα σήματα αυτά μπορούμε να τα διακρίνουμε, ανάλογα με το σχήμα, το χρώμα και το ρόλο που επιτελούν, στις ακόλουθες κατηγορίες:

✦ **ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΑ ΣΗΜΑΤΑ ΤΡΟΧΑΙΑΣ** τα οποία διακρίνονται:

- α. *σε υποχρεωτικά:* Είναι συνήθως κυκλικά, χρώματος μπλε με λευκή σήμανση. Τα σήματα αυτά υποδεικνύουν την κατεύθυνση ή κάποιους κανονισμούς τους οποίους είμαστε υποχρεωμένοι να ακολουθούμε.
- β. *σε απαγορευτικά:* Είναι συνήθως κυκλικά, χρώματος λευκού με κόκκινο περίγραμμα. Τα σήματα αυτά μας υποδεικνύουν τι πρέπει ή δεν πρέπει να κάνουμε.

Η παράβαση των υποδείξεων των ρυθμιστικών σημάτων συνιστά αδίκημα και η συμμόρφωση σ' αυτές είναι υποχρεωτική.

✦ **ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΣΗΜΑΤΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥ:** Είναι συνήθως τριγωνικά, χρώματος λευκού με κόκκινο περίγραμμα. Τα σήματα αυτά μας προειδοποιούν για κινδύνους που πιθανό να συναντήσουμε στο δρόμο.

✦ **ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΣΗΜΑΤΑ:** Είναι συνήθως ορθογώνια και δίνουν χρήσιμες πληροφορίες στους χρήστες των δρόμων σχετικά με την κατεύθυνση που θέλουν να ακολουθήσουν.

✦ **ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΗΜΑΤΑ:** Είναι ορθογώνια και δίνουν χρήσιμες πληροφορίες στους χρήστες των δρόμων.

ΣΗΜΑΝΣΗ ΟΔΟΣΤΡΩΜΑΤΟΣ²: χάραξη με μπογιά ή άλλο υλικό, γραμμών και άλλων συμβόλων πάνω στο οδόστρωμα, που σκοπό έχουν να καθοδηγούν τους χρήστες των δρόμων, ώστε να διακινούνται με ασφάλεια.

¹ Για τις εικόνες και τις επεξηγήσεις όλων των σημάτων που περιλαμβάνονται στα βιβλία του μαθητή, βλέπε Παράρτημα Β, σελ. 85-87.

² Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη σήμανση του οδοστρώματος, βλέπε Παράρτημα Β, σελ. 84-85.

ΜΑΘΗΜΑ 5: Σήματα τροχαίας και σήμανση οδοστρώματος

Στόχοι:

Τα παιδιά να καταστούν ικανά:

- ✦ να αναγνωρίζουν τα σήματα τροχαίας που αφορούν κυρίως στους πεζούς και τους ποδηλάτες.
- ✦ να αντιληφθούν τη σημασία που έχει η ύπαρξη και τήρηση του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας για την ασφάλεια όλων.
- ✦ να τηρούν τον Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας, όταν χρησιμοποιούν το δρόμο.

Δραστηριότητες

- ✦ Ζητούμε από τα παιδιά να αναφέρουν πράγματα τα οποία υπάρχουν στο δρόμο ή στο πεζοδρόμιο και τα καταγράφουμε στον πίνακα (ιδεοθύελλα). Εντοπίζουμε αυτά που μας βοηθούν ή που μας παρεμποδίζουν να κυκλοφορούμε με ασφάλεια.
- ✦ Μοιράζουμε φωτοτυπημένα κάποια από τα σήματα τροχαίας που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Β ή στη σχετική αφίσα της Αστυνομίας, χωρίς όμως τις επεξηγήσεις που τα συνοδεύουν. Ζητούμε από τα παιδιά να τα περιγράψουν και να προσπαθήσουν να μαντέψουν τι σημαίνει το καθένα από αυτά. Συζητώντας με τα παιδιά, τα βοηθούμε να καταλάβουν ότι τα σήματα τροχαίας έχουν σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο, ώστε εύκολα να τα καταλαβαίνει, να τα θυμάται και να τα εντοπίζει κάποιος από μακριά.
- ✦ Χωρίζουμε τα σήματα σε ομάδες:
 - ◆ ρυθμιστικά (υποχρεωτικά και απαγορευτικά)
 - ◆ προειδοποιητικά
 - ◆ κατευθυντήρια
 - ◆ πληροφοριακά
- ✦ Στο μάθημα της Τέχνης ή της Τεχνολογίας, τα παιδιά κατασκευάζουν δικά τους σήματα, τα οποία μπορούν να τοποθετήσουν στην πόρτα του υπνοδωματίου ή της τάξης τους ή σε διάφορα σημεία της σχολικής αυλής, έτσι ώστε να διευκολύνουν τη διακίνηση των παιδιών (βλ. Παράρτημα Β, σελ. 88-90). Κάποια παιδιά θα μπορούσαν να αναλάβουν εκ περιτροπής το ρόλο του τροχονόμου και να επιβλέπουν την τήρηση των κανονισμών. Μπορούμε, για παράδειγμα, να ζητήσουμε από τα παιδιά να σχεδιάσουν και να γράψουν την ανάλογη επιγραφή για:
 - ◆ ένα προειδοποιητικό σήμα κινδύνου που θα μπορούσε να τοποθετηθεί στη σκάλα του σχολείου τους
 - ◆ ένα υποχρεωτικό ή απαγορευτικό σήμα που θα μπορούσε να τοποθετηθεί στον κήπο του σχολείου τους
 - ◆ ένα κατευθυντήριο ή πληροφοριακό σήμα που θα μπορούσε να τοποθετηθεί στην είσοδο του σχολείου τους.
- ✦ Συζητούμε με τα παιδιά την αναγκαιότητα ύπαρξης σημάτων. Παρουσιάζουμε κάποια σήματα και ζητούμε από τα παιδιά να αναφέρουν τι θα συνέβαινε στο δρόμο, αν δεν υπήρχε αυτό το συγκεκριμένο σήμα ή αν ένας χρήστης του δρόμου (αυτοκινητιστής, ποδηλάτης ή πεζός) το αγνοούσε ή το παραβίαζε.

- ✦ Ζητούμε από τα μεγαλύτερα παιδιά να διενεργήσουν μια έρευνα ανάμεσα στα μέλη της οικογένειάς τους, για να διαπιστώσουν κατά πόσο οι οδηγοί γνωρίζουν ή όχι τα σήματα τροχαίας. Σκοπός της δραστηριότητας αυτής είναι να αντιληφθούν τα παιδιά ότι αρκετοί οδηγοί, είτε δε γνωρίζουν, είτε παραβιάζουν τα σήματα τροχαίας, γεγονός που θέτει τους υπόλοιπους χρήστες των δρόμων σε κίνδυνο.

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

- ✦ *Μαντεύω τη σκέψη σου . . .*

Ένα παιδί περιγράφει ή σκέφτεται ένα σήμα τροχαίας και οι υπόλοιποι προσπαθούν να μαντέψουν ποιο είναι αυτό υποβάλλοντας συγκεκριμένο αριθμό ερωτήσεων.

- ✦ *Τόμπολα²*

Μοιράζουμε σε δυο ή περισσότερα παιδιά μια κάρτα με σήματα τροχαίας. Ο δάσκαλος ή ένας μαθητής τραβά στην τύχη μια κάρτα με μια εντολή, τη διαβάζει και οι υπόλοιποι μαθητές τοποθετούν μάρκες ή διαγράφουν το ανάλογο σήμα από την καρτέλα τους. Κερδίζουν τα παιδιά που θα συμπληρώσουν πρώτα την καρτέλα τους.

Μέσα - Υλικά

- ✦ σήματα τροχαίας (βλ. Παράρτημα Β, σελ. 85-87)
- ✦ Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας
- ✦ σχετικές επιγραφές
- ✦ αφίσες Αστυνομίας και Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων
- ✦ εντολές και κάρτες τόμπολας (βλ. Παράρτημα Β, σελ. 99-111)
- ✦ ψαλίδια, γόμες, σκληρά χαρτόνια, ξύλα, πινέλα, μπογιές, παστέλς κτλ.
- ✦ Βιβλίο μαθητή

² Για τις καρτέλες και τις εντολές του παιχνιδιού, βλέπε Παράρτημα Β, σελ. 99-111.

Φωτεινοί σηματοδότες (φώτα τροχαίας) και διαβάσεις πεζών

Φωτεινοί σηματοδότες (φώτα τροχαίας) και διαβάσεις πεζών

Εισαγωγικό σημείωμα: Χρήσιμες πληροφορίες για το δάσκαλο

Οι φωτεινοί σηματοδότες¹ (φώτα τροχαίας) τοποθετούνται σε οδικές συμβολές και διαβάσεις πεζών τύπου ΠΕΛΙΚΑΝ. Ρυθμίζουν την κυκλοφορία των οχημάτων και των δικύκλων, ανάλογα με το χρώμα του φωτός που εκπέμπουν.

Συχνά, στους δρόμους λειτουργούν και φωτεινοί σηματοδότες οι οποίοι ρυθμίζουν τη διακίνηση των πεζών. Αυτοί μπορεί να βρίσκονται είτε σε συμβολές δρόμων που ρυθμίζονται από φώτα τροχαίας, είτε σε διαβάσεις πεζών τύπου ΠΕΛΙΚΑΝ.

ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ ΠΕΖΩΝ: Κατασκευάζονται σε δρόμους με αυξημένη τροχαία κίνηση, κοντά σε σχολεία, εργοστάσια, δημόσιες υπηρεσίες κτλ., για να διευκολύνουν τους πεζούς να διασταυρώνουν το δρόμο με ασφαλή τρόπο. Διακρίνονται σε δυο μεγάλες κατηγορίες:

✦ **Ανισόπεδες:** Μπορεί να είναι υπόγειες ή υπέργειες και κατασκευάζονται σε πλατιές λεωφόρους, όπου είναι ιδιαίτερα δύσκολο ένας πεζός να διασταυρώσει το μεγάλο πλάτος του οδοστρώματος με ασφάλεια.

✦ **Ισόπεδες,** οι οποίες μπορεί να είναι:

Α. Διαβάσεις πεζών σε φωτοελεγχόμενες οδικές συμβολές: Συνήθως σε συμβολές αστικών δρόμων που ελέγχονται από φώτα τροχαίας, υπάρχουν και διαβάσεις με ειδικούς φωτεινούς σηματοδότες για πεζούς. Ο Γρηγόρης, πράσινο σχήμα ανθρώπου σε κίνηση, σηματοδοτεί την ελεύθερη διέλευση των πεζών, ενώ ο Σταμάτης, κόκκινο σχήμα ανθρώπου σε στάση, υποδεικνύει στους πεζούς ότι πρέπει να σταματήσουν και να αναμένουν να ανάψει η πράσινη ένδειξη, για να μπουν στη διάβαση πεζών. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν φωτεινές φιγούρες, τότε οι πεζοί διασταυρώνουν, μόνο όταν η ένδειξη στους σηματοδότες είναι κόκκινη για τα οχήματα που κινούνται προς τη δική τους κατεύθυνση, προσέχοντας ιδιαίτερα από τα οχήματα που μπορεί να στρίβουν αριστερά από τον κάθετο δρόμο.

¹ Για περισσότερες πληροφορίες και εικόνες σχετικά με τα φώτα τροχαίας και τη λειτουργία τους, βλέπε Παράρτημα Β, σελ. 91.

Β. Διαβάσεις πεζών τύπου ΖΕΜΠΡΑ: Τις συναντούμε συνήθως κοντά σε σχολεία και ονομάζονται έτσι, γιατί σηματοδοτούνται στο οδόστρωμα με παράλληλες άσπρες γραμμές. Δεξιά και αριστερά, καθώς και στη μέση του οδοστρώματος υπάρχουν σηματοδεδυμένες άσπρες, ΖΙΚ ΖΑΚ γραμμές, οι οποίες προειδοποιούν τους οδηγούς να μη σταθμεύουν, να μη σταματούν ή να μην προσπερνούν, όταν βρίσκονται στο χώρο αυτό.

Γ. Φωτοελεγχόμενες διαβάσεις πεζών τύπου ΠΕΛΙΚΑΝ: Ελέγχονται από φωτεινούς σηματοδότες για τα οχήματα (κόκκινο - κίτρινο - πράσινο) και για τους πεζούς (Γρηγόρης - Σταμάτης). Ρυθμίζονται σύμφωνα με την επιθυμία του πεζού που προτίθεται να διασταυρώσει το δρόμο, με το πάτημα του κουμπιού που βρίσκεται στο στυλό του σηματοδότη. Ένα πλεονέκτημα αυτού του τύπου διάβασης είναι ότι γίνεται πιο εύκολα αντιληπτή, τόσο από τους πεζούς όσο και από τους οδηγούς, εξαιτίας των φώτων αλλά και του προειδοποιητικού ηχητικού σήματος που συνήθως διαθέτει. Το διακεκομμένο αυτό ηχητικό σήμα βοηθά τους τυφλούς και άτομα με περιορισμένη όραση να διασταυρώσουν.

ΜΑΘΗΜΑ 6: Φωτεινοί σηματοδότες (φώτα τροχαίας) και διαβάσεις πεζών

Στόχοι:

Τα παιδιά να καταστούν ικανά:

- ✦ να αντιλαμβάνονται ότι υπάρχουν διαφορετικά φανάρια για τους πεζούς και διαφορετικά για τα οχήματα,
- ✦ να γνωρίζουν τι σημαίνουν για τα οχήματα τα τρία χρώματα (κόκκινο, κίτρινο και πράσινο) στους φωτεινούς σηματοδότες,
- ✦ να γνωρίζουν τι σημαίνει η κόκκινη και τι η πράσινη σιλουέτα στους φωτεινούς σηματοδότες,
- ✦ να χρησιμοποιούν σωστά τους φωτεινούς σηματοδότες στις οδικές συμβολές και στις διαβάσεις πεζών, για να διασταυρώνουν το δρόμο με ασφάλεια.

Δραστηριότητες

- ✦ Πραγματοποιούμε επίσκεψη στην περιοχή γύρω από το σχολείο, αν αυτό είναι αστικό, ή στο Πάρκο Κυκλοφοριακής Αγωγής που βρίσκεται κοντά στο Αρχηγείο Αστυνομίας στη Λευκωσία. Τα παιδιά δοκιμάζουν δυο-δυο, ή σε μικρές ομάδες, να διασταυρώσουν το δρόμο, χρησιμοποιώντας τα φώτα τροχαίας σε μια οδική συμβολή ή σε μια φωτοελεγχόμενη

διάβαση πεζών τύπου ΠΕΛΙΚΑΝ. Στο Πάρκο προσφέρεται η ευκαιρία πρακτικής εξάσκησης σε βασικές δεξιότητες διακίνησης κάτω από ρεαλιστικές και παράλληλα ελεγχόμενες και ασφαλείς συνθήκες¹. Σε περίπτωση που η επίσκεψη στο πάρκο δεν καταστεί εφικτή, τότε θα πρέπει να εξασφαλίσουμε τη βοήθεια του σχολικού τροχονόμου, της Αστυνομίας ή ακόμα και κάποιων γονιών, ώστε τα παιδιά να είναι όσο το δυνατό πιο ασφαλή, όταν βγουν στο δρόμο.

- ✦ Στην τάξη επαναφέρουμε το θέμα παρουσιάζοντας φωτογραφίες από την επίσκεψή μας. Παροτρύνουμε τα παιδιά να μιλήσουν για τις εντυπώσεις τους, επικεντρωνόμαστε όμως στα φώτα τροχαίας και στη διάβαση πεζών τύπου ΠΕΛΙΚΑΝ.

- ✦ Στην τάξη ακολουθεί συζήτηση ή και δραματοποίηση του τρόπου με τον οποίο αλλάζουν τα φώτα τροχαίας στις οδικές συμβολές. Δίνουμε στα παιδιά την εικόνα ενός φωτεινού σηματοδότη για οχήματα και τα καλούμε να τη χρωματίσουν ανάλογα. Στη συνέχεια, τα παιδιά υποδύονται τους οδηγούς και αναφέρουν τι θα έκαναν στην κάθε περίπτωση.
- ✦ Δίνουμε στα παιδιά να μελετήσουν τους σελιδοδείκτες που εκδίδονται από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων και την Αστυνομία και που αναφέρονται στις διαβάσεις πεζών τύπου ΠΕΛΙΚΑΝ. Παρουσιάζουμε τις δύο φωτεινές φιγούρες (Γρηγόρης και Σταμάτης), μόνο που αυτή τη φορά τα παιδιά υποδύονται τους πεζούς.
- ✦ Διαβάζουμε μαζί με τα παιδιά την ιστορία «Ο μπλε σηματοδότης», του Τζιάνι Ροντάρι (Βιβλίο μαθητή, Επίπεδο Β΄) και τους ζητούμε να τη συνεχίσουν. Αναφέρουν πιθανές συνέπειες σε περίπτωση βλάβης ενός φωτεινού σηματοδότη και προτείνουν λύσεις.

¹ Στο πάρκο παρέχεται στα παιδιά όχι μόνο θεωρητική αλλά και πρακτική εξάσκηση. Η επίσκεψη αυτή είναι εξαιρετικά χρήσιμη και τη συστήνουμε ανεπιφύλακτα, γιατί προσφέρει στα παιδιά την ευκαιρία να ασκηθούν σε βασικές δεξιότητες διακίνησης (περπατώ, διασταυρώνω, ποδηλατώ), κάτω από συνθήκες που προσομοιάζουν με τις πραγματικές, χωρίς όμως τα ρίσκα που συνδέονται με τη χρήση των δρόμων. Για περισσότερες πληροφορίες ή για να διευθετήσουν μια επίσκεψη στο πάρκο, τα σχολεία θα πρέπει να επικοινωνούν πρώτα τηλεφωνικά με την Αστυνομία, σε ένα από τα τηλέφωνα που περιέχονται στο Παράρτημα Α, σελ. 80.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Στο μάθημα της Γυμναστικής παίζουμε με τα παιδιά το παιχνίδι «Τα φώτα τροχαίας». Τρία παιδιά κρατούν στρογγυλές πινακίδες διαφορετικού χρώματος (κόκκινο, κίτρινο και πράσινο). Τις σηκώνουν ψηλά με τη σειρά, ενώ τα υπόλοιπα παιδιά υποδύονται τους οδηγούς και συμμορφώνονται κάθε φορά με την ανάλογη οδηγία:

- ΚΟΚΚΙΝΟ = Σταματώ
- ΚΙΤΡΙΝΟ = Πηδώ επί τόπου
- ΠΡΑΣΙΝΟ = Τρέχω στην αυλή.

Μέσα - Υλικά

- ✦ εικόνα φωτεινού σηματοδότη
- ✦ εικόνα φωτεινών φιγούρων, Σταμάτη και Γρηγόρη
- ✦ αφίσα Αστυνομίας με σήματα και σελιδοδείκτες (Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων, Αστυνομία Κύπρου)
- ✦ στρογγυλές πινακίδες φτιαγμένες από σκληρά χρωματιστά χαρτόνια (κόκκινη, κίτρινη και πράσινη)
- ✦ παραμύθι «Ο μπλε σηματοδότης», του Τζιάνι Ροντάρι από τη συλλογή «Παραμύθια από το τηλέφωνο»
- ✦ Βιβλίο μαθητή

Κοιτάζω και ακούω

Κοιτάζω και ακούω

ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΚΥΚΛΟΦΟΡΩ ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΠΕΖΟΣ

Εισαγωγικό σημείωμα: Χρήσιμες πληροφορίες για το δάσκαλο

Τα μικρά παιδιά της προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας (μέχρι 9 χρόνων) δεν έχουν ούτε τις γνώσεις αλλά ούτε και τις ικανότητες να κυκλοφορούν ασυνόδευτα στο δρόμο και κινδυνεύουν περισσότερο εξαιτίας του ότι:

- ✦ έχουν πολύ στενό πεδίο όρασης και δεν αντιλαμβάνονται εύκολα τα διερχόμενα αυτοκίνητα,
- ✦ δεν υπολογίζουν εύκολα την ταχύτητα και την απόσταση,
- ✦ δυσκολεύονται να αντιληφθούν από ποια κατεύθυνση έρχεται ο θόρυβος. Στα 40% των περιπτώσεων ένα παιδί δε γνωρίζει, αν ένας ήχος έρχεται από μπροστά ή από πίσω, ενώ στα 80% των περιπτώσεων δεν ξέρει, αν έρχεται από τα αριστερά ή τα δεξιά,
- ✦ δυσκολεύονται να απομνημονεύσουν τους ήχους και την πηγή τους, ιδιαίτερα στους δρόμους, στους οποίους υπάρχουν πολλοί και ποικίλοι ήχοι,
- ✦ το ύψος τους δεν τους επιτρέπει να βλέπουν πάνω από σταθμευμένα οχήματα ή θάμνους, γεγονός που σημαίνει, επίσης, πως και οι οδηγοί δυσκολεύονται να τα δουν,
- ✦ κινούνται γρήγορα, ενεργούν αυθόρμητα, δε σταματούν εύκολα στην άκρη του δρόμου και συχνά πετάγονται μπροστά στα αυτοκίνητα.

Συνεπώς, γονείς και εκπαιδευτικοί έχουμε χρέος να βοηθήσουμε τα παιδιά να αντιληφθούν τους κινδύνους που υπάρχουν στο δρόμο, αλλά και να συνειδητοποιήσουν ότι φέρουν και τα ίδια ευθύνη για την ασφάλειά τους. Πιο συγκεκριμένα, βεβαιωνόμαστε πως:

- ✦ Παιδιά κάτω των 9 χρόνων δεν κυκλοφορούν ΠΟΤΕ στο δρόμο και δεν παίζουν κοντά σε δρόμο χωρίς τη συνοδεία ενός υπεύθυνου ενήλικα. Τα πολύ μικρά παιδιά πρέπει να βρίσκονται σε καροτσάκια.
- ✦ Κατανοούν έννοιες και λέξεις όπως αργά, γρήγορα, κοντά, μακριά.
- ✦ Παρατηρούν με προσοχή και χρησιμοποιούν για το σκοπό αυτό όχι μόνο το κεντρικό αλλά και το περιφερειακό οπτικό τους πεδίο.
- ✦ Εντοπίζουν και διακρίνουν ήχους που προειδοποιούν για κίνδυνο.

Στην ενότητα αυτή γίνεται, επίσης, ιδιαίτερη αναφορά στα προβλήματα κυκλοφορίας και διακίνησης που αντιμετωπίζουν άτομα με σωματικές και αισθητηριακές αναπηρίες. Στόχος μας είναι να ευαισθητοποιήσουμε τα παιδιά για τις ανάγκες των ατόμων αυτών. Συχνά, τα άτομα με αναπηρίες αποφεύγουν να κυκλοφορούν, με αποτέλεσμα να σχηματίζεται η εντύπωση πως είτε δεν υπάρχουν, είτε δε θέλουν να βρίσκονται ανάμεσά μας. Ούτε το ένα όμως ισχύει, ούτε το άλλο. Η αλήθεια είναι πως τα άτομα αυτά δυσκολεύονται ή και παρεμποδίζονται από το να συμμετέχουν στην κοινωνική ζωή, εξαιτίας του λανθασμένου σχεδιασμού των

πόλεων, ο οποίος με τον τρόπο που γίνεται δεν εξυπηρετεί όλους τους πολίτες και τις ανάγκες τους. Τα κυριότερα εμπόδια που συνήθως αντιμετωπίζουν άτομα με αναπηρίες ή και προβλήματα κίνησης, όπως είναι οι ηλικιωμένοι, τα μικρά παιδιά, οι γονείς με καρτσάκια, οι έγκυες γυναίκες κτλ., όταν κυκλοφορούν στο δρόμο, είναι τα ακόλουθα:

- ✦ ψηλά πεζοδρόμια και σκάλες στις εισόδους των κτηρίων,
- ✦ εμπόδια στα πεζοδρόμια (πινακίδες, δέντρα, σταθμευμένα αυτοκίνητα κτλ.),
- ✦ ελάχιστες ή κακοσχεδιασμένες ράμπες,
- ✦ δυσκολία πρόσβασης σε κτήρια και μεταφορικά συστήματα,
- ✦ έλλειψη οδηγών όδευσης τυφλών (ανάγλυφη λωρίδα διαφορετικής υψής και χρώματος από το υπόλοιπο δάπεδο την οποία οι τυφλοί μπορούν να αναγνωρίσουν με το ειδικό μπαστούνι τους),
- ✦ περιορισμένοι χώροι στάθμευσης.

Δεδομένου ότι η δυνατότητα ένταξης των ατόμων με ειδικές ικανότητες εκφράζεται, σε μεγάλο βαθμό, και από τη δυνατότητα ελευθερίας στην κυκλοφορία και μετακίνηση, η πολιτεία οφείλει να τους παρέχει όλες τις απαραίτητες διευκολύνσεις που θα τους επιτρέψουν να κυκλοφορούν με ασφάλεια. Για να μπορούν, λοιπόν, στις πόλεις μας ΟΛΟΙ να κυκλοφορούν ΠΑΝΤΟΥY χρειάζονται περισσότερες νομικές ρυθμίσεις αλλά και πρακτικά μέτρα, όπως αυτά που αναφέρονται παρακάτω:

- ✦ καθορισμός ελεύθερης ζώνης όδευσης πεζών απαλλαγμένης από οποιαδήποτε εμπόδια,
- ✦ κατασκευή ραμπών με ομαλές κλίσεις,
- ✦ κατασκευή διαβάσεων πεζών σε όλες τις οδικές συμβολές και διαβάσεων με ηχητικό σήμα για τους τυφλούς,
- ✦ παροχή περισσότερων διευκολύνσεων (π.χ. ειδικά διαμορφωμένοι χώροι υγιεινής, χώροι στάθμευσης κτλ.) για άτομα με αναπηρίες.

ΜΑΘΗΜΑ 7 : Κοιτάζω και Ακούω

Στόχοι:

Τα παιδιά να καταστούν ικανά:

- ✦ να αντιλαμβάνονται ότι έχουμε πέντε αισθήσεις με τις οποίες αισθανόμαστε και κατανοούμε τον κόσμο που μας περιβάλλει,
- ✦ να χρησιμοποιούν τις αισθήσεις τους, κυρίως την όραση και την ακοή, για να κάνουν όσο το δυνατό περισσότερες παρατηρήσεις, όταν βρίσκονται στο δρόμο,
- ✦ να αναγνωρίζουν ήχους και να εντοπίζουν από πού προέρχονται,
- ✦ να συνειδητοποιούν, ότι χρησιμοποιώντας σωστά τις αισθήσεις τους, κυρίως την όραση και την ακοή, μπορούν να είναι πιο ασφαλή, όταν κυκλοφορούν στο δρόμο,
- ✦ να ευαισθητοποιηθούν για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν άτομα με ειδικές ανάγκες, όταν κυκλοφορούν στο δρόμο,
- ✦ να προτείνουν μέτρα για τη διευκόλυνση των ατόμων αυτών.

Δραστηριότητες

ΚΟΙΤΑΖΩ (ΟΡΑΣΗ)¹

- ✦ Δίνουμε σε κάθε ομάδα ένα αντικείμενο (π.χ. ένα φρούτο) και ζητούμε από τα παιδιά να το περιγράψουν, χρησιμοποιώντας, αν είναι δυνατό, και τις πέντε αισθήσεις. Αναφερόμαστε στις πέντε αισθήσεις (όραση, ακοή, αφή, όσφρηση, γεύση), στα αισθητήρια όργανα και στις λειτουργίες που επιτελούν.
- ✦ Δίνουμε σε κάθε ομάδα παιδιών διάφορα πλαστικά γεωμετρικά σχήματα και ζητούμε να τα ομαδοποιήσουν με ένα δικό τους κριτήριο (σχήμα, χρώμα, μέγεθος). Συζητούμε με τα παιδιά τον τρόπο με τον οποίο εργάστηκαν και καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι μας βοήθησαν τα μάτια μας (όραση). Μετά δοκιμάζουν να κάνουν το ίδιο αλλά αυτή τη φορά με κλειστά τα μάτια. Σκοπός της δραστηριότητας αυτής είναι να κατανοήσουν τα παιδιά ότι κάποιες δραστηριότητες μπορούν να επιτευχθούν και χωρίς τη βοήθεια της όρασης, γεγονός όμως που αυξάνει το χρόνο εκτέλεσης και το βαθμό δυσκολίας της δραστηριότητας. Συνδέουμε τα συμπεράσματά μας με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν άτομα με προβλήματα όρασης, όταν διακινούνται στο δρόμο.
- ✦ Τα παιδιά δοκιμάζουν να διαβάσουν από απόσταση έναν πίνακα με γράμματα ή αριθμούς, όπως αυτούς που χρησιμοποιούν οι οφθαλμίατροι. Καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως δεν έχουν όλοι οι άνθρωποι την ίδια όραση και συνεπώς πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί στο δρόμο, γιατί δεν ξέρουμε πόσο καλή είναι η όραση του κάθε οδηγού.
- ✦ Τα παιδιά παρατηρούν ένα αντικείμενο (π.χ. μια πινακίδα), όπως φαίνεται από μακριά. Προβάνουν σε εκτιμήσεις σχετικά με το ύψος του. Πλησιάζουν το αντικείμενο και το μετρούν, για να διαπιστώσουν, αν επαληθεύονται ή όχι οι προβλέψεις τους. Συγκρίνουν δύο αντικείμενα (ένα μικρό και ένα μεγάλο), τα οποία βρίσκονται περίπου στην ίδια απόσταση. Ζητούμε να μας πουν ποιο νομίζουν ότι βρίσκεται πιο μακριά, για να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι η όραση κάποτε μας ξεγελά και δε μας επιτρέπει να κάνουμε σωστές εκτιμήσεις για την απόσταση, το μέγεθος και κυρίως την ταχύτητα των οχημάτων που κυκλοφορούν στο δρόμο.
- ✦ Δραματοποιούμε μια σκηνή από την καθημερινότητα: Ένα παιδί προσποιείται πως θέλει να διασταυρώσει το δρόμο, ενώ κάποια άλλα παιδιά υποδύονται τους οδηγούς, οι οποίοι πλησιάζουν από δεξιά κι αριστερά. Καλούμε το παιδί που θα διασταυρώσει να κοιτάζει μόνο ευθεία, βάζοντας αν θέλει τα χέρια του δεξιά και αριστερά του προσώπου του σαν παρωπίδες. Στόχος του παιδιού είναι να αναφέρει ποιους οδηγούς από αυτούς που τον πλησιάζουν μπόρεσε να δει, χωρίς όμως να γυρίσει το κεφάλι του. Διαπιστώνουμε ότι το να βλέπουμε μόνο μπροστά στενεύει το οπτικό μας πεδίο, με αποτέλεσμα να μη βλέπουμε όλα τα οχήματα που μας πλησιάζουν. Συμπεραίνουμε πως χρειάζεται, όταν κυκλοφορούμε στο δρόμο, να πλαταινουμε το οπτικό μας πεδίο, γυρίζοντας το κεφάλι μας, τόσο δεξιά, όσο και αριστερά.

ΑΚΟΥΩ (ΑΚΟΗ)

- ✦ Τα παιδιά ακροάζονται το παραμύθι «Επιτέλους ησυχία» της Jill Murphy (Επίπεδο Α΄) ή το παραμύθι του Ευγένιου Τριβιζά από το «Νησί των πυροτεχνημάτων» (Επίπεδο Β΄). Μιμούνται τους διάφορους ήχους και τους ομαδοποιούν (ευχάριστοι-δυσάρεστοι ήχοι, ήχοι που προειδοποιούν για κίνδυνο, ήχοι της εξοχής ή της πόλης).

¹ Για την επίτευξη των στόχων του μαθήματος αυτού μπορούμε να αξιοποιήσουμε το μάθημα της Επιστήμης. Ενδεικτικά αναφέρουμε κάποια πειράματα και δραστηριότητες που σχετίζονται με τις αισθήσεις και τη λειτουργία τους. Τη χρήση, αλλά και τη χρησιμότητα των αισθήσεων, θα τη συνδέσουμε, στη συνέχεια, με τις πραγματικές συνθήκες διακίνησης στο δρόμο.

- ✦ Με αφορμή κείμενα όπως «Το μαγνητόφωνο» (Βιβλίο «Η Γλώσσα μου», τάξη Β΄, μέρος Β΄), τα παιδιά ακροάζονται μαγνητοφωνημένους ήχους, με σκοπό να αναγνωρίσουν αν αυτοί οι ήχοι προέρχονται από ζώα, ανθρώπους ή μηχανές. Προβληματίζουμε τα παιδιά σχετικά με τους ήχους που αντιπροσωπεύουν ή προειδοποιούν για κίνδυνο.
- ✦ Συλλέγουν, χρησιμοποιώντας ένα μαγνητόφωνο ή χαρτί και μολύβι, ήχους που ακούν στην τάξη, στην αυλή, στο δρόμο.
- ✦ Βάζουμε τα παιδιά να καθίσουν σε κύκλο. Στο κέντρο τοποθετούμε ένα παιδί με κλειστά μάτια. Τα υπόλοιπα παιδιά αλλάζουν θέσεις, χωρίς να τα δει το παιδί που κάθεται στο κέντρο. Ένα παιδί μιμείται έναν από τους ήχους που κατέγραψαν, ενώ τα υπόλοιπα παιδιά κτυπούν παλαμάκια ή κάνουν κάποιο άλλο θόρυβο. Το παιδί με κλειστά μάτια προσπαθεί να καταλάβει από ποια κατεύθυνση προέρχεται ο ήχος (μπροστά, πίσω, δεξιά αριστερά). Στόχος της δραστηριότητας είναι να βοηθήσουμε τα παιδιά να κατανοήσουν ότι ακούμε ευκολότερα τους ήχους που έρχονται από τα δεξιά και από τα αριστερά μας, παρά τους ήχους που έρχονται από μπροστά ή από πίσω.
- ✦ Δοκιμάζουν να κλείσουν τα μάτια με ένα μαντίλι ή τα αυτιά με ακουστικά και να κυκλοφορήσουν στο χώρο της τάξης. Ανακοινώνουν μετά τις εντυπώσεις και τα συναισθήματά τους.
- ✦ Συζητούμε με τα παιδιά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν άτομα τυφλά, κωφά ή άτομα με μειωμένη κινητικότητα, όταν κυκλοφορούν στο δρόμο εξαιτίας του λανθασμένου σχεδιασμού των πόλεων (π.χ. ψηλά και στενά πεζοδρόμια χωρίς ράμπες), αλλά και της αδιαφορίας των συνανθρώπων τους (π.χ. παράνομα σταθμευμένα αυτοκίνητα).
- ✦ Αναφερόμαστε σε μέτρα που λαμβάνει ή πρέπει να λαμβάνει η πολιτεία για τη διευκόλυνση των ατόμων αυτών (π.χ. προειδοποιητικές πινακίδες, διαβάσεις πεζών με ηχητικό σήμα, ράμπες με ομαλές κλίσεις, ειδικούς χώρους στάθμευσης, κτλ.).

Μέσα - Υλικά

- ✦ πλαστικά γεωμετρικά σχήματα
- ✦ πίνακας με γράμματα και αριθμούς
- ✦ μαγνητόφωνο
- ✦ κασέτα με μαγνητοφωνημένους ήχους (για το σκοπό αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί η κασέτα, που συνοδεύει τα βιβλία της Μουσικής, τάξεις Α΄ και Β΄ ή η ιστοσελίδα www.srsc.org.uk)
- ✦ ρολόι ή χρονόμετρο
- ✦ παραμύθια: «Επιτέλους ησυχία» Jill Murphy (Επίπεδο Α΄), «Το νησί των πυροτεχνημάτων» Ευγένιος Τριβιζάς (Επίπεδο Β΄)
- ✦ Βιβλίο μαθητή

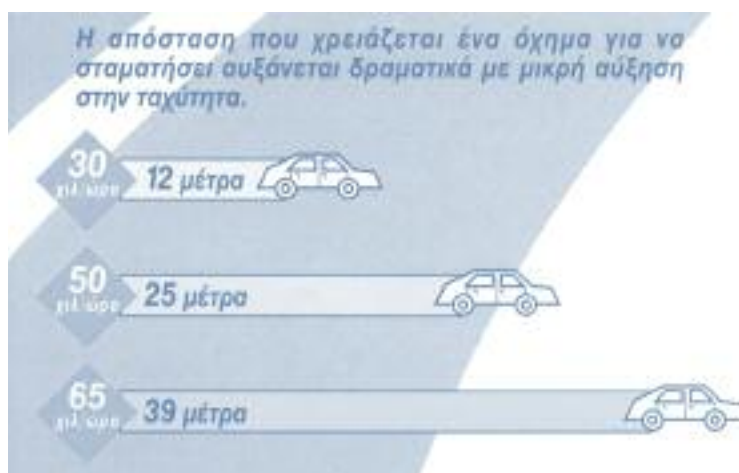
Υπολογίζω ΤΟΝ ΚΙΝΔΥΝΟ

Υπολογίζω τον κίνδυνο

Εισαγωγικό σημείωμα: Χρήσιμες πληροφορίες για το δάσκαλο

Στο μάθημα αυτό γίνεται μια προσπάθεια σύνδεσης των όσων τα παιδιά διδάχθηκαν στο προηγούμενο μάθημα με τις συνθήκες διακίνησης στο οδικό περιβάλλον. Με άλλα λόγια επιχειρούμε να ευαισθητοποιήσουμε τα παιδιά για πιθανούς κινδύνους που μπορεί να αντιμετωπίσουν, όταν κυκλοφορούν στο δρόμο και να τα βοηθήσουμε να καταλάβουν πως η σωστή ή λανθασμένη χρήση των αισθήσεων μπορεί να μειώσει ή να αυξήσει αντίστοιχα τις πιθανότητες πρόκλησης ενός τροχαίου δυστυχήματος.

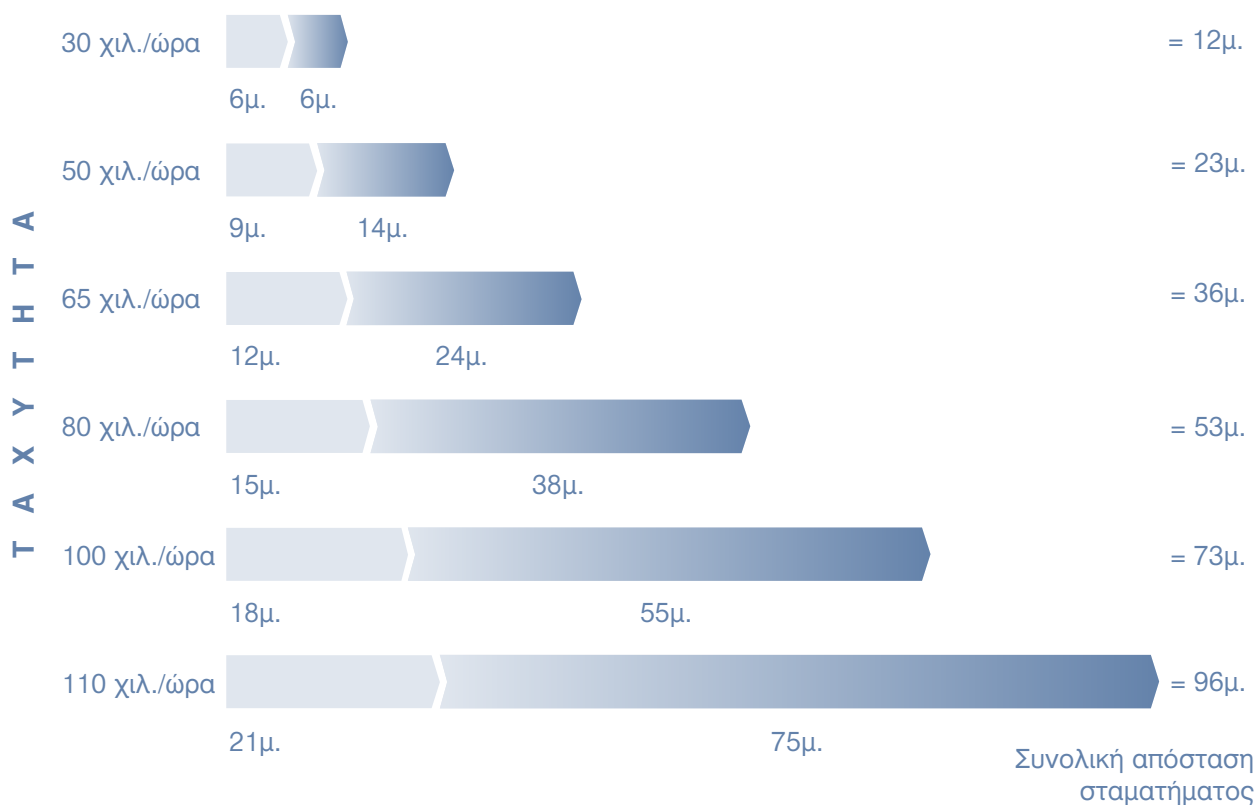
Το παρακάτω σχεδιάγραμμα, όπως και αυτό της διπλανής σελίδας, παρουσιάζουν τη μέση απόσταση που χρειάζεται, για να σταματήσει ένα αυτοκίνητο που κινείται με διαφορετική ταχύτητα. Αυτοί οι υπολογισμοί ισχύουν, όταν είναι μέρα, το οδόστρωμα είναι στεγνό και ο οδηγός και το όχημα βρίσκονται σε άριστη κατάσταση. Άλλα οχήματα, εκτός από αυτοκίνητα και μικρά φορτηγά, πιθανό να χρειαστούν διπλάσιες αποστάσεις για να σταματήσουν. Σε βρεγμένους δρόμους για όλα τα οχήματα χρειάζεται διπλάσιο περιθώριο ασφάλειας από το κανονικό. Συνεπώς, οι οδηγοί οφείλουν να τηρούν τα όρια ταχύτητας ή να προσαρμόζουν την ταχύτητά τους στην κατάσταση του δρόμου και στις καιρικές συνθήκες που επικρατούν την ώρα που ταξιδεύουν. Παράλληλα, οι πεζοί οφείλουν να προστατεύουν τους εαυτούς τους, παίρνοντας, ανάλογα με την περίπτωση, όλα τα ενδεικνυόμενα προληπτικά μέτρα.

Αναμένουμε, λοιπόν, ότι τα παιδιά θα κατανοήσουν το πόσο σημαντικό είναι, όταν βρίσκονται στο δρόμο:

- ✦ να έχουν υπόψη ότι η συμπεριφορά κάποιων οδηγών είναι απρόβλεπτη (υπερβολική ταχύτητα, απρόσεκτη οδήγηση, κατανάλωση αλκοόλ), και συνεπώς χρειάζεται και τα ίδια ως πεζοί να είναι ιδιαίτερα προσεκτικά, όταν κυκλοφορούν στο δρόμο.
- ✦ να κοιτάζουν ψηλά για να βρουν χρήσιμες πληροφορίες (π.χ. φώτα τροχαίας, πινακίδες με σήματα κτλ.), τις οποίες δε θα μπορούσαν να εντοπίσουν διαφορετικά λόγω του ύψους τους.

ΜΕΣΗ ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΣΤΑΜΑΤΗΣΕΙ ΕΝΑ ΟΧΗΜΑ ΠΟΥ ΚΙΝΕΙΤΑΙ

Συνθήκες κάτω από τις οποίες ισχύουν τα πιο πάνω:

Καλός οδηγός, όχημα σε τέλεια κατάσταση, καλές καιρικές συνθήκες, φως της ημέρας, καλοί και στεγνοί δρόμοι.

Προσέξτε:

- οχήματα εκτός από ιδιωτικά ή μικρά φορτηγά, πιθανόν να χρειαστούν διπλάσιες αποστάσεις, για να σταματήσουν σε στεγνούς δρόμους,
- σε βρεγμένους δρόμους για τα οχήματα χρειάζεται διπλάσιο περιθώριο ασφάλειας από το κανονικό.

- Απόσταση σκέψης εν όψη κινδύνου
- Απόσταση φρεναρίσματος

- ✦ να εντοπίζουν αντικείμενα, όπως σταθμευμένα αυτοκίνητα, δέντρα, πινακίδες, τα οποία μπορούν να μπλοκάρουν το οπτικό τους πεδίο και τα οποία συχνά εμποδίζουν τους οδηγούς να τα εντοπίσουν έγκαιρα, ιδιαίτερα όταν θέλουν να διασταυρώσουν το δρόμο,
- ✦ να υπολογίζουν εστίες κινδύνου, όπως, για παράδειγμα, οχήματα που κινούνται με την όπισθεν ή υπερβολική ταχύτητα, στρίβουν κτλ. και να παίρνουν όλα τα ενδεικνυόμενα προληπτικά μέτρα ανάλογα με την περίπτωση,

ΜΑΘΗΜΑ 8: Υπολογίζω τον κίνδυνο

Στόχοι:

Τα παιδιά να καταστούν ικανά:

- ✦ να προβλέπουν πιθανούς κινδύνους από τη διακίνηση στο δρόμο,
- ✦ να αναφέρουν μέτρα αποφυγής ή αντιμετώπισης τέτοιων κινδύνων,
- ✦ να αναφέρουν πιθανές συνέπειες από τη μη τήρηση των κανόνων οδικής κυκλοφορίας.
- ✦ να αντιληφθούν ότι η απόσταση που χρειάζεται, για να σταματήσει ένα όχημα, επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες όπως η ταχύτητα, ο τύπος και τα ελαστικά του οχήματος, οι καιρικές συνθήκες, η κατάσταση του οδηγού, το οδόστρωμα κτλ.

Δραστηριότητες

- ✦ Καλούμε τα παιδιά να παρατηρήσουν από μακριά ένα αυτοκίνητο που πλησιάζει και να υπολογίσουν πόσος περίπου χρόνος θα χρειαστεί, για να φτάσει κοντά τους. Μετρούν από το 1 ως το 10 ή με ένα χρονόμετρο, αν υπάρχει, και συγκρίνουν τα αποτελέσματα. Καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως η όραση μάς βοήθησε, αφενός, να εντοπίσουμε το διερχόμενο αυτοκίνητο, αλλά δε μας βοήθησε αρκετά στο να υπολογίζουμε εύκολα ή σωστά την ταχύτητα, την απόσταση και το μέγεθος του οχήματος. Επισημαίνουμε τη σημασία που έχει να χρησιμοποιούμε όσο το δυνατό περισσότερες αισθήσεις σε συνδυασμό βέβαια με τη λογική μας κρίση, να είμαστε προσεκτικοί και ιδιαίτερα παρατηρητικοί, όταν κυκλοφορούμε στο δρόμο.
- ✦ Εντοπίζουν στο χώρο γύρω από το σχολείο ή και σε σχετικές εικόνες (Βιβλίο μαθητή, Επίπεδο Α' και Β') εστίες κινδύνου σε σχέση με την κυκλοφορία των πεζών στο πεζοδρόμιο ή στο δρόμο και αναφέρουν τις πιθανές συνέπειες που μπορεί να έχει ένα λάθος ή μια απερίσκεπτη ενέργεια ενός πεζού (π.χ. αντικανονική διασταύρωση, απρόσεκτη διακίνηση, παραβίαση του κόκκινου φαναριού για τους πεζούς, παιχνίδι στο δρόμο ή το πεζοδρόμιο κτλ.) ή ενός οδηγού (π.χ. παράνομη στάθμευση, υπερβολική ταχύτητα, παραβίαση του κόκκινου ή της γραμμής στάσης στα φώτα τροχαίας κτλ.).
- ✦ Αναφερόμαστε στο ύψος που έχουν οι φωτεινοί σηματοδότες (Περίπου 3 μέτρα). Μετρούν το δικό τους ύψος και το συγκρίνουν με αυτό των φώτων τροχαίας. Συμπεραίνουμε πως τα φανάρια βρίσκονται τοποθετημένα αρκετά ψηλότερα από το επίπεδο των δικών τους ματιών και, συνεπώς, σε αρκετές περιπτώσεις, είναι ανάγκη να ανυψώνουν, τόσο το λαιμό όσο και τα μάτια τους, ώστε να μπορούν να εντοπίζουν τις πληροφορίες που χρειάζονται (π.χ. χρώμα φαναριών, πινακίδες με σήματα κτλ.).
- ✦ Ζητούμε από τα παιδιά να μελετήσουν το σχεδιάγραμμα που παρουσιάζει την απόσταση, που χρειάζεται ένα κινούμενο όχημα για να σταματήσει, και να αναφέρουν παράγοντες που δυνατό να αυξήσουν το χρόνο και την απόσταση σταματήματος. Βγάζουμε τα παιδιά στην αυλή και ζητούμε από μερικά να τρέξουν με διαφορετικούς ρυθμούς (αργά, γρήγορα) στο τέρμα. Χρονομετρούμε τα παιδιά και μετρούμε την απόσταση που χρειάστηκε το καθένα για να σταματήσει. Καταγράφουμε τα αποτελέσματα και ζητούμε από τα παιδιά να εξηγήσουν:
 - ◆ Γιατί η απόσταση σταματήματος ήταν διαφορετική σε κάθε περίπτωση;
 - ◆ Με ποιο τρόπο η ταχύτητα επηρεάζει την απόσταση σταματήματος;

- ✦ Μπορούμε ακόμα να προκηρύξουμε έναν ενδοσχολικό διαγωνισμό αφίσας με θέμα την ορθή οδική συμπεριφορά των πεζών με σύνθημα: ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ - ΣΤΑΜΑΤΩ - ΚΟΙΤΑΖΩ - ΑΚΟΥΩ. Τα μεγαλύτερα παιδιά θα μπορούσαν να εικονογραφήσουν την πόλη του μέλλοντος, μια πιο ανθρώπινη, δίκαιη και ασφαλισμένη πόλη, που θα παρέχει στους πολίτες της όλες τις απαραίτητες διευκολύνσεις, ώστε όλοι να κυκλοφορούν με άνεση και ασφάλεια.

Μέσα - Υλικά

- ✦ εικόνες (Βιβλίο μαθητή, επίπεδο Α΄ και Β΄)
- ✦ σχεδιάγραμμα (βλ. εισαγωγικό σημείωμα σελ. 35)
- ✦ μαντίλι και ακουστικά
- ✦ χρονόμετρο
- ✦ παστέλς, νερομπογιές, χρωματιστά χαρτόνια ή και άλλα ανακυκλώσιμα υλικά, όπως μαλλί, ρούχο κτλ., για την κατασκευή της αφίσας
- ✦ Βιβλίο μαθητή

Περπατώ με ασφάλεια

Περπατώ με ασφάλεια

Εισαγωγικό σημείωμα: Χρήσιμες πληροφορίες για το δάσκαλο

Είναι γεγονός αδιαμφισβήτητο ότι τα παιδιά μαθαίνουν γρηγορότερα και καλύτερα, όταν δοκιμάζουν τα ίδια να κάνουν κάτι, παρά όταν ακούν ή βλέπουν μόνο τον/την εκπαιδευτικό να το κάνει. Χώρες με μακρόχρονη εμπειρία στην Κυκλοφοριακή Αγωγή, όπως η Μεγάλη Βρετανία, υποδεικνύουν πως η διδασκαλία-μάθηση είναι σαφώς πιο αποτελεσματική, όταν συνοδεύεται από πρακτική εκπαίδευση στο δρόμο (Children and Traffic, Transport Research Laboratory 1977). Αυτό που συμβαίνει, όμως, είναι ότι μερικές φορές προετοιμάζουμε τα παιδιά για τις ιδανικές αντί για τις πραγματικές συνθήκες διακίνησης. Για παράδειγμα, διδάσκουμε στα παιδιά ότι ο δρόμος είναι για τα αυτοκίνητα και ότι συνεπώς οι πεζοί θα πρέπει να περπατούν ΠΑΝΤΟΤΕ στο πεζοδρόμιο. Δυστυχώς, όμως, στην Κύπρο υπάρχουν πολλοί δρόμοι χωρίς πεζοδρόμια, γεγονός που θέτει ανά πάσα στιγμή σε κίνδυνο τους πεζούς. Τα πεζοδρόμια, πάλιν, παρουσιάζουν συχνά μια θλιβερή εικόνα που όχι μόνο δε διευκολύνει, αλλά δυσχεραίνει τη διακίνηση όλων των πεζών, ιδιαίτερα αυτών με προβλήματα κίνησης, γιατί υπάρχουν:

- ✦ ψηλά και στενά πεζοδρόμια που είναι εχθρικά για όλους και επικίνδυνα για τα εμποδιζόμενα άτομα, γιατί δεν επιτρέπουν την κατασκευή ράμπας ομαλής κλίσης,
- ✦ στάσεις λεωφορείων με κάθετες διαφημιστικές πινακίδες ή πινακίδες τεραστίων διαστάσεων που εμποδίζουν τη διάβαση και αναγκάζουν τον πεζό να κατέβει στο δρόμο,
- ✦ πάσσαλοι και φώτα τροχαίας που εμποδίζουν την απρόσκοπτη πορεία των πεζών,
- ✦ δέντρα με ακατάλληλο ριζικό σύστημα που ανασκώνουν τις πλάκες των πεζοδρομίων, καθιστώντας τα απροσπέλαστα και επικίνδυνα,
- ✦ δέντρα φυτεμένα στο μέσο του πεζοδρομίου,
- ✦ οχήματα σταθμευμένα παράνομα στο πεζοδρόμιο,
- ✦ εμπορικές πινακίδες, εμπορεύματα, καλάθια απορριμάτων και άλλα αντικείμενα τα οποία παρεμποδίζουν την πορεία των πεζών.

Είναι απαραίτητο, λοιπόν, να δώσουμε στα παιδιά την ευκαιρία να παρατηρήσουν και εξερευνήσουν το περιβάλλον τους και να ασκηθούν σε πραγματικές συνθήκες διακίνησης, νοουμένου βέβαια ότι παίρνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την ασφάλειά τους¹. Μόνο έτσι τα παιδιά θα καταφέρουν να κατανοήσουν πραγματικά αυτό που μαθαίνουν και, το πιο σημαντικό, να μεταφέρουν αυτό που διδάσκονται μέσα στην τάξη, όταν θα βγουν στο δρόμο. Ακολουθούν κάποιοι βασικοί κανόνες διακίνησης, οι οποίοι βοηθούν τους πεζούς να αντεπεξέλθουν στο οδικό περιβάλλον που ζουν:

¹ Για το σκοπό αυτό θα μπορούσαμε να ζητήσουμε και τη βοήθεια της Αστυνομίας. Μπορούμε να διευθετήσουμε μια επίσκεψη στο Πάρκο Κυκλοφοριακής Αγωγής στη Λευκωσία, αν δεν το έχουμε ήδη κάνει, ή να καλέσουμε στο σχολείο εκπροσώπους της Αστυνομίας, για να συνομιλήσουν με τα παιδιά και να τα εξασκήσουν σε βασικές δεξιότητες διακίνησης στο δρόμο.

Βασικοί κανόνες διακίνησης πεζών

- ✦ Χρησιμοποιώ, όπου υπάρχουν, τα πεζοδρόμια ή τους πεζόδρομους.
- ✦ Περπατώ πάντα στην εσωτερική πλευρά του πεζοδρομίου και όχι στην άκρη προς το δρόμο, γιατί διατρέχω κίνδυνο να με παρασύρει κάποιο διερχόμενο όχημα.
- ✦ Αν υπάρχει πεζοδρόμιο μόνο στη μια πλευρά του δρόμου, το χρησιμοποιώ ανεξάρτητα από την κατεύθυνση στην οποία πηγαίνω.
- ✦ Αν στο πεζοδρόμιο υπάρχει κάποιο εμπόδιο (δέντρο, σταθμευμένο όχημα διαφημιστική πινακίδα κτλ.), τότε το παρακάμπω από την εσωτερική πλευρά του πεζοδρομίου. Αν χρειάζεται να κατέβω στο οδόστρωμα, τότε κοιτάζω πρώτα και στις δυο κατευθύνσεις.
- ✦ Αν δεν υπάρχει πεζοδρόμιο, φαινόμενο πολύ συχνό στους κυπριακούς δρόμους, τότε περπατώ στη δεξιά πλευρά του δρόμου, για να βλέπω τα οχήματα που έρχονται προς το μέρος μου.
- ✦ Φροντίζω ΠΑΝΤΟΤΕ να είμαι ορατός, όταν κυκλοφορώ στο δρόμο. Αν είναι μέρα φορά ρούχα σε έντονο χρώμα ή αν χρειάζεται να βγω στο δρόμο το βράδυ, πράγμα αρκετά επικίνδυνο, τότε φορά ανοιχτόχρωμα ρούχα ή καλύτερα ρούχα με αντανακλαστικές λωρίδες.
- ✦ Όταν περπατώ μαζί με άλλα άτομα (περισσότερα από δυο), τότε κινούμαστε ο ένας πίσω και όχι δίπλα από τον άλλο. Σε στενούς δρόμους αυτό ισχύει και για δυο άτομα. Το πεζοδρόμιο είναι για τους πεζούς, αλλά δεν είναι παιδική χαρά και γι' αυτό ΠΟΤΕ δεν παίζω στο πεζοδρόμιο.
- ✦ Αν είμαι κάτω των 9 χρόνων, δε βγαίνω ποτέ μόνος μου στο δρόμο. Περπατώ στην εσωτερική πλευρά του πεζοδρομίου, όσο το δυνατό πιο μακριά από το δρόμο, και κρατώ συνεχώς το χέρι του ενήλικα που με συνοδεύει.
- ✦ Αν έχω μαζί μου το σκύλο μου τον κρατώ από το λουρί στην εσωτερική πλευρά του πεζοδρομίου, όσο γίνεται πιο μακριά από το δρόμο.

ΜΑΘΗΜΑ 9: Περπατώ με ασφάλεια

Στόχοι:

Τα παιδιά να καταστούν ικανά:

- ✦ να γνωρίζουν βασικούς κανόνες ασφάλειας, όταν περπατούν στο πεζοδρόμιο,
- ✦ να γνωρίζουν τι πρέπει να κάνουν σε περίπτωση που δεν υπάρχει πεζοδρόμιο,
- ✦ να εντοπίζουν πιθανούς κινδύνους και να αναφέρουν τρόπους αντιμετώπισης ή αποφυγής τους,
- ✦ να περπατούν στο δρόμο, τηρώντας τους κανόνες που έχουν διδαχθεί,
- ✦ να εισηγούνται μέτρα που θα διευκολύνουν τη διακίνηση των πεζών, ιδιαίτερα αυτών με προβλήματα κίνησης ή αναπηρίες.

Δραστηριότητες

- ✦ Καλούμε τα παιδιά να αναφέρουν όλα τα πράγματα που μπορεί κάποιος να δει πάνω σε ένα πεζοδρόμιο και τα καταγράφουμε στον πίνακα. Διαγράφουν αυτά που δε θα έπρεπε να βρίσκονται εκεί, γιατί θέτουν σε κίνδυνο τους πεζούς (π.χ. σταθμευμένα αυτοκίνητα, διαφημιστικές πινακίδες, δέντρα στο μέσο του πεζοδρομίου κτλ.). Αναφέρουν με ποιο τρόπο θα έπρεπε οι πεζοί να παρακάμψουν τα εμπόδια αυτά, ώστε να είναι όσο το δυνατό πιο ασφαλείς.

- ✦ Τα παιδιά υποδύονται τους πεζούς και παρακάμπτουν εμπόδια σε ένα πεζοδρόμιο έξω από την τάξη². Τα υπόλοιπα παιδιά εντοπίζουν κατά πόσο ο τρόπος που συμπεριφέρθηκαν οι συμμαθητές τους, θέτει ή όχι σε κίνδυνο την ασφάλειά τους.
- ✦ Μοιράζουμε στα παιδιά εικόνες που παρουσιάζουν σωστές και λανθασμένες συμπεριφορές (Βιβλίο μαθητή) και τα καλούμε να τις ομαδοποιήσουν. Τα παιδιά ανακοινώνουν και δικαιολογούν τα αποτελέσματα της εργασίας τους.
- ✦ Τα παιδιά μπορεί, επίσης, να εντοπίσουν σε σχετικές εικόνες (Βιβλίο μαθητή, Επίπεδο Α' και Β') ή και σε γραπτά σενάρια παραβιάσεις των κανόνων ασφάλειας και να εξηγήσουν ή να προβλέψουν τι θα μπορούσε να συμβεί στην κάθε περίπτωση. Υποδύονται έναν ενήλικα (π.χ. γονιό, αστυνομικό, δάσκαλο) και δίνουν συμβουλές στα παιδιά που συμπεριφέρονται επικίνδυνα.
- ✦ Μελετούμε την αφίσα της Αστυνομίας με τα σήματα και εντοπίζουμε αυτά τα οποία έχουν άμεση σχέση με τους πεζούς. Εξηγούμε τη σημασία που έχει η τήρηση του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας τόσο από τους πεζούς όσο και από τους οδηγούς.
- ✦ Μελετούμε τα τρίπτυχα: «Ο πεζός στην Οδική Κυκλοφορία», «Οδηγοί και Πεζοί» και τους σελιδοδείκτες που εκδίδει η Αστυνομία Κύπρου και το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων. Τα παιδιά αναφέρουν πιθανές αιτίες πρόκλησης τροχαίων δυστυχημάτων με πεζούς, κυρίως παιδιά, και προτείνουν τρόπους μείωσης ή και αποφυγής τους. Στη συνέχεια καταγράφουν, χρησιμοποιώντας καρταδόρους, χαρτόνια ή και τον ηλεκτρονικό υπολογιστή βασικούς κανόνες ασφάλειας που αφορούν τη διακίνηση πεζών στο πεζοδρόμιο ή κοντά στο δρόμο.
- ✦ Διαβάζουμε το παραμύθι «Το κυλιόμενο πεζοδρόμιο», του Τζιάνι Ροντάρι (Βιβλίο μαθητή, Επίπεδο Β'). Ζητούμε από τα παιδιά να περιγράψουν το πεζοδρόμιο αυτό, να το συγκρίνουν με τα πραγματικά πεζοδρόμια και να το εικονογραφήσουν. Μπορούμε, ακόμα, να ζητήσουμε από τα παιδιά να γράψουν μια δική τους φανταστική ιστορία, που να σχετίζεται με την κυκλοφορία σε ένα πλανήτη χωρίς δρόμους ή σε ένα πλανήτη, όπου όλοι κυκλοφορούν άφοβα και ακίνδυνα.
- ✦ Οργανώνουμε, σε συνεργασία με το Σύνδεσμο Γονέων του σχολείου, ημερίδα με θέμα «Περπατώ στο σχολείο», κατά την οποία προτρέπουμε όσα παιδιά μπορούν να έρθουν στο σχολείο με τα πόδια, συνοδευόμενα βέβαια από έναν υπεύθυνο ενήλικα. Ενημερώνουμε σχετικά τους γονείς και παρακαλούμε όλους όσοι θα συμμετέχουν στην εκδήλωση να εξηγήσουν στα παιδιά γιατί επέλεξαν τη συγκεκριμένη διαδρομή και να εστιάσουν την προσοχή τους σε εκείνα τα σημεία της διαδρομής που κρύβουν κινδύνους. Στην τάξη, τα παιδιά μοιράζονται με τους συμμαθητές τους τις εντυπώσεις αλλά και τα συναισθήματά τους από αυτή την εμπειρία.

Μέσα - Υλικά

- ✦ εικόνες (Βιβλίο μαθητή, Επίπεδο Α' και Β')
- ✦ παραμύθι «Το κυλιόμενο πεζοδρόμιο» του Ροντάρι, από τη συλλογή «Παραμύθια από το τηλέφωνο» (Βιβλίο μαθητή, Επίπεδο Β')
- ✦ αφίσα με σήματα (Αστυνομία)
- ✦ σχετικά τρίπτυχα και σελιδοδείκτες που εκδίδει η Αστυνομία και το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων
- ✦ χαρτόνια και καρταδóροι
- ✦ Βιβλίο μαθητή

² Σε μια τέτοια περίπτωση φροντίζουμε να εξασφαλίσουμε τη βοήθεια της Αστυνομίας ή των γονιών, ώστε να ελαχιστοποιήσουμε τα ρίσκα που συνδέονται με την κυκλοφορία παιδιών στους δρόμους.

Διασταυρώνω το δρόμο με ασφάλεια

Διασταυρώνω το δρόμο με ασφάλεια

Εισαγωγικό σημείωμα: Χρήσιμες πληροφορίες για το δάσκαλο

Σύμφωνα με στοιχεία του Γραφείου Στατιστικής και Ερευνών του Τμήματος Τροχαίας Αρχηγείου Αστυνομίας, κατά την πενταετία 2000-2004, 96 πεζοί έχασαν τη ζωή τους και άλλοι 1,507 τραυματίστηκαν, πολλοί μένοντες με μόνιμες αναπηρίες. 54 από τους νεκρούς ήταν πάνω από 60 χρονών, 40 ήταν από 15 ως 59 χρονών, ενώ 2 ήταν παιδιά κάτω των 14. Πολλά από τα δυστυχήματα με θύματα πεζούς συμβαίνουν από λάθη των οδηγών ή των ίδιων των πεζών ή στις περισσότερες περιπτώσεις και των δύο. **Ανεξάρτητα όμως από το ποιος φταίει, το βαρύτερο τίμημα το πληρώνει σε όλες τις περιπτώσεις ο πεζός.**

Η διασταύρωση ενός οποιουδήποτε δρόμου είναι πάντοτε επικίνδυνη και συνεπώς αυξάνει τις πιθανότητες πρόκλησης ενός δυστυχήματος. Πόσο μάλλον όταν διενεργείται από μικρά παιδιά τα οποία συχνά ενεργούν αυθόρμητα, δε σταματούν στην άκρη του δρόμου και πετάνονται μπροστά από τα αυτοκίνητα. Το ύψος των παιδιών δεν τους επιτρέπει να βλέπουν πάνω από σταθμευμένα οχήματα ή θάμνους, ενώ ταυτόχρονα οι αντιληπτικές τους ικανότητες δεν είναι ανεπτυγμένες σε τέτοιο βαθμό που να τους επιτρέπουν να υπολογίζουν την ταχύτητα και να αντιλαμβάνονται έγκαιρα από ποια κατεύθυνση έρχεται ο θόρυβος.

Συνεπώς:

- ✦ Παιδιά κάτω των 9 χρόνων κινδυνεύουν περισσότερο στο δρόμο και, όπως επανειλημμένα έχουμε τονίσει, δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να διασταυρώνουν το δρόμο χωρίς τη συνοδεία ενός υπεύθυνου ενήλικα.
- ✦ Μεγαλύτερα παιδιά μπορούν να διασταυρώνουν το δρόμο χωρίς επιτήρηση, νοουμένου ότι τους δόθηκε η ευκαιρία να εξασκηθούν πάμπολλες φορές και να αποδείξουν έμπρακτα ότι κατέχουν τις ανάλογες δεξιότητες και στάσεις.

Τι χρειάζεται να ξέρουν τα παιδιά, όταν διασταυρώνουν ένα δρόμο με ή χωρίς διάβαση πεζών;

Πώς διασταυρώνουμε έναν δρόμο χωρίς διάβαση πεζών:

ΣΚΕΨΟΥ: Βρες ένα ασφαλισμένο μέρος για να περάσεις απέναντι, μακριά από στροφές, σταθμευμένα οχήματα ή οτιδήποτε άλλο σε εμποδίζει να δεις ή εμποδίζει τους οδηγούς να δουν εσένα.

ΣΤΑΜΑΤΑ στο πεζοδρόμιο, αν υπάρχει, όχι όμως στην άκρη, γιατί υπάρχει κίνδυνος να σε παρασύρουν τα οχήματα.

ΑΚΟΥΣΕ: Στήσε αυτί και άκουσε. Συχνά πρώτα ακούς ένα όχημα και μετά το βλέπεις να έρχεται.

ΚΟΙΤΑΞΕ δεξιά, αριστερά και πάλι δεξιά.

ΠΕΡΙΜΕΝΕ μέχρι να είναι ασφαλές να διασταυρώσεις. Αν έρχονται οχήματα, άφησέ τα να περάσουν.

ΠΕΡΝΑ το δρόμο κάθετα και προσεκτικά, με γοργό βήμα, αλλά χωρίς να τρέχεις.

Η πιο ασφαλής διασταύρωση γίνεται στις καθορισμένες διαβάσεις πεζών που μπορεί να είναι υπόγειες, υπέργειες, τύπου «**ZEMΠΡΑ**», τύπου «**ΠΕΛΙΚΑΝ**» (φωτοελεγχόμενες), ή διαβάσεις σε φωτοελεγχόμενες οδικές συμβολές. Πρέπει, λοιπόν, να πειστούν τα παιδιά αλλά και αρκετοί ενήλικες πως, αν υπάρχει διάβαση πεζών ΠΡΕΠΕΙ να τη χρησιμοποιούν, έστω κι αν χρειαστεί να περπατήσουν μερικά μέτρα περισσότερα. Τα επόμενα ασφαλέστερα σημεία μετά τις διαβάσεις είναι εκεί όπου υπάρχει νησίδα στη μέση του δρόμου.

Πώς χρησιμοποιούμε τη διάβαση πεζών τύπου «ZEMΠΡΑ»;

- ✦ Κάνουμε σαφή την πρόθεσή μας να διασταυρώσουμε, περιμένοντας στο πεζοδρόμιο ή στην άκρη του δρόμου, μέχρι να σταματήσει εντελώς η κυκλοφορία των οχημάτων και από τις δυο κατευθύνσεις.
- ✦ Ακούμε και κοιτάζουμε προσεκτικά γύρω μας.
- ✦ Όταν βεβαιωθούμε ότι η διάβαση είναι ελεύθερη και ασφαλής, τότε διασταυρώνουμε με γοργό βήμα.
- ✦ Ενώ διασταυρώνουμε συνεχίζουμε να ελέγχουμε το δρόμο, ακροαζόμαστε και κοιτάζουμε και προς τις δυο κατευθύνσεις, για την περίπτωση που κάποιος οδηγός δε μας έχει δει και προσπαθήσει να προσπεράσει σταματημένο όχημα.
- ✦ Διασταυρώνουμε το δρόμο κάθετα, πατώντας πάνω στις άσπρες οριζόντιες γραμμές.
- ✦ Αν υπάρχει νησίδα στο μέσο της διάβασης, τότε σταματούμε σε αυτή. Μεταχειριζόμαστε το άλλο μισό σαν ξεχωριστή διάβαση πεζών.

Πώς χρησιμοποιούμε τη φωτοελεγχόμενη διάβαση πεζών τύπου ΠΕΛΙΚΑΝ;

- ✦ Πατούμε το κουμπί που βρίσκεται σε κουτί στον πάσαλο κοντά στη διάβαση και περιμένουμε να ανάψει ο «Γρηγόρης» (πράσινο σχήμα ανθρώπου σε κίνηση).
- ✦ Δε διασταυρώνουμε ΠΟΤΕ, αν ανάβει ο «Σταμάτης» (κόκκινο σχήμα ανθρώπου σε στάση) ή αν αναβοσβήνει ο «Γρηγόρης».
- ✦ Όταν ανάψει ο «Γρηγόρης» και αφού βεβαιωθούμε πρώτα ότι όλα τα οχήματα έχουν σταματήσει, τότε διασταυρώνουμε με γοργό βήμα και εξακολουθούμε να ακροαζόμαστε και να κοιτάζουμε και προς τις δυο κατευθύνσεις.
- ✦ Σε περίπτωση που αρχίσει να αναβοσβήνει ο «Γρηγόρης», καθώς διασταυρώνουμε, υπάρχει αρκετός χρόνος να ολοκληρώσουμε τη διασταύρωσή μας με γοργό βήμα, χωρίς να τρέχουμε.

Πώς χρησιμοποιούμε τις διαβάσεις πεζών σε φωτοελεγχόμενες οδικές συμβολές;

- ✦ Αν υπάρχουν φωτεινοί σηματοδότες για τους πεζούς, τότε διασταυρώνουμε, όταν ανάψει η πράσινη σιλουέτα (Γρηγόρης) ή πατούμε το κουμπί στο κουτί, αν υπάρχει, και περιμένουμε να ανάψει ο «Γρηγόρης».
- ✦ Αν δεν υπάρχουν φωτεινοί σηματοδότες για τους πεζούς, τότε διασταυρώνουμε, όταν η ένδειξη στους σηματοδότες για τα οχήματα που κινούνται προς την κατεύθυνσή μας είναι κόκκινη και τα οχήματα έχουν σταματήσει.
- ✦ Διασταυρώνουμε ανάμεσα στις δυο λευκές γραμμές ή στα μεταλλικά καρφιά που σχηματίζουν τη διάβαση και εξακολουθούμε να ακροαζόμαστε και να κοιτάζουμε και προς τις δυο κατευθύνσεις.
- ✦ Διασταυρώνουμε προσέχοντας ιδιαίτερα για οχήματα που μπορεί να στρίβουν αριστερά από τον κάθετο δρόμο.

Όταν μια διάβαση πεζών ελέγχεται από αστυνομικό ή τροχονόμο, διασταυρώνουμε μόνο όταν μας δοθεί από αυτόν ή αυτή το κατάλληλο σήμα, ανεξάρτητα από την ένδειξη στους φωτεινούς σηματοδότες. Διασταυρώνουμε ΠΑΝΤΑ μπροστά από τον αστυνομικό ή τον τροχονόμο.

ΜΑΘΗΜΑ 10: Διασταυρώνω το δρόμο με ασφάλεια

Στόχοι:

Τα παιδιά να καταστούν ικανά:

- ✦ να γνωρίζουν και να αναφέρουν βασικούς κανόνες ασφάλειας, όταν διασταυρώνουν το δρόμο,
- ✦ να επιλέγουν το πιο ασφαλές μέρος, όταν και αν είναι ανάγκη να διασταυρώσουν το δρόμο,
- ✦ να διασταυρώνουν το δρόμο, με ή χωρίς διαβάσεις πεζών, τηρώντας τους κανόνες ασφάλειας που έχουν διδαχθεί,
- ✦ να εντοπίζουν πιθανούς κινδύνους, όταν πρόκειται να διασταυρώσουν και να αναφέρουν τρόπους αποφυγής ή αντιμετώπισής τους.

Δραστηριότητες

- ✦ Αν τα παιδιά έχουν ήδη πραγματοποιήσει επίσκεψη γύρω από το σχολείο ή στο Πάρκο Κυκλοφοριακής Αγωγής στη Λευκωσία, τότε χρησιμοποιούμε φωτογραφίες, σχέδια ή άλλες εργασίες των ίδιων των παιδιών, που σχετίζονται με προηγούμενες επισκέψεις ή δραστηριότητές μας, για να επαναφέρουμε το θέμα. Αν όχι, πραγματοποιούμε μια παρόμοια επίσκεψη ή προγραμματίζουμε με τα παιδιά μια διάλεξη από εκπροσώπους της Αστυνομίας.
- ✦ Τα παιδιά παρατηρούν, περιγράφουν και χρησιμοποιούν τη διάβαση πεζών τύπου «ΖΕΜΠΡΑ» και τη διάβαση πεζών τύπου ΠΕΛΙΚΑΝ», αν υπάρχει. Εισηγούμαστε να προηγηθεί μια διάλεξη από αστυνομικούς της Τροχαίας, ώστε τα παιδιά να ενημερωθούν για βασικούς κανόνες ασφάλειας, πριν βγουν στο δρόμο.

- ✦ Τα παιδιά συγκρίνουν με τη βοήθεια εικόνων (Βιβλίο μαθητή, Επίπεδο Α΄), τις διαβάσεις τύπου ΖΕΜΠΡΑ και ΠΕΛΙΚΑΝ και εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές. Ακολουθεί συζήτηση γύρω από τον τρόπο με τον οποίο αλλάζουν τα φώτα τροχαίας στις οδικές συμβολές ή στις φωτοελεγχόμενες διαβάσεις πεζών τύπου ΠΕΛΙΚΑΝ.
- ✦ Ζητούμε από τα παιδιά να εντοπίσουν στο χώρο γύρω από το σχολείο τους, ασφαλή και μη μέρη για να διασταυρώσουν. Δικαιολογούν τις απαντήσεις τους, αναφέροντας στοιχεία που καθιστούν ένα σημείο περισσότερο ή λιγότερο ασφαλές (π.χ. στροφές, σταθμευμένα αυτοκίνητα, θάμνοι, διαβάσεις πεζών, τροχονόμοι, φώτα τροχαίας).
- ✦ Καλούμε τα παιδιά να εντοπίσουν σωστές και λανθασμένες συμπεριφορές στις σχετικές εικόνες του βιβλίου τους. Μελετούμε τα τρίπτυχα «Ζήτω η προσοχή και η ασφάλεια στη ζωή» και «Ο πεζός στην οδική κυκλοφορία». Προτρέπουμε τα παιδιά να κατασκευάσουν το δικό τους Κώδικα Οδικής Συμπεριφοράς και Ασφάλειας, με επιγραφές και φωτογραφίες, σχέδια ή εικόνες που θα κατασκευάσουν ή και θα συλλέξουν οι ίδιοι. Για το σκοπό αυτό μπορεί να αξιοποιηθεί και ο ηλεκτρονικός υπολογιστής, καθώς και φωτογραφίες των ίδιων των παιδιών.
- ✦ Δραματοποιούμε σκηνές από την καθημερινή ζωή. Κάποια παιδιά, για παράδειγμα, μπορούν να υποδυθούν τους τροχονόμους που ρυθμίζουν την τροχαία κίνηση σε μια οδική συμβολή ή διάβαση πεζών, ενώ κάποια άλλα τους πεζούς που επιθυμούν και δοκιμάζουν να περάσουν απέναντι. Ο τροχονόμος επιβλέπει και εντοπίζει τυχόν λάθη.

Μέσα - Υλικά

- ✦ εικόνες και φωτογραφίες των διαφόρων ειδών διαβάσεων (ΖΕΜΠΡΑ, ΠΕΛΙΚΑΝ, διάβαση σε φώτα τροχαίας)
- ✦ σήματα τροχαίας
- ✦ στολή τροχονόμου
- ✦ ενημερωτικά τρίπτυχα που εκδίδει η Αστυνομία και το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων: «Ζήτω η προσοχή και η ασφάλεια στη ζωή», «Ο πεζός στην οδική κυκλοφορία»
- ✦ ηλεκτρονικός υπολογιστής
- ✦ Βιβλίο μαθητή

Κυκλοφορώ στο δρόμο με ασφάλεια και το βράδυ

Κυκλοφορώ στο δρόμο με ασφάλεια και το βράδυ

Εισαγωγικό σημείωμα: Χρήσιμες πληροφορίες για το δάσκαλο

Το βράδυ ή όταν επικρατούν αντίξοες καιρικές συνθήκες, δημιουργούνται περισσότερα προβλήματα σε όσους οδηγούς, ποδηλάτες και πεζούς κινούνται στο δρόμο. Όταν, για παράδειγμα, το οδόστρωμα είναι βρεγμένο, ένα όχημα χρειάζεται μεγαλύτερη απόσταση για να σταματήσει (βλ. κεφάλαιο 8). Το βράδυ, επίσης, η ορατότητα είναι περιορισμένη και μειωμένη.

Πολλά θανατηφόρα δυστυχήματα με πεζούς συμβαίνουν κάτω από τέτοιες συνθήκες. Αρκετοί ηλικιωμένοι πεζοί συχνά φορούν σκούρα ρούχα, με αποτέλεσμα να μη διακρίνονται εύκολα στο δρόμο, ιδιαίτερα στο σκοτάδι. Με το πέρασμα του χρόνου γινόμαστε πιο αργοί, η όραση και η ακοή αδυνατίζουν, τα αντανakλαστικά επιβραδύνονται, και συνεπώς οι πιθανότητες πρόκλησης δυστυχημάτων αυξάνονται. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι το 1/2 των πεζών που σκοτώνονται κάθε χρόνο στην Κύπρο είναι πάνω από 65 χρόνων.

Χρειάζεται, λοιπόν, από νωρίς να βοηθήσουμε τα παιδιά να κατανοήσουν το πόσο σημαντικό είναι το να προσαρμόζει κανείς την οδική συμπεριφορά του, ανάλογα με την ώρα, τις καιρικές συνθήκες και γενικότερα την κατάσταση που επικρατεί στο δρόμο. Τονίζουμε τη σημασία που έχει να φροντίζουμε να είμαστε όσο το δυνατό πιο ορατοί όταν κυκλοφορούμε στο δρόμο. Αν κυκλοφορούμε μέρα, φοράμε ρούχα σε έντονο χρώμα (π.χ. έντονο κίτρινο), ενώ όταν κυκλοφορούμε βράδυ φοράμε ανοιχτόχρωμα ρούχα ή καλύτερα ενδύματα εφοδιασμένα με αντανakλαστικές λωρίδες. Καλό θα ήταν να προμηθεύσουμε τα παιδιά με αντανakλαστικά περιβραχιόνια ή να κολλήσουμε στα ρούχα, στα παπούτσια ή σε κάτι που κρατούν (π.χ. σχολική σάκα), αυτοκόλλητες αντανakλαστικές ταινίες. Οι ποδηλάτες, οι οποίοι επίσης αποτελούν μια κατηγορία ευάλωτων χρηστών των δρόμων, δεν ξεχωρίζουν εύκολα στο δρόμο λόγω του μικρού τους μεγέθους και ιδιαίτερα όταν βρίσκονται ανάμεσα σε άλλα μεγαλύτερα οχήματα. Οφείλουν, λοιπόν, να είναι διπλά προσεκτικοί, ιδιαίτερα το βράδυ. Είναι πολύ σημαντικό να φροντίζουν να είναι ορατοί, φορώντας κράνος και ρούχα με έντονο χρώμα τη μέρα, ενώ τη νύχτα παπούτσια και ενδύματα εφοδιασμένα με αντανakλαστικές λωρίδες. Το βράδυ στα ποδήλατα πρέπει να λειτουργεί λευκό φως στο μπροστινό μέρος και κόκκινο φως ή κόκκινος αντανakλαστήρας στο πίσω μέρος.

ΜΑΘΗΜΑ 11: Κυκλοφορώ στο δρόμο με ασφάλεια και το βράδυ

Στόχοι:

Τα παιδιά να καταστούν ικανά:

- ✦ να ονομάζουν και να περιγράφουν αντικείμενα τα οποία είναι χρήσιμα σε ένα πεζό ή ποδηλάτη, όταν κυκλοφορεί τη νύχτα,
- ✦ να εντοπίζουν εστίες κινδύνου στο οδικό περιβάλλον στο οποίο ζουν και κινούνται το βράδυ,

- ✦ να συγκρίνουν τις συνθήκες διακίνησης στο δρόμο ως προς το βαθμό επικινδυνότητας, ανάλογα με το αν είναι μέρα ή νύχτα και ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν,
- ✦ να αναφέρουν και να λαμβάνουν εκ των προτέρων όλες τις απαραίτητες προφυλάξεις, όταν πρόκειται να διακινηθούν πεζοί ή με ποδήλατο, ιδιαίτερα τη νύχτα.

Δραστηριότητες

- ✦ Συζητούμε με τα παιδιά τους παράγοντες που είναι δυνατό να παρεμποδίσουν έναν οδηγό να εντοπίσει έγκαιρα έναν πεζό που περπατά στην άκρη του δρόμου ή διασταυρώνει τη μέρα και αντίστοιχα τη νύχτα. Επισημαίνουμε το ότι οι πλείστοι παράγοντες (σταθμευμένα αυτοκίνητα, αντίξοες καιρικές συνθήκες, ενδυμασία) αποτελούν συνήθως πρόβλημα για τους πεζούς, ανεξάρτητα από το αν είναι μέρα ή νύχτα, αλλά δυσχεραίνουν ακόμα περισσότερο τη διακίνηση στο δρόμο, όταν είναι σκοτάδι.
- ✦ Ζητούμε από τα παιδιά να φέρουν στην τάξη διάφορα αντικείμενα ή ρούχα, όπως καπέλα, σακάκια, κράνη, παπούτσια κτλ. Τα κατονομάζουν και αναφέρονται στη χρήση ή χρησιμότητά τους. Φροντίζουμε να έχουμε στην τάξη φωτεινά ή και φωσφορούχα είδη, όπως αντανακλαστικές λωρίδες ή περιβραχιόνια και να εξηγήσουμε στα παιδιά τη σημασία που έχει η χρησιμοποίησή τους από πεζούς και ποδηλάτες, όταν κυκλοφορούν στο δρόμο το βράδυ ή όταν δεν υπάρχει επαρκής φωτισμός.
- ✦ Παρουσιάζουμε τις φιγούρες δύο παιδιών και δίνουμε στα παιδιά κάποιες περιπτώσεις διακίνησης από την καθημερινή ζωή:
 - ◆ Το ένα παιδί ετοιμάζεται να βγει στο δρόμο πεζό μέρα ή νύχτα.
 - ◆ Το άλλο παιδί πρόκειται να κυκλοφορήσει με ποδήλατο μέρα ή νύχτα.

Τα παιδιά εξηγούν ποια παιδιά κινδυνεύουν περισσότερο και γιατί. Δίνουμε στα παιδιά καρτέλες με διάφορα χρώματα και τα καλούμε να επιλέξουν, ανάλογα με την περίπτωση, αυτά που θα ταίριαζαν στα ρούχα των παιδιών, ώστε να μειωθούν οι πιθανότητες πρόκλησης δυστυχημάτων.

- ✦ Καλούμε τα παιδιά να δείξουν χωρίς λόγια (παντομίμα) το πώς θα συμπεριφερόταν ένας πεζός σε καθεμιά από τις παρακάτω περιπτώσεις:
 - ◆ Είναι μέρα ή νύχτα και ο καιρός είναι αίθριος.
 - ◆ Είναι μέρα ή νύχτα και ο καιρός είναι βροχερός.

Υπενθυμίζουμε στα παιδιά, ότι όταν ο καιρός είναι βροχερός τα παγκέτα του δρόμου είναι λασπωμένα, η ορατότητα περιορισμένη και η απόσταση που χρειάζεται ένα όχημα, για να σταματήσει, είναι μεγαλύτερη κι ότι συνεπώς πρέπει όλοι, οδηγοί και πεζοί, να συμπεριφέρονται ανάλογα.

- ✦ Τα παιδιά κάνουν (προφορικά ή γραπτά) διαλόγους ανάμεσα σε γονείς και παιδιά που επιμένουν να βγουν έξω το βράδυ ή κάτω από αντίξοες καιρικές συνθήκες. Ο γονιός προσπαθεί να πείσει το παιδί είτε να το αποφύγει, είτε, αν υπάρχει σοβαρός λόγος για να το κάνει, να πάρει τις απαραίτητες προφυλάξεις.
- ✦ Τα παιδιά μελετούν τον πίνακα (βλ. Παράρτημα Β, σελ. 94) που παρουσιάζει τον αριθμό των δυστυχημάτων με θύματα πεζούς σε σχέση με την ηλικία τους. Σχολιάζουν και αναφέρουν τους λόγους για τους οποίους οι ηλικιωμένοι άνθρωποι κινδυνεύουν περισσότερο, ιδιαίτερα το βράδυ (βλ. εισαγωγικό σημείωμα).
- ✦ Αναφέρουν επαγγελματίες που χρειάζεται να φορούν φωτεινά ρούχα ή και ρούχα με αντανακλαστικές λωρίδες, ώστε να είναι πιο ασφαλείς όταν εργάζονται, όπως αστυνομικοί, σχολικοί τροχονόμοι, εργάτες δημοσίων έργων κ.ά.

Μέσα - Υλικά

- ✦ φωτεινά ρούχα, ανοιχτόχρωμα κράνη, αντανakλαστικές λωρίδες, περιβραχιόνια, αντανakλαστήρες ποδηλάτων
- ✦ φιγούρες παιδιών
- ✦ εικόνες που παρουσιάζουν διαφορετικές καιρικές συνθήκες και επαγγελματίες σε ώρα εργασίας, όπως αστυνομικούς, σχολικούς τροχονόμους, εργάτες δημοσίων έργων κτλ.
- ✦ καρτέλες με διάφορα χρώματα
- ✦ Βιβλίο μαθητή

Διαλέγω ασφαλείς χώρους για παιχνίδι Διαλέγω την πιο ασφαλή διαδρομή

Εισαγωγικό σημείωμα: Χρήσιμες πληροφορίες για το δάσκαλο

Τα σημερινά παιδιά, κυρίως αυτά που διαμένουν σε πολυκατοικίες, αντιμετωπίζουν ένα σοβαρό πρόβλημα: Την έλλειψη ασφαλών χώρων παιχνιδιού. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα παιδιών που τρέχουν στο δρόμο, για να πάρουν πίσω την μπάλα που τους έχει ξεφύγει, ή που κρύβονται πίσω από σταθμευμένα αυτοκίνητα, γιατί συχνά δεν έχουν πού αλλού να παίξουν. Αν αυτό συνδυαστεί με την παρορμητική φύση των παιδιών που τα ωθεί πολλές φορές σε κίνηση, χωρίς να υπολογίζουν τον κίνδυνο ή τις συνέπειες των πράξεων τους, τότε γίνεται φανερή η ανάγκη εφαρμογής προγραμμάτων Κυκλοφοριακής Αγωγής, στα οποία θα εμπλέκονται όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς: παιδιά, γονείς, εκπαιδευτικοί, Αστυνομία, Δημαρχεία κ.ά. Χρειάζεται να πείσουμε τα παιδιά μας ότι οι δρόμοι, τα πεζοδρόμια αλλά και οι χώροι στάθμευσης είναι επικίνδυνα μέρη και όχι παιδικές χαρές και ότι συνεπώς, σε τέτοια μέρη πρέπει να βρίσκονται μόνο όταν υπάρχει λόγος. Οφείλουμε, ακόμα, να καθοδηγήσουμε τα παιδιά, ώστε να επιλέγουν όσο το δυνατό πιο ασφαλείς χώρους παιχνιδιού, να προσαρμόζουν τα παιχνίδια και γενικότερα τη συμπεριφορά τους στο χώρο και στις συνθήκες που επικρατούν και γενικότερα να υπακούν πάντοτε τους κανόνες αλλά και τον Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας.

Ιδιαίτερα τα μεγαλύτερα παιδιά, τα οποία συχνά διακινούνται χωρίς συνοδεία ενηλίκων, χρειάζεται να ασκηθούν σε δεξιότητες και να αποκτήσουν τέτοιες στάσεις που θα τους επιτρέψουν:

- ✦ να εμπιστεύονται την προσωπική τους κρίση και να αντιστέκονται στις πιέσεις των φίλων ή της ομάδας, λέγοντας ΟΧΙ σε καταστάσεις που θα έθεταν σε κίνδυνο την ασφάλειά τους,
- ✦ να σέβονται και να υπακούν τους κανονισμούς, ανεξάρτητα από το αν τους αρέσουν ή όχι,
- ✦ να αναλαμβάνουν την ευθύνη των πράξεων τους.

Τα παρακάτω είναι κάποια βασικά κριτήρια επιλογής ασφαλών χώρων παιχνιδιού, τα οποία θα ήταν καλά να έχουμε υπόψη εμείς και τα παιδιά μας:

- ✦ ικανοποιητικά ψηλή περίφραξη στο πάρκο, την αυλή ή το γήπεδο, ιδιαίτερα αν πρόκειται να παίξουν παιχνίδια με μπάλα,
- ✦ απόσταση από δρόμο,
- ✦ ασφαλής διαδρομή και πρόσβαση στο χώρο παιχνιδιού (διαβάσεις πεζών, πεζοδρόμια, προειδοποιητικές πινακίδες, ράμπες κτλ.).

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΥΜΕ ΠΩΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΤΩ ΤΩΝ 9 ΕΤΩΝ ΠΡΕΠΕΙ ΠΑΝΤΟΤΕ ΝΑ ΣΥΝΟΔΕΥΟΝΤΑΙ, ΑΚΟΜΑ ΚΑΙ ΣΕ ΠΑΡΚΑ, ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΥΣ Ή ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟΥΣ ΑΠΟ ΚΑΠΟΙΟ ΥΠΕΥΘΥΝΟ ΕΝΗΛΙΚΑ.

ΜΑΘΗΜΑ 12: Διαλέγω ασφαλείς χώρους για παιχνίδι Διαλέγω την πιο ασφαλή διαδρομή

Στόχοι:

Τα παιδιά να καταστούν ικανά:

- ✦ να διακρίνουν διάφορους χώρους παιχνιδιού σε επικίνδυνους ή μη,
- ✦ να αναφέρουν τα στοιχεία που καθιστούν ένα χώρο ασφαλή ή επικίνδυνο,
- ✦ να επιλέγουν ανάλογα με την περίπτωση ή το είδος του παιχνιδιού, τον πιο ασφαλή χώρο, ή την πιο ασφαλή διαδρομή,
- ✦ να αναφέρουν βασικούς κανόνες που θα τους επιτρέπουν να παίζουν, με όσο το δυνατό περισσότερη ασφάλεια,
- ✦ να παίρνουν αποφάσεις στηριζόμενα στην προσωπική τους κρίση και ΠΑΝΤΟΤΕ με κριτήριο την ασφάλειά τους κι όχι τη γνώμη των φίλων τους.

Δραστηριότητες

- ✦ Ζητούμε από τα παιδιά να αναφέρουν και να περιγράψουν τα μέρη που συνήθως παίζουν. Μπορούμε, με βάση τα στοιχεία που θα δώσουν τα παιδιά, να κατασκευάσουμε και μια γραφική παράσταση.
- ✦ Καταγράφουμε και διακρίνουμε τους χώρους παιχνιδιού σε κατάλληλους και ακατάλληλους (βλ. εισαγωγικό σημείωμα). Στόχος μας είναι να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά ότι για κανένα λόγο και κάτω από οποιοδήποτε συνθήκες τα πεζοδρόμια, οι δρόμοι και οι χώροι στάθμευσης δεν είναι ασφαλείς χώροι παιχνιδιού.
- ✦ Εντοπίζουμε και συγκρίνουμε τους κινδύνους που μπορεί να αντιμετωπίσουν, όταν παίζουν στο σπίτι, στην αυλή του σχολείου, στο πάρκο.
- ✦ Καλούμε τα παιδιά να σκεφτούν και να αναφέρουν πράγματα που θα έκαναν κάποιους από τους παραπάνω χώρους πιο ασφαλείς (π.χ. περίφραξη, διαβάσεις πεζών, προειδοποιητικές πινακίδες κτλ.).
- ✦ Προτρέπουμε τα παιδιά να γράψουν συνθήματα, επιγραφές ή οδηγίες που να προειδοποιούν τους οδηγούς για πιθανούς κινδύνους από παιδιά που παίζουν (π.χ. ΠΡΟΣΟΧΗ! ΠΛΗΣΙΑΖΕΤΕ ΣΕ ΠΑΡΚΟ) ή που να προειδοποιούν τα παιδιά για πιθανούς κινδύνους από διερχόμενα οχήματα (π.χ. ΠΡΟΣΟΧΗ, ΔΡΟΜΟΣ! Μην τρέξεις πίσω από την μπάλα).
- ✦ Δίνουμε στα παιδιά το σχεδιάγραμμα μιας γειτονιάς (Βιβλίο μαθητή, Επίπεδο Β') και τους ζητούμε να περιγράψουν τις διαδρομές των δύο παιδιών, του Γρηγόρη και του Σταμάτη, από το σπίτι προς το σχολείο. Συζητούμε για το αν η διαδρομή που ακολούθησαν τα παιδιά είναι ασφαλής ή όχι. Εντοπίζουν πιθανούς κινδύνους και αναφέρουν εναλλακτικές λύσεις.
- ✦ Μπορούμε να δώσουμε μια πιο παιγνιώδη μορφή στη δραστηριότητα αυτή, αν δώσουμε το σχεδιάγραμμα της ίδιας γειτονιάς (Βιβλίο μαθητή, Επίπεδο Γ') και καλέσουμε το ένα παιδί να διαβάσει τις οδηγίες και να βρει το μέρος που επισκέφτηκε ο Γρηγόρης, ενώ το άλλο το μέρος που επισκέφτηκε ο Σταμάτης. Ζητούμε στη συνέχεια να εξηγήσουν στο διπλανό την πορεία που ακολούθησε το κάθε παιδί, χωρίς όμως να κοιτάξουν ο ένας το σχεδιάγραμμα του άλλου, ώστε να σημειωθούν με διαφορετικό χρώμα και οι δύο διαδρομές στο σχεδιάγραμμα.

- ✦ Διαλέγουν ένα μέρος που οι ίδιοι θα ήθελαν να επισκεφτούν, σημειώνουν στο σχεδιάγραμμα την πιο ασφαλή, κατά τη γνώμη τους, διαδρομή. Δικαιολογούν την απάντησή τους.
- ✦ Δίνουμε στα παιδιά να διαβάσουν διάφορα σενάρια στα οποία τα πρόσωπα συμπεριφέρονται με τρόπο που θέτει σε κίνδυνο την ασφάλειά τους ή και την ασφάλεια άλλων. Τα καλούμε στη συνέχεια:
 - ◆ να δραματοποιήσουν τη σκηνή,
 - ◆ να κάνουν προβλέψεις για την πιθανή κατάληξη των σεναρίων,
 - ◆ να αξιολογήσουν τη συμπεριφορά των προσώπων ή και να τα χαρακτηρίσουν,
 - ◆ να αναφέρουν τι θα έκαναν οι ίδιοι σε παρόμοια περίπτωση.

Μέσα - Υλικά

- ✦ εικόνες διαφόρων χώρων κατάλληλων και ακατάλληλων για παιχνίδι, όπως αυλή σπιτιού ή σχολείου, γήπεδο, πάρκο, δρόμος, πεζοδρόμιο, χώρος στάθμευσης κτλ.
- ✦ σχεδιαγράμματα
- ✦ χρωματιστά μολύβια και μαρκαδόροι
- ✦ σκληρό χαρτόνι
- ✦ Βιβλίο μαθητή

Κυκλοφορώ με ασφάλεια ως επιβάτης

Κυκλοφορώ με ασφάλεια ως επιβάτης

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΚΥΚΛΟΦΟΡΩ ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΩΣ ΕΠΙΒΑΤΗΣ

Εισαγωγικό σημείωμα: Χρήσιμες πληροφορίες για το δάσκαλο

Είναι πολύ σημαντικό τα παιδιά να γνωρίσουν και να κατανοήσουν τη σημασία τήρησης των κανονισμών. Γονείς και εκπαιδευτικοί, οφείλουμε να εξηγήουμε στα παιδιά, ανάλογα βέβαια και με την ηλικία τους, όχι μόνο τι πρέπει να κάνουν ως επιβάτες, αλλά και γιατί πρέπει να το κάνουν. Ακόμα πιο σημαντικό, ίσως, είναι να θυμόμαστε πως διδάσκουμε καλύτερα και αποτελεσματικότερα με το παράδειγμά μας. Είναι αδύνατο, για παράδειγμα, να πείσουμε ένα παιδί για την αναγκαιότητα της ζώνης ασφαλείας, αν πρώτα εμείς οι ίδιοι δε φοράμε τη ζώνη μας.

Τι πρέπει να γνωρίζουν και να εφαρμόζουν τα παιδιά ως επιβάτες:

- ✦ να επιβιβάζονται και να αποβιβάζονται από λεωφορεία ή ιδιωτικά αυτοκίνητα από την πλευρά του πεζοδρομίου κι όχι του δρόμου, για να μην παρασυρθούν από διερχόμενα οχήματα,
- ✦ να φορούν παντού και πάντοτε την ειδική ζώνη ασφαλείας ή να προσδένονται με το ειδικό σύστημα συγκράτησης,
- ✦ να μη σηκώνονται ή να βγάζουν τα χέρια τους έξω από το παράθυρο, γιατί υπάρχει κίνδυνος τραυματισμού,
- ✦ να μην ενοχλούν με οποιοδήποτε τρόπο τον οδηγό, γιατί μπορεί να του αποσπάσουν την προσοχή και να προκληθεί δυστύχημα,
- ✦ να μην τρώνε ή πίνουν στο όχημα την ώρα που κινείται, γιατί υπάρχει κίνδυνος πνιγμού,
- ✦ να μην πετούν οτιδήποτε έξω από το παράθυρο του οχήματος, γιατί μπορεί να κτυπήσουν έναν πεζό, ποδηλάτη ή μοτοσικλετιστή και να γίνουν η αιτία πρόκλησης ενός σοβαρού δυστυχήματος,
- ✦ αν είναι κάτω των 12 ετών ή το ύψος τους δεν υπερβαίνει τα 150 cm και υπάρχει στο μπροστινό κάθισμα του αυτοκινήτου ενεργοποιημένος αερόσακος, είναι ασφαλέστερο να κάθονται στο πίσω κάθισμα.

Γιατί όμως πρέπει να φοράμε ζώνες ασφαλείας ΠΑΝΤΟΥ και ΠΑΝΤΟΤΕ;

✦ **Επειδή το λέει ο νόμος:**

Σύμφωνα με τον περί Οδικής Ασφάλειας Νόμο, όλα τα μηχανοκίνητα οχήματα μέχρι 9 θέσεων, πρέπει να φέρουν εγκεκριμένες ζώνες ασφαλείας ή άλλα εγκεκριμένα συστήματα συγκράτησης στερεά προσαρμοσμένα σε όλες τις θέσεις.

Κάθε πρόσωπο ηλικίας κάτω των 12 χρόνων και ύψους κάτω των 150 cm, μπορεί να επιβαίνει σε οποιοδήποτε κάθισμα του οχήματος, αν είναι προσδεμένο με ειδική ζώνη ασφαλείας ή με ειδικό σύστημα συγκράτησης το οποίο προορίζεται από την κατασκευή του για χρήση από άτομο της συγκεκριμένης ηλικίας ή του συγκεκριμένου ύψους.

Ο νόμος προνοεί πρόστιμο ή ποινή φυλάκισης ή και βαθμούς ποινής για όσους οδηγούς ή επιβάτες τον παραβαίνουν.

✦ **Επειδή το λένε οι αριθμοί:**

Τα στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι κατά μέσο όρο κάθε χρόνο από τους 60 οδηγούς και επιβάτες οχημάτων που σκοτώνονται σε τροχαία δυστυχήματα, μόνο οι 7 έφεραν ζώνη ασφάλειας. Αν όλοι στην Κύπρο φορούσαμε ζώνες, θα σώζονταν περίπου 28 άτομα το χρόνο. Το σύνθημα «**Η ζώνη μάς δένει με τη ζωή**» δεν είναι απλώς ένα σύνθημα, αλλά μια αδιαμφισβήτητη πραγματικότητα.

✦ **Επειδή το τεκμηριώνει η έρευνα:**

- ◆ Η χρήση της ζώνης μειώνει την πιθανότητα σοβαρού τραυματισμού κατά 60% και θανάτου κατά 50%.
- ◆ Οι πιθανότητες ενός θανατηφόρου δυστυχήματος είναι 10 φορές μεγαλύτερες, αν κατά τη σύγκρουση ένας επιβάτης του πίσω καθίσματος εκσφενδονιστεί προς στους μπροστινούς επιβάτες ή έξω από το παράθυρο.
- ◆ Η χρήση πίσω ζώνης ασφαλείας μπορεί να αποτρέψει τουλάχιστον τα 2/3 των σοβαρών και θανατηφόρων δυστυχημάτων σε επιβάτες των πίσω καθισμάτων και πάνω από το 6% των θανάτων των επιβατών στις μπροστινές θέσεις κι αυτό γιατί σε περίπτωση μετωπικής σύγκρουσης με 50 χιλ. την ώρα, ένας ενήλικας που κάθεται στο πίσω κάθισμα χωρίς ζώνη, θα πέσει στον μπροστινό επιβάτη με βάρος 3 1/2 τόνων, όσο δηλαδή το βάρος ενός ελέφαντα.
- ◆ Περισσότερα από το 80% των δυστυχημάτων συμβαίνουν σε ταχύτητες μικρότερες των 65 χιλιομέτρων την ώρα και 3 στα 4 θανατηφόρα δυστυχήματα συμβαίνουν σε απόσταση που δεν ξεπερνά τα 40 χιλ. από το σπίτι. Συνεπώς, ο ισχυρισμός ότι η ζώνη είναι αχρεία-στη σε κοντινές αποστάσεις ή μικρές ταχύτητες, είναι αβάσιμος.

✦ **Επειδή τα παιδιά έχουν δικαίωμα στη ζωή και εμείς έχουμε την ευθύνη να διασφαλίσουμε το δικαίωμα αυτό.**

Όταν επιβαίνουν σε μηχανοκίνητο όχημα παιδιά κάτω των 12 ετών και ύψους κάτω των 150 εκ., πρέπει να βεβαιωνόμαστε ότι είναι πάντοτε προσδεμένα με την ειδική ζώνη ασφάλειας ή κάθονται σε ειδικό παιδικό κάθισμα. Ποτέ μα ποτέ δεν πρέπει να κρατάμε ένα βρέφος ή ένα παιδί αγκαλιά ή να το δένουμε με τη δική μας ζώνη. Οι κυριότεροι λόγοι είναι οι εξής

- ◆ σε μια σύγκρουση με 30 χιλιόμετρα ένα παιδί που ζυγίζει 7 κιλά φεύγει από την αγκαλιά ενός προσδεμένου ενήλικα με δύναμη 133 κιλών!!!
- ◆ οι αερόσακοι που υπάρχουν σε όλα σχεδόν τα αυτοκίνητα σύγχρονων προδιαγραφών μπορούν, λόγω της δύναμης με την οποία ξεδιπλώνονται σε περίπτωση σύγκρουσης, να γίνουν πολύ επικίνδυνοι, αν κάποιος δε φορά ζώνη ή αν το ύψος του είναι κάτω από 150 εκ.,
- ◆ η χρήση της ίδιας ζώνης από έναν ενήλικα και ένα παιδί που κάθεται στα γόνατά του ή για δυο παιδιά που κάθονται δίπλα - δίπλα εγκυμονεί κινδύνους στραγγαλισμού.

ΜΑΘΗΜΑ 13: Κυκλοφορώ με ασφάλεια ως επιβάτης σε αυτοκίνητο και λεωφορείο

Στόχοι:

Τα παιδιά να καταστούν ικανά:

- ✦ να γνωρίζουν και να αναφέρουν βασικούς κανόνες ασφάλειας, όταν επιβαίνουν σε ιδιωτικό αυτοκίνητο ή λεωφορείο,
- ✦ να τηρούν τους κανόνες χωρίς διαμαρτυρίες,
- ✦ να αναφέρουν πιθανές συνέπειες για τους επιβάτες ιδιωτικών αυτοκινήτων και λεωφορείων σε περίπτωση μη τήρησης του νόμου ή των κανόνων του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας.

Δραστηριότητες

- ✦ Ζητούμε από τα παιδιά να αναφέρουν, να περιγράψουν ή και να ομαδοποιήσουν τα μέσα συγκοινωνίας που γνωρίζουν. Επικεντρωνόμαστε στο αυτοκίνητο και στο λεωφορείο και καλούμε τα παιδιά να περιγράψουν σχετικές με τα οχήματα αυτά εμπειρίες και ταξίδια. Στη συνέχεια αναφέρουν ή και καταγράφουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των διαφόρων μέσων συγκοινωνίας.
- ✦ Συζητούμε τις συνήθειες των ίδιων των παιδιών και των μελών των οικογενειών τους, όταν επιβιβάζονται στο αυτοκίνητο ή αποβιβάζονται από αυτό, όταν ταξιδεύουν με λεωφορείο κτλ. Κάποιες σχολικές εκδρομές μπορούν να δώσουν το έναυσμα και να αποτελέσουν τη βάση για τη συζήτηση αυτή.
- ✦ Τα παιδιά εντοπίζουν και διορθώνουν τα λάθη που διαπράττουν οι ήρωες στις εικόνες του βιβλίου τους (Επίπεδο Α' και Β')¹. Αναφέρουν πιθανές συνέπειες για τους επιβάτες από τη μη τήρηση του νόμου ή βασικών κανόνων οδικής ασφάλειας.
- ✦ Μελετούμε το ενημερωτικό φυλλάδιο «Θέλω να σε πείσω: Ζώνη μπρος και ζώνη πίσω», που εκδίδει η Αστυνομία και σχετίζεται με το θέμα αυτό. Αναφέρουμε και άλλα συνθήματα σχετικά με τη χρήση της ζώνης στο αυτοκίνητο (π.χ. «Ζώνη πάντα να φοράς, αν τη ζωή σου αγαπάς», «Φόρεσε τη ζώνη σου, αν αγαπάς τη ζωή σου», «Η ζώνη σώζει ζωές», «Η ζώνη σας δένει με τη ζωή», «Ποτέ στο αυτοκίνητο χωρίς ζώνη» κ.ά.).
- ✦ Τα παιδιά εργάζονται σε ζευγάρια ή σε ομάδες, συντάσσουν, χρησιμοποιώντας καρτέλες και μαρκαδόρους, ένα μεγάλο κομμάτι ύφασμα, ή και τον ηλεκτρονικό υπολογιστή, το δικό τους κώδικα οδικής συμπεριφοράς και ασφάλειας, όταν επιβαίνουν σε ιδιωτικό αυτοκίνητο ή λεωφορείο. Αναρτούμε τις οδηγίες ή το πανό σε περίοπτη θέση στην πινακίδα ή την αυλή του σχολείου.
- ✦ Παρουσιάζουμε μια από τις αφίσες που εκδίδει η Αστυνομία και το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων και σχετίζεται με το θέμα της ζώνης ασφάλειας. Συζητούμε το σκοπό της αφίσας, τη χρησιμότητα των εικόνων, το μέγεθος και το είδος των γραμμάτων και των αριθμών. Τα παιδιά συγκρίνουν με άλλες αφίσες ή διαφημίσεις που τυχόν υπάρχουν στην τάξη και εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές.

¹ Για τον ίδιο σκοπό μπορούμε να προβάλουμε και αποσπάσματα από τη βιντεοκασέτα «Μαθαίνω, Γνωρίζω, Κυκλοφορώ» (ΥΕΠΘ), την οποία μπορούμε να προμηθευτούμε από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου.

- ✦ Καλούμε τα μεγαλύτερα παιδιά να οργανώσουν εκστρατεία διαφώτισης για τη χρήση της ζώνης ασφάλειας. Θα μπορούσαν, ανάμεσα σε άλλα, να κατασκευάσουν αφίσες ή τρίπτυχα με σκοπό την ενημέρωση άλλων παιδιών, γονιών ή και της ευρύτερης κοινότητας. Διανέμουμε ή αποστέλλουμε, είτε με το ταχυδρομείο είτε με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τα έντυπα αυτά, σε γονείς, σε παιδιά άλλων σχολείων ή και στους κατοίκους της περιοχής γύρω από το σχολείο.
- ✦ Όταν ολοκληρώσουμε και την τέταρτη ενότητα, μοιράζουμε στα παιδιά ένα ερωτηματολόγιο που σχετίζεται με τη συμπεριφορά τους ως πεζών και ως επιβατών (βλ. Παράρτημα Α, σελ. 76). Καλούμε τα παιδιά να το απαντήσουν με ειλικρίνεια και να αυτοαξιολογηθούν. Κάθε παιδί αναφέρει αυτά που κάνει σωστά και αυτά που θα μπορούσε να κάνει καλύτερα.
- ✦ Μπορούμε ακόμα, σε περιπτώσεις που εμείς θα κρίνουμε απαραίτητο, να συνάψουμε μια συμφωνία, ένα συμβόλαιο με το μαθητή, σε συνεργασία βέβαια και με τους γονείς του. Το συμβόλαιο σκοπό θα έχει την επίτευξη ενός συγκεκριμένου στόχου σε προκαθορισμένα χρονικά πλαίσια (π.χ. Δεν παίζω στο πεζοδρόμιο) και θα ορίζει τις ποινές ή αμοιβές σε περίπτωση αποτυχίας ή επιτυχίας, αντίστοιχα (βλ. Παράρτημα Α, σελ.77).

ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Τα παιδιά μετρούν και καταγράφουν όλα τα αντικείμενα που συναντούν στο δρόμο και πληρούν τα προκαθορισμένα χαρακτηριστικά ή κριτήρια (π.χ. κόκκινα οχήματα ή περιπολικά ή σήματα τροχαίας ή μοτοσικλέτες). Νικήτρια είναι η ομάδα ή το παιδί που θα μετρήσει τα περισσότερα ή θα φτάσει πρώτη στον προκαθορισμένο στόχο (π.χ. 50 κόκκινα αυτοκίνητα)².

Μέσα - Υλικά

- ✦ εικόνες (Βιβλίο μαθητή, Επίπεδο Α' και Β')
- ✦ ενημερωτικά φυλλάδια: «Θέλω να σε πείσω: Ζώνη μπρος και ζώνη πίσω», «Οδήγα τη ζωή με ασφάλεια. . . μπορείς!»
- ✦ σχετικές με το θέμα αφίσες που εκδίδει η Αστυνομία και το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων
- ✦ βιντεοκασέτα «Μαθαίνω, Γνωρίζω, Κυκλοφορώ» του ΥΕΠΘ (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου)
- ✦ διαφημίσεις από περιοδικά και εφημερίδες
- ✦ μεγάλο χαρτόνι ή μεγάλο κομμάτι ύφασμα, μαρκαδόροι ή νερομπογιές
- ✦ ηλεκτρονικός υπολογιστής
- ✦ Βιβλίο μαθητή

² Εισηγούμαστε στα παιδιά να παίξουν το παιχνίδι αυτό, όταν επιβαίνουν στο ιδιωτικό τους αυτοκίνητο ή στο λεωφορείο, όταν πηγαίνουμε, για παράδειγμα, εκδρομή. Στόχος του παιχνιδιού είναι να οξύνει την παρατηρητικότητα των παιδιών και παράλληλα, να τους προσφέρει ψυχαγωγία και απασχόληση, αποτρέποντάς τους από του να ενοχλούν τον οδηγό ή τους άλλους επιβάτες του οχήματος.

Γνωρίζω

το ποδήλατό μου

Γνωρίζω το ποδήλατό μου

ΕΝΟΤΗΤΑ 5: ΟΔΗΓΩ ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΠΟΔΗΛΑΤΟ

Εισαγωγικό σημείωμα: Χρήσιμες πληροφορίες για το δάσκαλο

Το συμπαθές αυτό δίτροχο ή τρίτροχο όχημα κινείται χωρίς βενζίνη, δεν κάνει θόρυβο και μπορείς να το σταθμεύσεις εύκολα και δωρεάν οπουδήποτε. Είναι ιδιαίτερα αγαπητό στα παιδιά. Πολλά το χρησιμοποιούν για να παίζουν, ενώ τα μεγαλύτερα το χρησιμοποιούν και για τις μετακινήσεις τους.

Πριν αγοράσουμε ένα ποδήλατο, το οποίο θα χρησιμοποιείται από ένα παιδί, πρέπει να έχουμε υπόψη μας τα ακόλουθα¹:

A. ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΠΟΔΗΛΑΤΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΛΟΓΟ ΜΕ ΤΟ ΥΨΟΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Κάποιοι γονείς αγοράζουν επίτηδες ποδήλατα ακατάλληλα για το βάρος και την ηλικία του παιδιού τους, προκειμένου να αποφύγουν μελλοντική σπατάλη χρημάτων για την αγορά ενός ψηλότερου ποδηλάτου. Ένα ποδήλατο, όμως, ιδιαίτερα ψηλό ή βαρύ για το ύψος και την ηλικία του παιδιού για το οποίο προορίζεται, δημιουργεί προβλήματα ισορροπίας και αποτελεί πιθανή αιτία δυστυχήματος. Σε κάποιες άλλες περιπτώσεις, το ποδήλατο του μεγαλύτερου παιδιού περνάει στο μικρότερο. Οι κίνδυνοι στην περίπτωση αυτή είναι ακόμα μεγαλύτεροι γιατί, εκτός από ένα σχετικά ψηλό και βαρύ ποδήλατο, το πιθανότερο είναι πως έχουμε κι ένα ποδήλατο κακής συντήρησης, με αποτέλεσμα το διπλασιασμό της πιθανότητας πρόκλησης δυστυχήματος.

Οφείλουμε να θυμόμαστε πάντοτε ότι αυτό που προέχει είναι η ασφάλεια των παιδιών. Σε μια αγορά φροντίζουμε το παιδί να είναι παρόν και ρυθμίζουμε το καινούριο ποδήλατο ανάλογα με το ύψος και την ηλικία του. Πώς όμως ρυθμίζουμε ένα ποδήλατο;

- ✦ Για τις μικρές ηλικίες ή τους άπειρους ποδηλάτες θα πρέπει ο αναβάτης να έχει τη δυνατότητα, ενώ κάθεται στη σέλα, να ακουμπά και τα δύο πέλματα στο έδαφος με τα πόδια τεντωμένα.
- ✦ Τα χέρια πρέπει να έρχονται με ευκολία σε επαφή με το τιμόνι.
- ✦ Καθώς το παιδί ποδηλατεί, το πόδι του δε θα πρέπει να κάνει πλήρη έκταση. Αν το πόδι του παιδιού είναι τελειώς τεντωμένο, τότε σημαίνει ότι η σέλα είναι πολύ ψηλά.

¹ Παρόλο που οι πληροφορίες αυτές ενδιαφέρουν κυρίως τους γονείς, κρίθηκε σκόπιμο να συμπεριληφθούν στο κεφάλαιο για δύο λόγους. Πρώτο, γιατί πολλοί εκπαιδευτικοί είναι και οι ίδιοι γονείς και, δεύτερο, γιατί μπορούν και πρέπει να μεταφέρουν αυτές τις πολύ χρήσιμες πληροφορίες στους γονείς των παιδιών της σχολικής μονάδας στην οποία υπηρετούν. Για περισσότερες πληροφορίες, γονείς και εκπαιδευτικοί, μπορούν να συμβουλευτούν έναν πωλητή σε κάποιο κατάστημα ποδηλάτων ή να επισκεφθούν τις ιστοσελίδες που αναγράφονται στο Παράρτημα Α, σελ. 79.

Ο παρακάτω πίνακας μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους γονείς, για να βρουν το μέγεθος του ποδηλάτου που είναι κατάλληλο για τα παιδιά διαφόρων ηλικιακών ομάδων:

Ηλικία	Εσωτερικό μήκος ποδιού (μέχρι το δάπεδο)	Διάμετρος τροχού
4 - 6 χρόνων	37 - 47 cm	35 cm (14´´)
6 - 9 χρόνων	45 - 55 cm	40 cm (16´´)
9 - 12 χρόνων	52 - 65 cm	50 cm (20´´)
12 - 15 χρόνων	61 - 74 cm	60 cm (24´´)
15 και άνω	65 - 90 cm	65 cm (26´´)

Β. ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Κράνος: Έχει αποδειχτεί ότι μειώνει τις πιθανότητες σοβαρού τραυματισμού κατά 88%. Το κράνος πρέπει να είναι ανοιχτόχρωμο (π.χ. έντονο κίτρινο).

Ρουχισμός: Ανοιχτόχρωμα ρούχα ή σακάκι με έντονα, φθορίζοντα χρώματα τη μέρα και ρούχα ή παπούτσια με αντανakλαστικές λωρίδες ή αντανakλαστικό περιβραχιόνιο το βράδυ. Υπάρχουν, επίσης, στην αγορά γάντια και επιγονατίδες που προφυλάσσουν ακόμα περισσότερο τον ποδηλάτη σε περίπτωση πτώσης.

Γ. ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΛΕΓΧΟΥΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΑ ΠΟΔΗΛΑΤΑ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΒΕΒΑΙΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΟΝΙΩΝ ΤΟΥΣ:

- ✦ Τα **φρένα** τα οποία είναι απαραίτητα, για να σταματά ο ποδηλάτης γρήγορα και έγκαιρα σε περίπτωση κινδύνου.
- ✦ Τα **λάστιχα**. Λάστιχα φθαρμένα και ξεφουσκωτα δυσκολεύουν την ισορροπία του ποδηλάτη. Σε περίπτωση που ένα λάστιχο σκάσει, υπάρχει κίνδυνος να χάσει τον έλεγχο του ποδηλάτου του, να πέσει και να κτυπήσει.
- ✦ Τα **φώτα** και τους αντανakλαστήρες. Τα φώτα βοηθούν τον ποδηλάτη να βλέπει, όταν κινείται το βράδυ και επιτρέπουν στους οδηγούς να τον/την εντοπίζουν ευκολότερα. Το ίδιο και οι αντανakλαστήρες, που τοποθετούνται στο πίσω μέρος του ποδηλάτου και στα πετάλια.

ΜΑΘΗΜΑ 14: Γνωρίζω το ποδήλατό μου

Στόχοι:

Τα παιδιά να καταστούν ικανά:

- ✦ να αναγνωρίζουν και να κατονομάζουν τα μέρη που αποτελούν ένα ποδήλατο,
- ✦ να αναφέρουν αντικείμενα χρήσιμα ή και απαραίτητα σε ένα ποδηλάτη,
- ✦ να αντιληφθούν πως το μέγεθος και το είδος ενός ποδηλάτου σχετίζονται με την ασφάλεια του ποδηλάτη,
- ✦ να γνωρίζουν τι πρέπει να ελέγχουν στα ποδήλατά τους.

Δραστηριότητες

- ✦ Ζητούμε ἀπὸ ὅσα παιδιὰ ἔχουν ποδήλατο νὰ το περιγράψουν ἢ καὶ νὰ φέρουν στο σχολεῖο φωτογραφίες τοῦ δικοῦ τους ποδηλάτου.
- ✦ Θα μπορούσαμε νὰ εμπλέξουμε καὶ τους γονεῖς, ζητώντας ἀπὸ ἓνα γονιὸ νὰ μεταφέρει το ποδήλατο τοῦ παιδιοῦ του στο σχολεῖο γιὰ παρατήρηση. Ἀν αὐτὸ δὲν εἶναι ἐφικτὸ, τότε παρουσιάζουμε τὴν εἰκόνα ἐνὸς ποδηλάτου (Βιβλίο μαθητῆ, Επίπεδο Α΄ καὶ Β΄) καὶ καλοῦμε τὰ παιδιὰ νὰ το παρατηρήσουν, νὰ περιγράψουν καὶ νὰ κατονομάσουν τὰ μέρη του. Γιὰ το σκοπὸ αὐτὸ μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν καρτέλες με ἀναγραμμένες τὶς σχετικὲς λέξεις (τιμόνι, κουδούνι, σέλα, πετάλι, αλυσίδα, λάστιχο, ἀκτίνες, φρένο, σχάρα, μπροστινὸ ἄσπρο φανάρι, πίσω κόκκινο φανάρι). Βοηθοῦμε τὰ παιδιὰ νὰ κατανοήσουν τὴ λειτουργία των διαφόρων μερῶν καὶ δίνουμε ἔμφαση σ'αὐτὰ που πρέπει νὰ ἐλέγχουμε συστηματικὰ, πρὶν ξεκινήσουμε: τὰ λάστιχα, τὰ φρένα, τὰ φανάρια.
- ✦ Παρουσιάζουμε εἰκόνες διαφόρων τύπων ποδηλάτων, ὅπως ποδήλατο δρόμου ἢ ἀγωνιστικὸ, ποδήλατο βουνοῦ, παιδικὸ, τρίκυκλο κτλ. Οἱ εταίρειες εἰσαγωγῆς ἢ τὰ καταστήματα ποδηλάτων μποροῦν νὰ εφοδιάσουν τὸ δάσκαλο με ἀφθονο ἐμποπτικὸ υλικὸ. Καλοῦμε τὰ παιδιὰ νὰ συγκρίνουν τὰ ποδήλατα καὶ νὰ ἀναφέρουν ὁμοιότητες καὶ διαφορὲς. Κάνουν ὑποθέσεις σχετικὰ με τὸ πού καὶ ποῖος μπορεῖ νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸ καθένα. Στόχος τῆς δραστηριότητος αὐτῆς εἶναι νὰ κατανοήσουν τὰ παιδιὰ ὅτι τὸ μέγεθος ἀλλὰ καὶ τὸ εἶδος ἐνὸς ποδηλάτου σχετίζονται με τὴν ηλικία, τὸ ὕψος ἀλλὰ καὶ τὶς ἀνάγκες τοῦ ποδηλάτη.
- ✦ Τὰ παιδιὰ συλλέγουν καὶ μελετοῦν μικρὲς ἀγγελίες ἢ καὶ διαφημίσεις ποδηλάτων. Ἐντοπίζουν τὰ σημαντικότερα στοιχεῖα που σχετίζονται με τὴν πώληση ἢ ἀγορὰ ἐνὸς ποδηλάτου (εμφάνιση, τιμὴ, ἀσφάλεια, χρῆση) καὶ μετὰ δοκιμάζουν νὰ διαφημίσουν καὶ οἱ ἴδιοι ἓνα ποδήλατο.
- ✦ Καλοῦμε τὰ παιδιὰ νὰ ἀναφέρουν ἢ καὶ νὰ φέρουν στὴν τάξη ἄλλα ἀντικείμενα, ὅπως κράνος, γάντια, ρούχα καὶ παπούτσια με ἀντανεκλαστικὲς λωρίδες, τὰ ὁποῖα θα ἦταν χρήσιμα σὲ ἓνα ποδηλάτη. Συζητοῦμε τὴ χρῆση ἀλλὰ καὶ τὴ χρησιμότητά τους.

Μέσα - Ὑλικά

- ✦ εἰκόνες ἢ φωτογραφίες ποδηλάτων διαφόρων τύπων καὶ μεγεθῶν
- ✦ πραγματικὸ ποδήλατο ἢ μικρογραφία (μοντέλο) ποδηλάτου
- ✦ διάφορα ἀντικείμενα, χρήσιμα σὲ ἓνα ποδηλάτη, ὅπως κράνος, ρούχα ἢ παπούτσια με ἀντανεκλαστικὲς λωρίδες, ἀντανεκλαστικὸ περιβραχιόνιο, γάντια, ἐπιγονατίδες κτλ.
- ✦ Βιβλίο μαθητῆ

Οδηγώ με ασφάλεια ποδήλατο

Οδηγώ με ασφάλεια ποδήλατο

Εισαγωγικό σημείωμα: Χρήσιμες πληροφορίες για το δάσκαλο

Σε μια παγκύπρια έρευνα που πραγματοποίησε η εταιρεία CMR για το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων, φάνηκε πως 11% του δείγματος (615 αγόρια και κορίτσια ηλικίας 12-20 χρόνων), οδηγούν ποδήλατο. Δυστυχώς, όμως, έχει αποδειχθεί ότι τα παιδιά μέχρι και τα 14 τους χρόνια είναι ιδιαίτερα επιρρεπή σε δυστυχήματα, λόγω μη ανεπτυγμένων ικανοτήτων οδήγησης. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία της Αστυνομίας, κατά την πενταετία 2000-2004 είχαμε 258 τραυματισμούς ποδηλατών που ενεπλάκησαν σε τροχαία δυστυχήματα. Από αυτούς οι 112 ήταν παιδιά κάτω των 14 χρόνων. Στην Κύπρο, σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Ολλανδία και η Δανία, δεν υπάρχει ακόμα η κατάλληλη υποδομή, για να κυκλοφορούν οι ποδηλάτες στην πόλη με ασφάλεια.

Είναι, επίσης, γεγονός ότι οι ποδηλάτες αποτελούν μια κατηγορία ευάλωτων χρηστών των δρόμων. Το μικρό μέγεθος του ποδηλάτου σε σχέση με τα άλλα οχήματα που κυκλοφορούν στο δρόμο, η διαφορά στην ταχύτητα από αυτή των άλλων οχημάτων αλλά και η εύθραυστη ισορροπία των ποδηλατών, αυξάνουν τις πιθανότητες ενός δυστυχήματος. Δυστυχώς, σε περίπτωση δυστυχήματος το βαρύτερο τίμημα το πληρώνει ο ποδηλάτης, ανεξάρτητα από το ποιος φέρει την ευθύνη.

Σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να επιτρέπεται σε παιδιά κάτω των 9 χρόνων να ποδηλατούν κοντά ή μέσα στο δρόμο, παρά μόνο σε πιο ασφαλή μέρη, όπως είναι τα πάρκα ή οι ποδηλατόδρομοι και πάντοτε υπό την επίβλεψη ενός υπεύθυνου ενήλικα. Οι γονείς οφείλουν να εξοικειώσουν τα παιδιά τους με το ποδήλατο, να τα εκπαιδεύσουν όσο το δυνατό καλύτερα στην οδήγηση ποδηλάτου και να βεβαιωθούν ότι γνωρίζουν και εφαρμόζουν τους παρακάτω βασικούς κανόνες, πριν τους επιτρέψουν να ποδηλατήσουν, ιδιαίτερα χωρίς επίβλεψη.

Βασικοί κανόνες διακίνησης με ποδήλατο

ΠΡΙΝ ΞΕΚΙΝΗΣΩ ΝΑ ΠΟΔΗΛΑΤΩ:

- ✦ Δεν οδηγώ ποδήλατο που είναι πολύ μεγάλο για μένα.
- ✦ Ελέγχω τα φρένα και τα ελαστικά του ποδηλάτου μου και βεβαιώνομαι ότι είναι σε άριστη κατάσταση.
- ✦ Φορώ πάντοτε το κράνος μου, έστω κι αν ποδηλατώ στην αυλή ή στο πάρκο. Με προστατεύει σε περίπτωση πτώσης.
- ✦ Φορώ ανοιχτόχρωμα ρούχα ή σακάκι με έντονα, φωτεινά ή φθορίζοντα χρώματα, τα οποία επιτρέπουν στους άλλους να με εντοπίζουν έγκαιρα και από μεγαλύτερη απόσταση.

ΟΤΑΝ ΠΟΔΗΛΑΤΩ:

- ✦ Δεν ποδηλατώ ΠΟΤΕ πάνω στο πεζοδρόμιο.
- ✦ Δεν ποδηλατώ ΠΟΤΕ μέσα στο δρόμο, αν είμαι κάτω από 9 ετών.
- ✦ Κρατώ το τιμόνι και με τα δύο χέρια.

- ✦ Δε μεταφέω επιβάτες ή βαριά αντικείμενα στο ποδήλατό μου. Είναι επικίνδυνο, γιατί μπορεί να χάσω την ισορροπία μου και να πέσω.
- ✦ Αν κυκλοφορώ με άλλους ποδηλάτες, ο ένας ποδηλατεί πίσω από τον άλλο.
- ✦ Δεν κρατιέμαι από άλλο ποδήλατο ή όχημα.
- ✦ Δε φορώ ακουστικά (ράδιο- γουόκμαν), όταν ποδηλατώ. Με εμποδίζουν να ακούσω κάτι ή κάποιον που με προειδοποιεί για κίνδυνο.

Το έργο της εκπαίδευσης των παιδιών στην οδήγηση ποδηλάτου ανήκει, βέβαια, στους γονείς ή και σε κάποιες σχολές ή ομάδες ποδηλασίας. Αυτό στο οποίο καλούμαστε εμείς οι εκπαιδευτικοί να συμβάλουμε είναι στην ενημέρωση παιδιών αλλά και γονιών, για τους κινδύνους που συνδέονται με τη χρήση του ποδηλάτου, για τους κανόνες που πρέπει να τηρούνται και για τα μέτρα που μπορούν να αποτρέψουν τυχόν δυστυχήματα. Πέρα από τις εργασίες μέσα στην τάξη θα μπορούσαμε, για παράδειγμα, να καλέσουμε κάποιο αρμόδιο από το Τμήμα Τροχαίας της Αστυνομίας να μιλήσει στους γονείς σχετικά με το θέμα αυτό ή και να στείλουμε στους γονείς ενημερωτικά φυλλάδια με τους παραπάνω βασικούς κανόνες διακίνησης των ποδηλατών. Θα μπορούσαμε, ακόμη, σε συνεργασία με το Σύνδεσμο Γονέων του σχολείου ή και την Κυπριακή Ομοσπονδία Ποδηλασίας, να οργανώσουμε μια ολοήμερη εκδρομή με ποδήλατα ή για τα παιδιά των μεγαλύτερων τάξεων μια ημερίδα ποδηλασίας, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει βόλτα με ποδήλατο, έκθεση ζωγραφικής ή και άλλες εργασίες των παιδιών, τραγούδια, ακόμα και αγώνες ποδηλασίας.

ΜΑΘΗΜΑ 15: Οδηγώ με ασφάλεια ποδήλατο

Στόχοι:

Τα παιδιά να καταστούν ικανά:

- ✦ να αναγνωρίζουν τα πιο συνηθισμένα σήματα που αφορούν τη διακίνηση τροχοφόρων,
- ✦ να επιλέγουν όσο το δυνατό πιο ασφαλείς χώρους διακίνησης με ποδήλατο,
- ✦ να γνωρίζουν, να αναφέρουν και να εφαρμόζουν βασικούς κανόνες ασφαλούς διακίνησης με ποδήλατο.

Δραστηριότητες

- ✦ Τα παιδιά αναφέρουν ή και περιγράφουν τα μέρη που συνήθως παίζουν ή διακινούνται με ποδήλατα. Καταγράφουμε τους χώρους στον πίνακα και τους διακρίνουμε σε ασφαλείς (π.χ. πάρκα, αυλές σπιτιών ή σχολείων, ποδηλατόδρομοι) και μη (π.χ. χώροι στάθμευσης, πεζοδρόμια, δρόμοι). Εντοπίζουμε πιθανούς κινδύνους για τους ποδηλάτες που κυκλοφορούν στο δρόμο, ιδιαίτερα το βράδυ.
- ✦ Προβάλλουμε στιγμιότυπα από τη βιντεοταινία «Μαθαίνω, Γνωρίζω, Κυκλοφορώ» (ΥΕΠΘ), ή χρησιμοποιούμε τις εικόνες του βιβλίου του μαθητή (Επίπεδο Α' και Β'). Καλούμε τα παιδιά να εντοπίσουν τα λάθη που κάνουν οι ποδηλάτες και να εξηγήσουν ποιο θα ήταν το

σωστό στην κάθε περίπτωση. Αναφέρουν τις πιθανές συνέπειες από τέτοιες απερίσκεπτες και απρόσεκτες συμπεριφορές.

- ✦ Τα παιδιά αναφέρουν ή και καταγράφουν όσα πρέπει να κάνει ένας ποδηλάτης πριν ξεκινήσει να ποδηλατεί, αλλά και κατά τη διάρκεια της οδήγησης, για να είναι όσο το δυνατό πιο ασφαλής.
- ✦ Εντοπίζουν σε αφίσα της Αστυνομίας τα σήματα που αφορούν τους ποδηλάτες.
- ✦ Μελετούμε το ποίημα «Η ποδηλάτισσα», του Οδυσσέα Ελύτη (Βιβλίο μαθητή, Επίπεδο Β΄) και επιχειρούμε τη νοηματική επεξεργασία και διερεύνησή του με εργασίες και δραστηριότητες όπως τις παρακάτω:
 - ◆ Τα παιδιά απαγγέλουν το ποίημα χωρικά ή ατομικά.
 - ◆ Προβαίνουν σε υποθέσεις για το πού μπορεί να είναι η ποδηλάτισσα.
 - ◆ Υπογραμμίζουν στο ποίημα όλα όσα ανήκουν στην ποδηλάτισσα και αναφέρουν και άλλα πράγματα, όπως κράνος, περιβραχιόνιο, αντανakλαστικές λωρίδες στα ρούχα ή στα παπούτσια, αντανakλαστήρα και σκάλα στο πίσω μέρος του ποδηλάτου, τα οποία θα μπορούσε να έφερε η ποδηλάτισσα, για να είναι πιο ασφαλής.
 - ◆ Αντικαθιστούν τις υπογραμμισμένες λέξεις με δικές τους. Ενθαρρύνουμε τα παιδιά να διαβάσουν το δικό τους ποίημα στο διπλανό, στην ομάδα ή σε ολόκληρη την τάξη.
- ✦ Ζητούμε από τα μεγαλύτερα παιδιά να συντάξουν ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο θα έπρεπε να απαντήσει με επιτυχία ένας υποψήφιος ποδηλάτης, για να μπορέσει να εξασφαλίσει άδεια οδήγησης ποδηλάτου.
- ✦ Προσκαλούμε έναν αθλητή ποδηλασίας ή ένα μέλος της Κυπριακής Ομοσπονδίας Ποδηλασίας να μιλήσει στα παιδιά. Χρησιμοποιώντας το διαδίκτυο, παίρνουν πληροφορίες για άλλες χώρες, όπως η Δανία, η Ολλανδία κ.ά., στις οποίες υπάρχουν περισσότεροι ποδηλατόδρομοι ή ποδηλατολωρίδες, και τις συγκρίνουν με την Κύπρο. Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι στις χώρες αυτές η διακίνηση με ποδήλατο είναι πιο διαδεδομένη, αλλά και πιο ασφαλής από ό,τι στην πατρίδα μας.

Μέσα - Υλικά

- ✦ εικόνες ή φωτογραφίες ποδηλάτων διαφόρων τύπων και μεγεθών
- ✦ βιντεοταινία «Μαθαίνω, Γνωρίζω, Κυκλοφορώ», (ΥΕΠΘ)
- ✦ μικρές αγγελίες και διαφημίσεις ποδηλάτων
- ✦ αφίσα με σήματα (Αρχηγείο Αστυνομίας-Τμήμα Τροχαίας)
- ✦ ηλεκτρονικός υπολογιστής
- ✦ Βιβλίο μαθητή

Δυστυχήματα: Αιτίες και συνέπειες

Δυστυχήματα: Αιτίες και συνέπειες

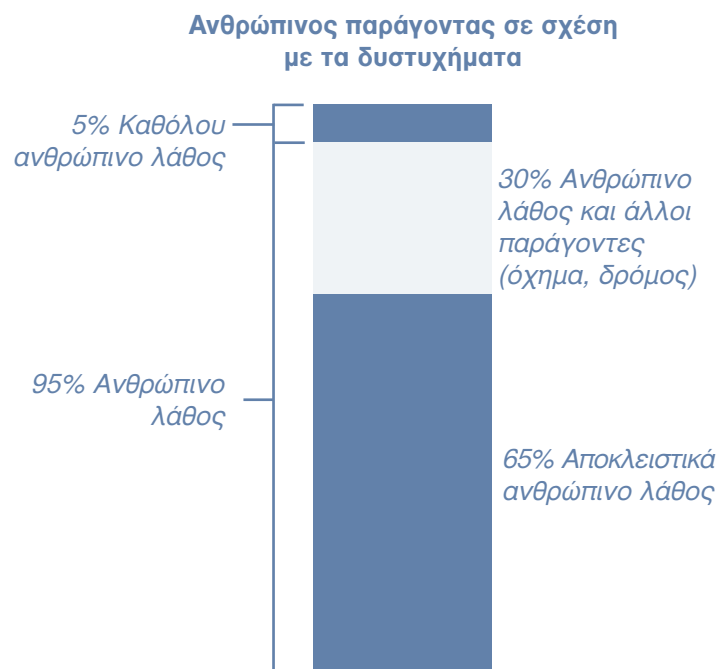
ΕΝΟΤΗΤΑ 6: ΤΡΟΧΑΙΑ ΔΥΣΤΥΧΗΜΑΤΑ

Εισαγωγικό σημείωμα: Χρήσιμες πληροφορίες για το δάσκαλο

Το κεφάλαιο αυτό στηρίζεται στη βασική αντίληψη πως σε περίπτωση δυστυχήματος, ανεξάρτητα από το ποιος φέρει τη νομική ευθύνη, όλοι οι χρήστες των δρόμων, οδηγοί, πεζοί, ή ποδηλάτες, φέρουν ευθύνη για τη συμπεριφορά τους, όταν κυκλοφορούν στο δρόμο. Οφείλουν να σέβονται τους κανονισμούς και να φροντίζουν, τόσο τους εαυτούς τους όσο και τους συνανθρώπους τους. Τα τροχαία δυστυχήματα είναι κάτι περισσότερο από στατιστικές και αριθμοί ή απλές ανακοινώσεις στα δελτία ειδήσεων. Τα τροχαία δυστυχήματα αφορούν και επηρεάζουν ανθρώπινες ζωές, τις ζωές των θυμάτων αλλά και των μελών των οικογενειών τους. Συνεπώς, πέρα από τους γνωσιολογικούς στόχους του κεφαλαίου, αυτό που έχει ίσως τη μεγαλύτερη σημασία είναι η ευαισθητοποίηση των παιδιών σε ό,τι αφορά στο ανθρώπινο δράμα, με την ελπίδα πως τα παιδιά και οι νέοι μας θα γίνουν οι πρεσβευτές όλων μας, για την τήρηση των κανόνων και κανονισμών οδικής κυκλοφορίας και ασφάλειας.

Στην Κύπρο, δυστυχώς, εξακολουθούν να συμβαίνουν κάθε χρόνο πάρα πολλά δυστυχήματα, στα οποία πολλοί συνάνθρωποί μας χάνουν τη ζωή τους, ενώ αρκετοί άλλοι μένουν μόνιμα ανάπηροι. Άλλες χώρες, όπως η Μεγάλη Βρετανία και η Σουηδία, οραματίζονται ένα κόσμο όπου δε θα συμβαίνει ούτε ένα σοβαρό δυστύχημα. Αν νομίζουμε ότι ο στόχος αυτός είναι ανέφικτος για μας, ας προσπαθήσουμε τουλάχιστο να μειώσουμε κατά το ήμισυ τον αριθμό των δυστυχημάτων. Η εμπειρία χωρών, όπως οι προαναφερθείσες, με μακρόχρονη πείρα σε θέματα οδικής ασφάλειας καταδεικνύει πως ένας από τους περισσότερο επιτυχημένους τρόπους ανάπτυξης ασφαλούς οδικής συμπεριφοράς είναι η ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση των χρηστών των δρόμων από τη σχολική ηλικία.

Βασικός σκοπός του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν τα παιδιά, αφενός, τις αιτίες και συνέπειες των τροχαίων δυστυχημάτων και, αφετέρου, τους τρόπους αποφυγής ή μείωσής τους. Ας εξετάσουμε πρώτα σε συντομία τους κυριότερους λόγους πρόκλησης τροχαίων δυστυχημάτων. Όπως φαίνεται στο διπλανό σχεδιάγραμμα, η κυριότερη αιτία πρόκλησης τροχαίων δυστυχημάτων δεν είναι ούτε το οδικό δίκτυο, ούτε τα οχήματα, αλλά ο ανθρώπινος παράγοντας, δηλαδή τα λάθη και οι απερισκεψίες των χρηστών των δρόμων. Πιο αναλυτικά, και σύμφωνα πάντοτε με τα στοιχεία της Αστυνομίας, οι κυριότερες αιτίες πρόκλησης τροχαίων δυστυχημάτων είναι οι ακόλουθες:

Α. ΤΑΧΥΤΗΤΑ

Έχουμε όλοι μας ακούσει πάμπολλες φορές τη φράση «Η ταχύτητα σκοτώνει», αλλά φαίνεται πως ή δεν της δίνουμε την απαραίτητη σημασία ή πιστεύουμε ότι ένα σοβαρό ή ακόμα και θανατηφόρο δυστύχημα δεν είναι κάτι που μπορεί να συμβεί σε μας, έστω κι αν παραβιάζουμε το όριο ταχύτητας. Ξέρετε ότι η δύναμη σύγκρουσης, όταν τρέχουμε με 50 χιλιόμετρα την ώρα ισοδυναμεί με πτώση με το κεφάλι από τον τρίτο όροφο ενός κτηρίου, ενώ η σύγκρουση με περίπου τα διπλάσια χιλιόμετρα ισοδυναμεί με πτώση από το 15ο όροφο;

Σε περιπτώσεις δυστυχημάτων όπου εμπλέκονται πεζοί, όσο μεγαλύτερη είναι η ταχύτητα του οχήματος πριν φρενάρει, τόσο πιο πολλές είναι οι πιθανότητες να σκοτωθεί ο πεζός που θα κτυπηθεί. Όπως φαίνεται και στο παρακάτω σχεδιάγραμμα, 19 στους 20 πεζούς θα επιζούσαν από μια σύγκρουση με 30 χιλιόμετρα την ώρα, αλλά μόνο 3 στους 20 θα επιζούσαν από μια σύγκρουση με 65 χιλιόμετρα την ώρα.

Ταχύτητα 30χιλ/ώρα
1 νεκρός

Ταχύτητα 65χιλ/ώρα
17 νεκροί

Β. ΑΠΡΟΣΕΞΙΑ ΟΔΗΓΩΝ και παράβαση βασικών κανόνων ασφάλειας, όπως συμμόρφωση στα σήματα και φώτα τροχαίας, τήρηση ασφαλισμένων αποστάσεων, προτεραιότητα κτλ.). Κατά την πενταετία 2000-2004, 936 παιδιά τραυματίστηκαν, επειδή επέβαιναν σε οχήματα που ενεπλάκησαν σε δυστυχήματα, ενώ άλλα 5 παιδιά σκοτώθηκαν. Η ζωή και το μέλλον των παιδιών μας είναι στα χέρια μας. Δεν αρκεί να διδάξουμε στα παιδιά πώς πρέπει να συμπεριφέρονται, όταν βρίσκονται σε ένα όχημα. Πρέπει πρώτα εμείς οι ίδιοι να τηρούμε τους κανονισμούς **ΠΑΝΤΟΥ** και **ΠΑΝΤΟΤΕ**.

Γ. ΑΠΡΟΣΕΞΙΑ ΠΕΖΩΝ

Κατά την πενταετία 2000-2004 στην Κύπρο 96 πεζοί σκοτώθηκαν και άλλοι 1.507 τραυματίστηκαν, πολλοί μένοντας με μόνιμες αναπηρίες. Απ' αυτούς οι 365 ήταν παιδιά κάτω των 15 χρόνων. Για αρκετά από τα δυστυχήματα αυτά ευθύνονταν οι οδηγοί, ενώ για άλλα ευθύνονταν

οι πεζοί, είτε λόγω αμέλειας, είτε λόγω μη συμμόρφωσης με τους κανονισμούς (αντικανονική διασταύρωση, απρόσεκτη διακίνηση κτλ.). Ανεξάρτητα όμως από το ποιος φέρει τη νομική ευθύνη, ο οδηγός ή ο πεζός, η αλήθεια είναι πως το βαρύτερο τίμημα το πληρώνει **ΠΑΝΤΟΤΕ** ο πεζός. Οι οδηγοί, λοιπόν, οφείλουν να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί σε κατοικημένες περιοχές, γειτονίες, σχολεία και ειδικότερα σε χώρους όπου διακινούνται ή παίζουν παιδιά, τα οποία είναι συνήθως ζωηρά και αυθόρμητα, με αποτέλεσμα συχνά να μη σταματούν στην άκρη του δρόμου και να βρίσκονται ξαφνικά μπροστά σ' ένα επερχόμενο όχημα.

Δ. ΟΔΗΓΗΣΗ ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΗΡΕΙΑ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Η κατανάλωση αλκοόλ επηρεάζει αρνητικά τον οδηγό στο να ελέγχει το όχημά του και να αντιδρά έγκαιρα και αποτελεσματικά σε περίπτωση κινδύνου. Το οινόπνευμα επιβραδύνει τις λειτουργίες του εγκεφάλου, μειώνει τα αντανακλαστικά, το συντονισμό των κινήσεων, την ικανότητα για τον υπολογισμό της ταχύτητας και της απόστασης, αδυνατίζει την όραση και αφαιρεί την ικανότητα λογικής κρίσης. Σύμφωνα και πάλι με στατιστικά στοιχεία, το 1/3 των θανατηφόρων δυστυχημάτων οφείλεται στον παράγοντα αυτό (βλέπε γραφική παράσταση). Ο νόμος προνοεί βαρύτατες ποινές γι' αυτούς που υπερβαίνουν το επιτρεπτό όριο. Δεδομένου ότι κανείς δεν μπορεί να υπολογίσει την ποσότητα αλκοόλ που πρέπει να πιει για να οδηγήσει με ασφάλεια και να είναι κάτω από το επιτρεπτό όριο, είναι προτιμότερο ο οδηγός, **αν θα οδηγήσει, να μην πιει, κι αν πιει, να μην οδηγήσει.**

Ε. ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΛΛΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ, όπως η κακή κατάσταση ενός δρόμου, οι άσχημες καιρικές συνθήκες, μια μηχανική βλάβη του οχήματος, δημιουργούν πρόσθετα προβλήματα τα οποία αυξάνουν τον κίνδυνο πρόκλησης τροχαίων δυστυχημάτων. Συνεπώς, ένας καλός οδηγός οφείλει να διατηρεί το όχημά του σε άριστη κατάσταση και να προσαρμόζει την ταχύτητα και γενικά τον τρόπο οδήγησής του στην κατάσταση και στο είδος του δρόμου, αλλά και στις συνθήκες που επικρατούν στο δρόμο την ώρα που κινείται.

ΜΑΘΗΜΑ 16: Δυστυχήματα: Αιτίες και Συνέπειες

Στόχοι:

Τα παιδιά να καταστούν ικανά:

- ✦ να αντιλαμβάνονται τους πάμπολλους και άμεσους κινδύνους που υπάρχουν στο δρόμο,
- ✦ να αντλούν πληροφορίες από άρθρα, πίνακες και γραφικές παραστάσεις,
- ✦ να αναφέρουν τις κυριότερες αιτίες πρόκλησης τροχαίων δυστυχημάτων,
- ✦ να εισηγούνται τρόπους μείωσης των τροχαίων δυστυχημάτων.

Δραστηριότητες

- ✦ Καλούμε τα παιδιά να συλλέξουν εικόνες ή άρθρα από εφημερίδες που να αναφέρονται σε τροχαία δυστυχήματα. Τα παρουσιάζουν και τα αναρτούν στην πινακίδα της τάξης.
- ✦ Ζητούμε από τα παιδιά να διαβάσουν τους τίτλους των άρθρων που έχουν φέρει ή που περιέχονται στο βιβλίο του μαθητή (Επίπεδο Β'). Τα προτρέπουμε να προβούν σε υποθέσεις σχετικά με τις κυριότερες αιτίες πρόκλησης των τροχαίων δυστυχημάτων. Αφού μελετήσουν σχετικούς με το θέμα πίνακες και γραφικές παραστάσεις (βλ. Παράρτημα Β, σελ. 92-97), ελέγχουν κατά πόσο επαληθεύονται ή όχι οι υποθέσεις τους.
- ✦ Τα παιδιά διαβάζουν στις ομάδες τους, τα άρθρα που περιέχονται στο βιβλίο του μαθητή, (Επίπεδο Β') ή και τα άρθρα που έφεραν τα ίδια και καλούνται να απαντήσουν στις παρακάτω ερωτήσεις:
 - ◆ Ποια είναι η κυριότερη αιτία πρόκλησης του δυστυχήματος στην κάθε περίπτωση;
 - ◆ Τι θα έπρεπε να έκανε ο οδηγός για να αποφευχθεί το δυστύχημα σε καθεμιά από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στα παραπάνω άρθρα;
 - ◆ Πώς νιώθει ο οδηγός που κτυπά ένα παιδί, πώς νιώθει το ίδιο το παιδί και πώς νιώθουν οι γονείς του;
 - ◆ Πώς θα χαρακτηρίζες τον οδηγό ή τον πεζό στην κάθε περίπτωση;
 - ◆ Τι θα έκανες, αν ήσουν μάρτυρας, σε ένα από τα δυστυχήματα αυτά;
- ✦ Παρουσιάζουμε στα παιδιά εικόνες με λανθασμένες, απρόσεκτες, ακόμα και παράνομες συμπεριφορές οδηγών, πεζών, ποδηλατών. Τους ζητούμε να εργαστούν ομαδικά, να εντοπίσουν τη λανθασμένη συμπεριφορά, να εξηγήσουν με ποιο τρόπο η ενέργεια αυτή θα μπορούσε να προκαλέσει δυστύχημα και πώς το δυστύχημα θα ήταν δυνατό να αποφευχθεί.
- ✦ Με αφορμή την εικόνα ενός δυστυχήματος που περιέχεται στο βιβλίο του μαθητή (Επίπεδο Α' και Β') εμπλέκουμε τα παιδιά σε ένα διάλογο, όπου τα μισά παιδιά της τάξης προσπαθούν με επιχειρήματα να πείσουν ότι για το δυστύχημα αυτό ευθύνεται ο οδηγός, ενώ τα υπόλοιπα ισχυρίζονται ότι ευθύνεται ο πεζός. Καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως όποιος και να φέρει τη νομική ευθύνη για ένα δυστύχημα, το βαρύτερο τίμημα το πληρώνει ο πεζός ή ο ποδηλάτης, και γι' αυτό οι τελευταίοι πρέπει να είναι διπλά προσεκτικοί, όταν κυκλοφορούν στο δρόμο.
- ✦ Μπορούμε, επίσης, να δραματοποιήσουμε τη σκηνή του δυστυχήματος ή και να ζητήσουμε από τα παιδιά να αναδιηγηθούν την ιστορία, όπως θα την έλεγε ο πεζός, ο οδηγός, ένας αστυνομικός ή ένας αυτόπτης μάρτυρας. Τα παιδιά μπορούν ακόμα να υποδυθούν τους δημοσιογράφους και να αναμεταδώσουν τα γεγονότα, όπως διαδραματίζονται τη στιγμή ή και μετά από το δυστύχημα.

✦ Παρουσιάζουμε σχετική αφίσα της Αστυνομίας (Οδήγα με ασφάλεια. Μπορείς!). Καλούμε τα παιδιά να την περιγράψουν και συζητούμε το περιεχόμενο και το σκοπό της. Προβληματίζουμε τα παιδιά για τη χρήση και τη χρησιμότητά της. Αναφέρουν τι θα έλεγαν σε ένα από τα πρόσωπα της οικογένειάς τους, αν:

- ◆ έτρεχε με υπερβολική ταχύτητα
- ◆ έπινε ποτό και μετά ετοιμαζόταν να οδηγήσει
- ◆ δε φορούσε τη ζώνη ασφάλειας
- ◆ δε φορούσε κράνος.

✦ Καλούμε τα μεγαλύτερα παιδιά να διοργανώνουν μια εκστρατεία διαφώτισης, όπως αυτές που συχνά διοργανώνει η Αστυνομία με σκοπό τη μείωση ή και αποφυγή των τροχαίων δυστυχημάτων. Η εκστρατεία μπορεί να έχει ως κεντρικό άξονα:

- ◆ τη χρήση ζώνης ασφάλειας
- ◆ τη χρήση κράνους
- ◆ την οδήγηση υπό την επήρεια αλκοόλ
- ◆ την υπερβολική ταχύτητα.

Τα παιδιά εργάζονται στις ομάδες τους και, αφού μελετήσουν σχετικό έντυπο και φωτογραφικό υλικό, παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της εργασίας τους. Η παρουσίαση μπορεί να περιλαμβάνει κατασκευή αφίσας ή ενημερωτικού τρίπτυχου, παρουσίαση με τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, παραγωγή ραδιοφωνικής ή ακόμα και τηλεοπτικής εκπομπής.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Δίνουμε στα παιδιά, γραπτά ή προφορικά, μια κατάσταση όπου άνθρωποι (οδηγοί, πεζοί, ποδηλάτες), έχουν εμπλακεί σε δυστυχήματα και τους ζητούμε να διατυπώνουν θετικές και αρνητικές κρίσεις για τη συγκεκριμένη κατάσταση, χρησιμοποιώντας αντίστοιχα τα επιρρήματα ευτυχώς και δυστυχώς. Κερδίζει το παιδί ή η ομάδα που θα σκεφτεί ή θα γράψει τις περισσότερες φράσεις.

Παράδειγμα: *Δυστυχώς έσπασε το μπροστινό φανάρι του ποδηλάτου μου. Ευτυχώς δεν έσπασα το χέρι ή το πόδι μου.*

Μέσα - Υλικά

- ✦ εικόνες και άρθρα από εφημερίδες και περιοδικά
- ✦ αφίσες και ενημερωτικά φυλλάδια (Αστυνομία και Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων)
- ✦ πίνακες και γραφικές παραστάσεις (Αστυνομία Κύπρου - Τμήμα Τροχαίας, βλ. εισαγωγικό σημείωμα και Παράρτημα Β, σελ 92-97)
- ✦ ηλεκτρονικός υπολογιστής
- ✦ Βιβλίο μαθητή

Άνθρωποι που με βοηθούν στο δρόμο

Άνθρωποι που με βοηθούν στο δρόμο

Εισαγωγικό σημείωμα: Χρήσιμες πληροφορίες για το δάσκαλο

Άνθρωποι που μας βοηθούν, όταν βρισκόμαστε στο δρόμο:

- ✦ Οι **αστυνομικοί** είναι υπεύθυνοι για την ασφάλειά μας, όταν βρισκόμαστε στο δρόμο. Από αυτούς πρέπει να ζητούμε βοήθεια σε περίπτωση δυστυχήματος, αν θέλουμε να διασταυρώσουμε ένα δρόμο ή αν έχουμε χαθεί. Τους διακρίνουμε εύκολα λόγω του ότι φορούν μπλε στολή και καπέλο με το διακριτικό σήμα της Αστυνομίας. Όταν βρίσκονται στο δρόμο, φορούν πάνω από τη στολή τους φωτεινά κίτρινα σακάκια με αντανakλαστικές λωρίδες, ώστε να είναι ευδιάκριτοι, ιδιαίτερα το βράδυ.
- ✦ Οι **σχολικοί τροχονόμοι** είναι πολίτες οι οποίοι εκτελούν ειδικά καθήκοντα. Φορούν κίτρινα σακάκια με αντανakλαστικές λωρίδες και κρατούν μια πινακίδα στην οποία είναι αναγραμμένο το μήνυμα «Προσοχή. Παιδιά». Στέκονται στις διαβάσεις πεζών, συνήθως κοντά σε σχολεία, το πρωί και το μεσημέρι και σταματούν τα διερχόμενα αυτοκίνητα, ώστε τα παιδιά να διασταυρώνουν με ασφάλεια.

Οι αστυνομικοί έχουν καθήκον:

- ✦ να διασφαλίζουν την ασφάλεια σε κατοικημένες περιοχές,
- ✦ να προστατεύουν τους πεζούς από τα τροχοφόρα,
- ✦ να διευκολύνουν την τροχαία κίνηση, όταν υπάρχει κυκλοφοριακή συμφόρηση ή χαλασμένα φώτα τροχαίας,
- ✦ να παρέχουν πληροφορίες και βοήθεια σε πεζούς που έχουν χαθεί ή ψάχνουν να βρουν ένα μέρος για να διασταυρώσουν το δρόμο με ασφάλεια,
- ✦ να βοηθούν σε περίπτωση δυστυχημάτων,
- ✦ να συμβουλεύουν, να καταγγέλλουν ή και να συλλαμβάνουν οδηγούς οι οποίοι παραβιάζουν τους νόμους ή τους κανονισμούς,
- ✦ να κάνουν διαλέξεις σε παιδιά και ενήλικες σχετικά με την οδική κυκλοφορία και ασφάλεια.

Σήματα από αστυνομικούς

Πολλές φορές η ρύθμιση της τροχαίας κίνησης γίνεται, εκτός από τα φώτα τροχαίας, και από τους αστυνομικούς, λόγω κυκλοφοριακής συμφόρησης, δυστυχημάτων, ή μη λειτουργίας των φώτων τροχαίας. Είναι, λοιπόν, απαραίτητο οι χρήστες των δρόμων να γνωρίζουν και να υπακούουν στα σήματα που δίνονται από τους αστυνομικούς. Τα σήματα αυτά, όπως φαίνεται στο διπλανό σχεδιάγραμμα, διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: Εκείνα που υποχρεώνουν τους οδηγούς να σταματήσουν και εκείνα που τους προτρέπουν να προχωρήσουν.

ΣΤΑΜΑΤΑ

οχήματα που πλησιάζουν
από μπροστά

οχήματα που πλησιάζουν
από πίσω

οχήματα που πλησιάζουν και
από τις δύο κατευθύνσεις

ΠΡΟΧΩΡΑ

οχήματα που κινούνται
από τα πλάγια

(Εικονογράφηση Πίργιο Ρουσιά)

ΜΑΘΗΜΑ 17: Άνθρωποι που με βοηθούν στο δρόμο**Στόχοι:**

Τα παιδιά να καταστούν ικανά:

- ✦ να έρχονται σε επαφή με έναν αστυνομικό ή σχολικό τροχονόμο,
- ✦ να κατανοούν το ρόλο που επιτελεί η Αστυνομία και να αναφέρουν περιπτώσεις στις οποίες αυτή μπορεί να βοηθήσει,
- ✦ να αναγνωρίζουν από τη στολή άτομα που μπορούν να τους βοηθήσουν στο δρόμο, όπως είναι ο αστυνομικός ή ο σχολικός τροχονόμος,
- ✦ να συνειδητοποιήσουν ότι, όταν βρίσκονται στο δρόμο, μπορούν να εμπιστευτούνται μόνο ορισμένους ανθρώπους, ιδιαίτερα όταν κυκλοφορούν χωρίς συνοδεία ενηλίκων.

Δραστηριότητες

- ✦ Παρουσιάζουμε την εικόνα ενός αστυνομικού. Καλούμε τα παιδιά να περιγράψουν τη στολή του/της αστυνομικού και να αναφέρουν αντικείμενα τα οποία θα του/της ήταν χρήσιμα (π.χ. σφυρίχτρα, σακάκι με αντανakλαστικές λωρίδες, χαρτί, στυλό, φανάρι για το βράδυ κτλ.).
- ✦ Τα παιδιά συγκρίνουν έναν αστυνομικό με ένα σχολικό τροχονόμο και αναφέρουν ομοιότητες και διαφορές ως προς τη στολή και τα καθήκοντά τους.
- ✦ Δίνουμε στα παιδιά, γραπτά ή προφορικά, διάφορα σενάρια (π.χ. παιδιά διασταυρώνουν το δρόμο, κυκλοφοριακή συμφόρηση εξαιτίας χαλασμένων φώτων τροχαίας, δυστύχημα, ένα παιδί που έχει χαθεί κτλ.) και τους ζητούμε να εξηγήσουν με ποιο τρόπο ένας αστυνομικός θα ήταν χρήσιμος στην καθεμιά από αυτές τις περιπτώσεις.

- ✦ Διαβάζουμε το ποίημα του Γ. Κρόκου «Ο τροχονόμος» (Επίπεδο Α΄) και το απόσπασμα από το διήγημα της Κίκας Πουλχερίου «Ο τροχονόμος» (Επίπεδο Β΄). Αναφερόμαστε σε περιπτώσεις που μπορεί να μας βοηθήσει ένας αστυνομικός ή ένας σχολικός τροχονόμος, καθώς και στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι αυτοί.
- ✦ Τα παιδιά υποδύονται τους αστυνομικούς οι οποίοι καλούνται να παράσχουν βοήθεια σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης. Προτρέπουμε τα παιδιά να κάνουν διάλογους, είτε ομαδικά είτε ανά δύο, και να τους παρουσιάσουν στην τάξη. Αναφέρουμε μερικά ενδεικτικά παραδείγματα:
 - ◆ διάλογος ανάμεσα σε έναν αστυνομικό και ένα παιδί που έχει χαθεί,
 - ◆ διάλογος ανάμεσα σε έναν αστυνομικό και έναν οδηγό που δε σταμάτησε στη διάβαση πεζών,
 - ◆ διάλογος ανάμεσα σε έναν αστυνομικό ή σχολικό τροχονόμο και ένα παιδί που ετοιμάζεται να διασταυρώσει το δρόμο
- ✦ Καλούμε στο σχολείο αστυνομικούς, για να μιλήσουν στα παιδιά για θέματα Κυκλοφοριακής Αγωγής. Είναι σημαντικό να εμπλέξουμε τα παιδιά ενεργά στην προετοιμασία, οργάνωση, και αξιολόγηση της επίσκεψης:

A. Προετοιμασία της συνάντησης

- ◆ Πώς θα καλέσουμε τους εκπρόσωπους της Αστυνομίας (γραφπώς ή τηλεφωνικώς)
- ◆ Πότε;
- ◆ Πού;
- ◆ Για ποιο λόγο;
- ◆ Ετοιμασία και αποστολή πρόσκλησης

B. Οργάνωση της συνάντησης

Προβληματίζουμε τα παιδιά σχετικά με το τι θα ήθελαν να μάθουν από έναν αστυνομικό και τους ζητούμε να καταγράψουν πιθανές ερωτήσεις που θα μπορούσαν να υποβάλουν. Για παράδειγμα:

- ◆ Γιατί οι αστυνομικοί πρέπει να φορούν στολή;
- ◆ Σε τι σας χρησιμεύει η σφυρίχτρα;
- ◆ Πώς σταματάτε τα αυτοκίνητα;
- ◆ Πότε μπορούμε να διασταυρώσουμε με ασφάλεια το δρόμο;
- ◆ Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζει ένας αστυνομικός;

Γ. Αξιοποίηση της συνάντησης

- ◆ Πώς θα καταγράφουμε τις απαντήσεις; (σημειώσεις, φωτογραφική μηχανή, μαγνητόφωνο, βιντεοκάμερα κτλ.)
- ◆ Πώς θα μοιραστούμε αυτά που μάθαμε με τα παιδιά άλλων τάξεων ή ακόμα και άλλων σχολείων;

Μέσα - Υλικά

- ✦ εικόνα αστυνομικού και σχολικού τροχονόμου
- ✦ αντικείμενα χρήσιμα σε ένα αστυνομικό (σφυρίχτρα, σήμα, στολή, ασύρματος, χαρτί, στυλό, φανάρι κτλ.)
- ✦ φωτογραφική μηχανή, βιντεοκάμερα
- ✦ Βιβλίο μαθητή

Μαθαίνω να ζητώ βοήθεια

Μαθαίνω να ζητώ βοήθεια

Εισαγωγικό σημείωμα: Χρήσιμες πληροφορίες για το δάσκαλο

Το μάθημα αυτό ξεφεύγει κάπως από τα στενά όρια της Κυκλοφοριακής Αγωγής και εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο Αγωγής Υγείας. Αρχικά επιδιώκουμε να βοηθήσουμε τα παιδιά να γνωρίσουν από την πρώτη τάξη, ίσως και από το νηπιαγωγείο, και να αναφέρουν με ακρίβεια τα προσωπικά τους στοιχεία (ονοματεπώνυμο, διεύθυνση και τηλέφωνο). Στη συνέχεια γίνεται προσπάθεια να ευαισθητοποιηθούν τα παιδιά για πιθανούς κινδύνους και να ενημερωθούν για εναλλακτικούς τρόπους δράσης:

✦ **Σε περίπτωση που χαθούν:**

Το να ανακαλύψει ξαφνικά ένα παιδί ότι έχει χαθεί είναι μια από τις πιο δραματικές εμπειρίες που μπορεί να βιώσει, κάτι καθόλου απίθανο σε πολυσύχναστους δρόμους, πολυκαταστήματα ή οπουδήποτε υπάρχει πολυκοσμία (π.χ. παρελάσεις, πανηγύρια κτλ.). Είναι συνεπώς πολύ σημαντικό να προετοιμάσουμε τα παιδιά για μια τέτοια περίπτωση, ώστε να ξέρουν τι πρέπει να κάνουν και από ποιους πρέπει να ζητήσουν βοήθεια. Τα δύο πιο σημαντικά πράγματα τα οποία χρειάζεται να κατανοήσουν τα παιδιά, σε περίπτωση που χαθούν, είναι πως:

- ◆ Δεν πρέπει να απομακρυνθούν περισσότερο
- ◆ Είναι προτιμότερο να ζητήσουν βοήθεια από κάποιον με στολή (αστυνομικό αν είναι στο δρόμο, ταμία αν είναι σε κατάστημα) παρά από κάποιον άγνωστο.

✦ **Σε περίπτωση που κάποιος άγνωστος με αμφίβολες προθέσεις τους πλησιάσει:**

Τα περισσότερα παιδιά από τη φύση τους δεν έχουν την αίσθηση του κινδύνου και εύκολα μπορούν να παρασυρθούν, ιδιαίτερα από ανθρώπους που τους πλησιάζουν με φιλικές διαθέσεις. Δε λέμε ότι πρέπει να τρομάξουμε τα παιδιά ή να τα κάνουμε καχύποπτα, αν και κάτω από κάποιες συνθήκες κάτι τέτοιο μπορεί να αποβεί σωτήριο. Αν και στην Κύπρο, σε αντίθεση με χώρες του εξωτερικού, περιπτώσεις που αφορούν παιδιά που απήχθησαν ή κακοποιήθηκαν είναι σπάνιες, εντούτοις τα παιδιά θα πρέπει να γνωρίζουν ότι σε περίπτωση που τα πλησιάσει κάποιος άγνωστος και δεν υπάρχει κοντά κάποιος άλλος ενήλικας τον οποίο να γνωρίζουν, τότε θα πρέπει να αρνηθούν οποιοδήποτε δώρο, γλυκό, παιχνίδι ή πρόταση για βόλτα. Αν κάποιος προσπαθήσει να τα εξαναγκάσει να κάνουν πράγματα που δε θέλουν, τότε θα πρέπει να απομακρυνθούν όσο το δυνατό γρηγορότερα, να ζητήσουν βοήθεια και να αναφέρουν το περιστατικό το συντομότερο δυνατό σε κάποιον ενήλικα που γνωρίζουν ή σε κάποιον με στολή.

✦ **Σε περίπτωση που γίνουν μάρτυρες ενός δυστυχήματος:**

Η ικανότητα να καλέσει βοήθεια έγκαιρα είναι η απλούστερη και ίσως η πιο αποτελεσματική βοήθεια που μπορεί να προσφέρει ένα παιδί σε περίπτωση τροχαίου δυστυχήματος ή οποιουδήποτε άλλου ατυχήματος. Παρόλο που είναι κάπως απίθανο να μην υπάρχει και κάποιος ενήλικας στη σκηνή ενός δυστυχήματος, θεωρούμε σημαντικό τα παιδιά να γνωρίζουν τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθήσουν σε τέτοιες περιπτώσεις.

- ◆ Ζητώ βοήθεια από έναν ενήλικα
- ◆ Αν δεν υπάρχει κανείς στη σκηνή, καλώ τον αριθμό **199** ή **112**, για να ειδοποιηθεί η Αστυνομία, το ασθενοφόρο ή η Πυροσβεστική Υπηρεσία
- ◆ Μιλώ με ακρίβεια και ψυχραιμία και εξηγώ πού βρίσκομαι και, αν είναι δυνατό, ποια είναι η κατάσταση

- ✦ Σε περίπτωση που ακούσουν ή δουν ένα ασθενοφόρο, πυροσβεστικό όχημα ή περιπολικό να έρχεται:
 - ◆ Αν προτίθενται να διασταυρώσουν το δρόμο, οφείλουν να περιμένουν μέχρι να περάσει το όχημα άμεσης βοήθειας
 - ◆ Αν ήδη είναι στη μέση του δρόμου, δεν πρέπει να σταματήσουν αλλά να προχωρήσουν με βήμα γοργό και χωρίς να τρέχουν στην απέναντι πλευρά.

ΜΑΘΗΜΑ 18: Μαθαίνω να ζητώ βοήθεια

Στόχοι:

Τα παιδιά να καταστούν ικανά:

- ✦ να γνωρίζουν και να αναφέρουν βασικά στοιχεία που αφορούν τον εαυτό τους και τα οποία είναι χρήσιμα σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης,
- ✦ να αναφέρουν τι πρέπει ή τι δεν πρέπει να κάνουν σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης,
- ✦ να χρησιμοποιούν σωστά την τηλεφωνική συσκευή, για να καλέσουν βοήθεια, αναφέροντας με ακρίβεια και σαφήνεια όλες τις απαραίτητες πληροφορίες,
- ✦ να εκφράζουν τα συναισθήματά τους και να αναφέρουν εναλλακτικούς τρόπους δράσης και αντίδρασης.

Δραστηριότητες

- ✦ Ζητούμε από τα παιδιά να συλλέξουν άρθρα και εικόνες από περιοδικά και εφημερίδες που να αναφέρονται σε τροχαία δυστυχήματα ή άλλες περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης. Υπενθυμίζουμε τις πιθανές αιτίες πρόκλησης δυστυχημάτων, καθώς και τους τρόπους αποφυγής ή αντιμετώπισής τους (βλ. Κεφάλαιο 16: Δυστυχήματα), υποβάλλοντας ερωτήσεις όπως:
 - ◆ Γιατί έγινε το δυστύχημα;
 - ◆ Ποιος νομίζετε ότι ευθύνεται για το δυστύχημα;
 - ◆ Ποιος νομίζετε κτύπησε πιο σοβαρά, ο οδηγός, ο πεζός ή ο ποδηλάτης;
 - ◆ Τι θα μπορούσε να έκανε ο οδηγός και τι ο πεζός ή ο ποδηλάτης, για να αποφευχθεί το δυστύχημα;
 - ◆ Τι μπορεί να έγινε μετά;
 - ◆ Πώς λέτε να ένιωθε ο οδηγός, ο πεζός ή ο ποδηλάτης ή οι γονείς τους;
- ✦ Προσκαλούμε στην τάξη γονείς ή και μεγαλύτερα παιδιά τα οποία έτυχε να εμπλακούν σε τροχαία δυστυχήματα, για να μιλήσουν στα παιδιά σχετικά με αυτή τους την εμπειρία. Βεβαιωνόμαστε ότι δε θα αναφερθούν πράγματα τα οποία είναι πιθανό να τρομάξουν τα παιδιά.
- ✦ Ζητούμε από τα παιδιά να συλλέξουν εικόνες προσώπων από περιοδικά που να υποδηλώνουν διαφορετικά συναισθήματα (π.χ. χαρά, λύπη, θυμό, φόβο κτλ). Τα καλούμε μετά με βάση την εικόνα, να εντοπίσουν και να κατονομάσουν τα συναισθήματα των προσώπων και να κάνουν υποθέσεις για το λόγο που πιθανό τους έκανε να αισθάνονται έτσι. Αναφέρουν εναλλακτικούς τρόπους έκφρασης του θυμού ή και άλλων συναισθημάτων.
- ✦ Δραματοποιούμε σκηνές στις οποίες:
 - ◆ τα παιδιά είναι θύματα ή μάρτυρες τροχαίων δυστυχημάτων
 - ◆ ένας άγνωστος πλησιάζει ένα παιδί και του προτείνει να το πάει μια βόλτα ή του

- προσφέρει γλυκά,
- ◆ ένα παιδί βρέθηκε μόνο του σε ένα πολυσύχναστο δρόμο,
 - ◆ ένα παιδί περιμένει να διασταυρώσει ή διασταυρώνει την ώρα που έρχεται ένα περιπολικό, ασθενοφόρο ή πυροσβεστική.
- ✦ Τα παιδιά υποδύονται ρόλους και καλούν ένα από τα τηλέφωνα άμεσης ανάγκης (199 ή 112), για να αναφέρουν ένα δυστύχημα. Αφού ακούσουν ένα τέτοιο διάλογο (Βιβλίο μαθητή, Επίπεδο Β'), εντοπίζουν βασικά στοιχεία, όπως:
- ◆ Ποιος τηλεφώνά;
 - ◆ Ποια υπηρεσία έχει καλέσει;
 - ◆ Τι συνέβηκε;
 - ◆ Πού;
 - ◆ Πότε;
 - ◆ Υπάρχουν νεκροί ή τραυματίες;
- ✦ Συζητούμε την ανάγκη να γνωρίζουμε κάποια προσωπικά μας στοιχεία, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Ζητούμε από τα παιδιά, με τη βοήθεια και των γονιών τους, να ετοιμάσουν «κάρτες ασφάλειας», με τα προσωπικά τους στοιχεία (όνομα, διεύθυνση, ηλικία, τηλέφωνα, κτλ.) και τη φωτογραφία τους, τις οποίες μπορούμε να πλαστικοποιήσουμε. Προτρέπουμε τα παιδιά να τις μεταφέρουν καθημερινά στη σάκα τους.

Μέσα - Υλικά

- ✦ εικόνες δυστυχημάτων ή άλλων ατυχημάτων και σχετικά άρθρα από εφημερίδες ή περιοδικά
- ✦ εικόνες προσώπων από περιοδικά που να υποδηλώνουν διαφορετικά συναισθήματα (π.χ. χαρά, λύπη, θυμό, φόβο κτλ.)
- ✦ κάρτες στις οποίες οι μαθητές συμπληρώνουν τα προσωπικά τους στοιχεία.
- ✦ τηλεφωνικές συσκευές
- ✦ Βιβλίο μαθητή

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΗ

European drivers and road risk (June 2004), SARTRE 3 reports, Part 1: Report on principal analyses, Institut National de Recherche sur les Transports et leur Securite INRETS

Good practice guide on road safety education (2005), ROSE 25[Project funded by the European Commission]

Halving the number of road accident victims in the European Union by 2010: A shared responsibility (2003), European Road Safety Action Program, Commission of the European Communities

Jolly, K. (1977), *Children and traffic 1, 2, 3*, Transport Research Laboratory, Macmillan Education

Jolly, K. and Hallirrell, S. (1984), *Accidents on the road, Causes and consequences of road accidents*, A guide for teachers, University of Reading Road Safety [Education Project]

Road safety and vulnerability in the SEC belt (2005), European Transport Safety Council

Road Safety Education 5 to 16, A guide for teachers (1993), ROSPA, Bexley London Borough

SUNFLOWER, A comparative study of the development of road safety in Sweden, the United Kingdom and the Netherlands (2002), SWOV, Leideschendam.

The European Road Safety Charter (2004), EUROPA-TRANSPORT

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Αγωγή Οδικής Ασφάλειας Α΄, Β΄ και Γ΄ Γυμνασίου (1997), Αναλυτικό Πρόγραμμα, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων

Αγωγή Οδικής Ασφάλειας, βοήθημα για το καθηγητή Α΄, Β΄ και Γ΄ Γυμνασίου (1997), Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων

Αγωγή Οδικής Ασφάλειας, βοήθημα για το μαθητή Α΄, Β΄ και Γ΄ Γυμνασίου (1997), Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων

Δεμάγκου, Β. (2003), *Κυκλοφοριακή Αγωγή Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού*, Εκδόσεις ΣΑΒΒΑΛΑΣ

Έρευνα Αγοράς για το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων (Απρίλιος 2003), CYPRONETWORK CONSULTANCY GROUP

Μαθαίνω Κυκλοφοριακή Αγωγή, Β΄ δημοτικού (1999), Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ

Μαθαίνω να Προσέχω στο δρόμο, Α΄ δημοτικού (1999), Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ

Μπαμπινιώτης, Γ. (1998), *Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας*, Αθήνα

Ραυτογιάννη, Κ. (1997), *Κυκλοφοριακή Αγωγή για παιδιά*, Εκδόσεις ΜΑΛΛΙΑΡΗΣ Παιδεία
Στρατηγικό Σχέδιο για την Οδική Ασφάλεια 2002-2006 (2001), ΕΤΕΚ, Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων

ΚΕΙΜΕΝΑ

- Ελύτης, Οδ. (1972), *Η ποδηλάτισσα*, Τα ρω του έρωτα, Εκδόσεις ΑΣΤΕΡΙΑΣ, Αθήνα
- Κανάβα, Ζ. (1998), *Η σακαράκα*, Αερόστατο, τεύχος 30-31, ΥΠΕΠΘ-ΔΙΠΟΔΕ,
- Μυλωνά, Φ., *Ξέρω ένα ποτάμι*
- Πουλχερίου, Κ., *Ο τροχονόμος*
- Ροντάρι, Τζ. (1979), *Ο μπλε σηματοδότης*. Παραμύθια από το τηλέφωνο, Εκδόσεις ΤΕΚΜΗΡΙΟ
- Ροντάρι, Τζ. (1979), *Το κυλιόμενο πεζοδρόμιο*. Παραμύθια από το τηλέφωνο, Εκδόσεις ΤΕΚΜΗΡΙΟ
- Τριβιζάς, Ε., *Το νησί των πυροτεχνημάτων*, Παραμύθι, Παιδί και νέοι γονείς
- Gomboli, M., *Στο δρόμο. Οι συμβουλές του μικρού λύκου*, Εκδόσεις ΦΛΟΥΔΑΣ
- Murphy, J., *Επιτέλους ησυχία*, Μετάφραση Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη, Εκδόσεις Ε.ΡΩΣΣΗ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑΡΑΚΙΑ**ΞΕΝΑ**

- A parent's guide to safe cycling*, Dawn Boyfield Design Associates
- Caring parent, a guide to your child's road safety* (1987), LONDON ACCIDENT PREVENTION COUNCIL, Security Publications Ltd
- Cycle Smart with Disney's recess*, Paul & Joe
- Cycling*, Dawn Boyfield Design Associates
- DimWits? BrightSparks? By day. At night*, The Department of Transport and General Accident, UK Road Officers
- Driving Children to school? How you can help to improve road safety?* (1995), LONDON ACCIDENT PREVENTION COUNCIL
- Get across road safety. An essential guide for parents in the age zone 0 1 2 3 4 5 6* (2003), Department for Transport, Crown Copyright, UK
- Get across road safety. An essential guide for parents in the age zone 7 8 9 10* (2003), Department for Transport, Crown Copyright, UK
- Roadie Activity Book* (2004), Cardiff Council Road Safety Unit
- Roadie Story Book, Roadie's Journey to School* (2003), Cardiff Council Road Safety Unit
- Seat belts and child restraints* (2003), Department for Transport, Crown Copyright, UK
- Stepping out in safety*, Road Traffic Authority, An authority of Victoria Transport
- Teaching Children Road Safety, A guide for parents* (2001), Department for Transport, Crown Copyright, UK

ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Έννοια μας η ασφάλεια σας!, Αστυνομία Κύπρου, Τμήμα Τροχαίας

Ζήτω η προσοχή και η ασφάλεια στη ζωή! Για παιδιά της Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξης Δημοτικού, Αστυνομία Κύπρου - Τμήμα Τροχαίας, Λαϊκή Ασφαλιστική

Θέλω να σε πείσω: Ζώνη μπρος και ζώνη πίσω! Αστυνομία Κύπρου, Τμήμα Τροχαίας, Χορηγοί Esso και Mobil

Κυκλοφορώ με ασφάλεια, Αρχηγείο Αστυνομίας - Τμήμα Τροχαίας, Χορηγός KFC

Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας

Μαγκιά είναι να είσαι πάντα προσεκτικός, για να είσαι ασφαλισμένος! Για παιδιά της Δ΄, Ε΄ και Στ΄ τάξης Δημοτικού, Αστυνομία Κύπρου - Τμήμα Τροχαίας, Λαϊκή Ασφαλιστική

Μαθαίνω την οδική ασφάλεια με τη RENAULT, Η Σημερινή

Μοτοσυκλετιστές προστατευθείτε τώρα, Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων, Αστυνομία Κύπρου - Τμήμα Τροχαίας, Χορηγός BP

Ο Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας του Μίκυ, BP HELLAS A.E

Ο πεζός στην Οδική Κυκλοφορία, Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Αστυνομία Κύπρου

Οδήγα τη ζωή με ασφάλεια . . . μπορείς! Αστυνομία Κύπρου - Τμήμα Τροχαίας

Οδηγοί και πεζοί, Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων, Αστυνομία Κύπρου

Οδηγός Οδικής Ασφάλειας της VOLVO. Παιδί και Αυτοκίνητο, Automotive Operations, Αστυνομία Κύπρου - Τμήμα Τροχαίας, Η Σημερινή, Χορηγός επικοινωνίας SIGMA

Παίζω, διασκεδάζω και μαθαίνω . . . παρέα με τον Τέλη (2005), ΑΤΗΚ

Περπατώ και Προσέχω, Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Αστυνομία Κύπρου

Ποτό και οδήγηση δε συμβαδίζουν!, Αστυνομία Κύπρου - Τμήμα Τροχαίας, Λαϊκή Ασφαλιστική

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ – ΑΡΘΡΑ

Από το θρανίο περνά η Οδική Συνείδηση, Πολίτης, 7 Φεβρουαρίου, 2004

Διαφημιστικά φυλλάδια ποδηλάτων, Καταστήματα Zannetos και Micromania

Ο καλός οδηγός από τα οχτώ του φαίνεται, Ο Φιλελεύθερος, 7 Φεβρουαρίου 2004

Ποδήλατο, το όχημα του μέλλοντος, Ο Φιλελεύθερος, 21 Μαρτίου 1999

Σεμινάριο ΕΤΕΚ για την οδική ασφάλεια, Η Σημερινή, 25 Σεπτεμβρίου 2003

Συνέντευξη με το Γιώργο Χειμωνέτο, ΒMike, τεύχος Β΄, Οκτώβριος 2000

Οι φωτογραφίες και τα σχεδιαγράμματα που περιλαμβάνονται στο βιβλίο παραχωρήθηκαν από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων και την Αστυνομία.

Παράρτημα Α

Παράρτημα Α

Παράρτημα Α

Παράρτημα Α
Παράρτημα Α

ΡΕΤΩΜΗΤΑΛΟΓΟΟΙ

ηΣεμώιεσ 4σ οτα άνολογκ υοίτδ πίαλα όπκ θά ερετώση.ηΜ
 τέηρεσμ τε άόπασΝ ΙΑκ ιαπ só αΧΟ Ιχέιε ρακ ιξαιοόληγεστ νοε υαότσ υο
 .αΝε σίαε λικιρήςν.ρΕ νίαζ τήμη αΩΖΣΗή Θ ΝΑΤΑΥΟ .

	Ν ΙΑ	ΧΟ
1. ρΚταςάΠ ΝΑΟΤΕΤτ οέχιρε όν ρνελήικα, όταν κυκλοφορείς κοντά σε δρόμο;	☐	☐
2. Περπατάς πάντοτε στην εσωτερική πλευρά του πεζοδρομίου;	☐	☐
3. Κυκλοφορείς μόνος σου ή μόνη σου στο δρόμο;	☐	☐
4. Πριν διασταυρώσεις, το δρόμο κοιτάζεις δεξιά, αριστερά και πάλι δεξιά και περνάς, μόνο αν δεν έρχονται αυτοκίνητα;	☐	☐
5. Παίζεις στο δρόμο ή στο πεζοδρόμιο;	☐	☐
6. Όταν βρίσκεσαι καθισμένος στο αυτοκίνητο, φοράς τη ζώνη σου χωρίς διαμαρτυρίες;	☐	☐
7. Βγάζεις τα χέρια ή το κεφάλι έξω από το παράθυρο του αυτοκινήτου ή του λεωφορείου;	☐	☐
8. Στις διαβάσεις πεζών περιμένεις να σταματήσουν όλα τα αυτοκίνητα, για να περάσεις απέναντι;	☐	☐
9. Διασταυρώνεις γρήγορα και προσεκτικά, αλλά χωρίς να τρέχεις ;	☐	☐
10. Στο αυτοκίνητο ή στο λεωφορείο κάθεσαι φρόνιμα στη θέση σου και δεν ενοχλείς τον οδηγό;	☐	☐
11. Όπου υπάρχουν φωτεινοί σηματοδότες για πεζούς, περνάς μόνο με το πράσινο σήμα των πεζών (Γρηγόρης) ;	☐	☐
12. Περνάς με το κόκκινο σήμα πεζών (Σταμάτης), όταν δεν υπάρχουν αυτοκίνητα στο δρόμο ή τα βλέπεις να είναι μακριά σου;	☐	☐
13. Χρησιμοποιείς, όπου υπάρχουν, τις διαβάσεις πεζών, έστω κι αν χρειάζεται να περπατήσεις λίγο παραπάνω;	☐	☐

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΟΥ

8- 9 ΝΑΙ * Είσαι υπεύθυνο άτομο και σέβεσαι τους κανόνες οδικής κυκλοφορίας. Συνέχισε να το κάνεις!

6 - 7 ΝΑΙ * Συχνά κάνεις το σωστό, αλλά κάποτε ξεχνιέσαι. Χρειάζεται να προσπαθήσεις περισσότερο.

ΛΙΓΟΤΕΡΑ ΑΠΟ 5 ΝΑΙ * Συχνά παραβιάζεις τους κανόνες οδικής κυκλοφορίας και φαίνεσαι αδιάφορος. Θα ήθελες αυτό το χαρακτηρισμό; Κάνε το σωστό, γιατί αλλιώς κινδυνεύει η ζωή σου.

Συμβόλαιο ασφαλούς κυκλοφορίας στο δρόμο

Ημερομηνία: _____

Ο/Η _____ υπόσχεται να _____

Αν αυτή η υπόσχεση τηρηθεί, τότε ο/η μαθητής/τρια θα

Αν αυτή η υπόσχεση δεν τηρηθεί, τότε ο/η μαθητής/τρια θα

Αυτό το συμβόλαιο ισχύει από _____ μέχρι _____ .

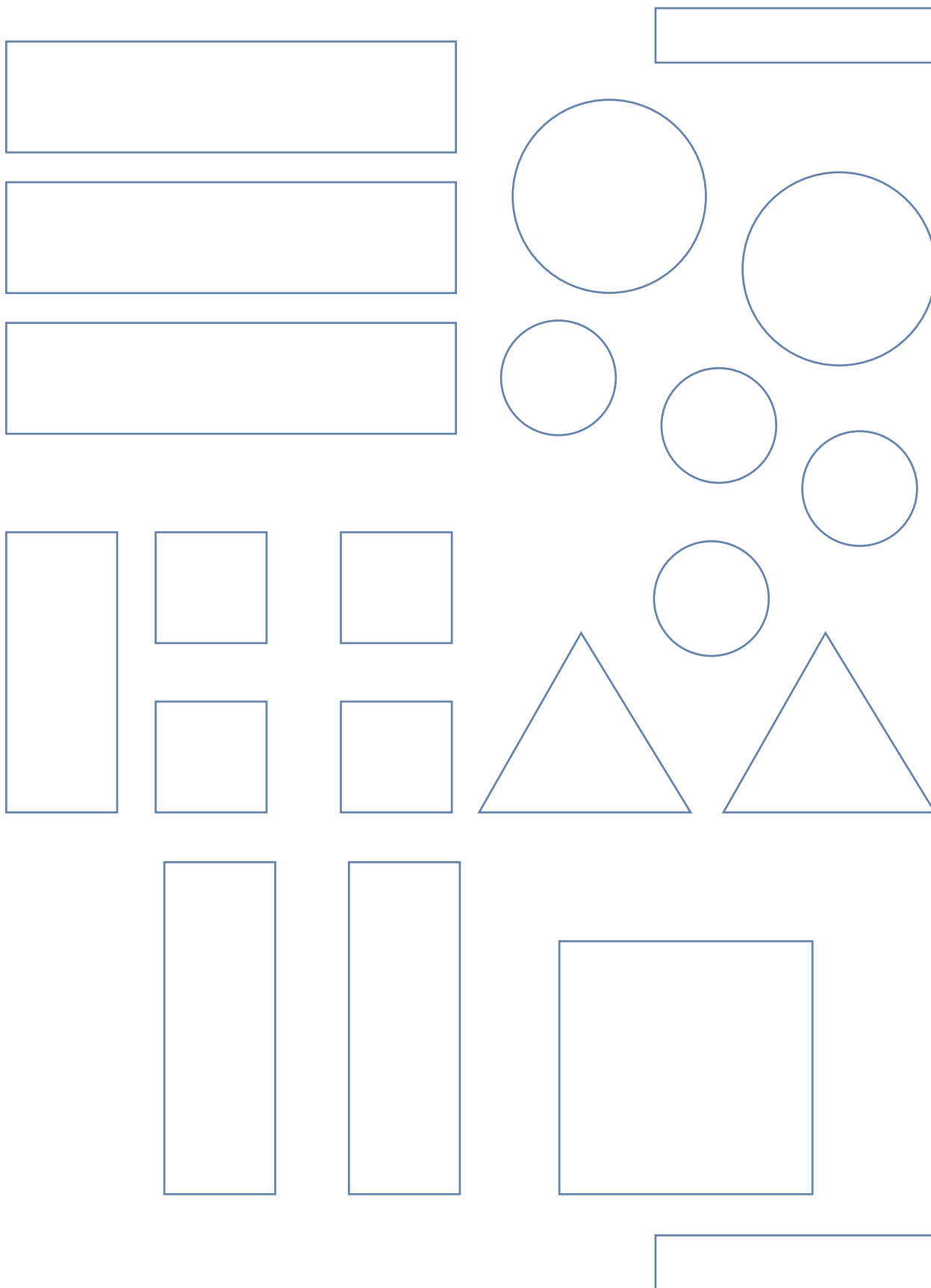
Υπογραφή μαθητή/τριας

Υπογραφή δασκάλου/λας

Υπογραφή πατέρα, μητέρας ή κηδεμόνα

Υπογραφή διευθυντή/τριας

Κόψε τα παρακάτω σχήματα. Συναρμολόγησέ τα, σχηματίζοντας αντικείμενα ή πρόσωπα που θα κάνουν το δρόμο που σχεδίασες πιο ασφαλή. Κόλλησέ τα μετά στη ζωγραφιά σου.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ ΜΕ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟ ΔΑΣΚΑΛΟ ΚΑΙ ΤΟ ΜΑΘΗΤΗ

ΞΕΝΕΣ

www.srsc.org.uk

www.databases.dft.gov.uk/roadsafety

www.think.dft.gov.uk

http://www.colan-uk.net/children_safety

www.roadsafety.net

www.roadsense.co.nz

www.northlan.gov.uk

www.beresfdrd-p.schools.nsw.edu.au/road_safety_education.htm

<http://www.asirt.org/kid.htm>

<http://www.beready.com.au/Teachers.htm>

<http://www.safety-for-all.com/>

<http://www.grsproadsafety.org/>

<http://www.dft.gov.uk/>

<http://www.momsminivan.com/bigkids.html>

http://members.aol.com/bicyclemus/bike_museum/

http://europa.eu.int/comm/transport/roadsafety/charter/about/savinglives_en.htm

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ

www.police.gov.cy

<http://www.glavopoulos.gr/arthra/eos6gr.htm>

<http://www.cyclist.gr>

<http://www.bikenews.gr>

<http://www.cyclingnews.gr/>

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Για εξασφάλιση έντυπου ενημερωτικού υλικού και διευθέτηση επισκέψεων και διαλέξεων από την Αστυνομία, τα σχολεία μπορούν να επικοινωνούν με τα παρακάτω τηλέφωνα των Κλάδων Τροχαίας κατά επαρχία:

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Υπεύθυνος Οδικής Ασφάλειας: 22802025
Αρχείο Τροχαίας: 22802038

ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ

Υπεύθυνος Οδικής Ασφάλειας: 23803015
Αρχείο Τροχαίας: 23803014

ΛΕΜΕΣΟΣ

Υπεύθυνος Οδικής Ασφάλειας: 25805239
Αρχείο Τροχαίας: 25805236

ΛΑΡΝΑΚΑ

Υπεύθυνος Οδικής Ασφάλειας: 24804137
Αρχείο Τροχαίας: 24804135

ΠΑΦΟΣ

Υπεύθυνος Οδικής Ασφάλειας: 26806105
Αρχείο Τροχαίας: 26806102

ΜΟΡΦΟΥ

Υπεύθυνος Οδικής Ασφάλειας: 22802509
Αρχείο Τροχαίας: 22802509